



Talousarvio 2024  
Taloussuunnitelma 2025–2026

Kunnanhallitus 6.11.2023 § 303  
Kunnanhallitus X.XX.2023 §  
Kunnanvaltuusto 11.12.2023 §

**Sisällys**

1	Kunnanjohtajan katsaus .....	3
2	Talousarvion yleisperusteet.....	6
2.1	Kuntalain säädökset talousarviosta ja –suunnitelmasta .....	6
2.2	Yleiset talouden kehitysnäkymät .....	6
2.3	Kunnan talous.....	9
2.4	Väestö ja työllisyys .....	14
2.5	Talousarvion rakenne ja talousarvion sitovuus .....	15
2.6	Kunnan hallinto ja henkilöstö.....	19
2.7	Kuntastrategia ja toiminnalliset tavoitteet .....	22
2.8	Suunnitelma kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä .....	1
2.9	Kuntakonserni .....	6
3	Käyttötalousosa .....	8
3.1	Vaalit .....	8
3.2	Tarkastuslautakunta.....	10
3.3	Kunnanhallitus.....	11
3.3.1	Yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut) .....	11
3.4	Tunturi-Lapin maaseutulautakunta.....	16
3.4.1	Maaseututoimi .....	16
3.5	Sivistyslautakunta.....	17
3.5.1	Sivistyspalvelut .....	18
3.5.2	Varhaiskasvatus .....	20
3.5.3	Perusopetus.....	23
3.5.4	Lukio .....	26
3.5.5	Kansalaisopisto .....	28
3.5.6	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut .....	30
3.5.7	Nuorisopalvelut .....	33
3.5.8	Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen .....	36
3.6	Elinvoimalautakunta.....	40
3.6.1	Hallinto- ja tukipalvelut .....	40
3.6.2	Rakennusvalvontapalvelut .....	42
3.6.3	Liikuntapaikat ja reitistöt.....	47
3.6.4	Kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut.....	48
3.6.5	Vesihuoltolaitos.....	51
4	Tuloslaskelmaosa.....	53
5	Investointiosa .....	55

6	Rahoitusosa .....	61
7	Muu taseyksikkö.....	62

## 1 Kunnanjohtajan katsaus

Maailmassa ja kuntakentällä ovat muutoksien tuulet puhaltaneet voimakkaasti viimeisempien vuosien aikana. Klassinen mietelause siitä, kuinka vain muutos on pysyvää, näyttää hyvin konkreettisesti voimansa. On kohdattu kansallista ja kansainvälistä epävarmuutta, valmius ja varautuminen ovat nousseet vahvemmin kuntatoiminnan ytimeen.

Suuria rakenteellisia muutoksia on toteutettu ja isoja palvelumuutoksia on vielä tulossa. 1.1.2023 alkaen asuimme hyvinvointialueiden aikakauteen, jonka seurauksena tulemme kunnat ja hyvinvointialue tekemään aktiivista yhteistyötä uuden ajan kunta-, hyvinvointialue- ja rajapintapalveluiden rakentamisessa. Se, millaiseksi esimerkiksi hyvinvointia edistävä työ tulee kunnissa ja yhteisissä rajapintapalveluissa muodostumaan, on vielä rakennusvaiheessa. Eittämättä hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet tulevat vaikuttamaan myös meihin. 1.1.2025 alkaen tullaan toteuttamaan heti perään toinen iso rakenne- ja palvelumuutos te-palveluihin. Muonio on mukana Tunturi- Lapin ja Pellon kanssa oman työllisyysalueen valmistelussa; riippumatta siitä, millaiset työllisyysalueet Lappiin lopulta muodostuukaan, on selvää, että palveluiden kehittäminen ja sopimuksien laatiminen tulevat olemaan vahvasti läsnä ensi vuoden kuntatoiminnassa. Lakimuutoksista esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttuminen tulee vaikuttamaan viranomaistoimintaan.

Kuntakuvaan peilattuna tulee myös tapahtumaan historiallisen paljon merkittäviäkin ratkaisuja. Eräs näkyvä ja konkreettinen, varmasti myös tunteikas, muutos kunnassamme tulee olemaan kunnantoimistojen A- ja B- kiinteistöjen myynti ja kunnantoimiston muuttaminen vakituisesti Kiela -kiinteistöön. Samoin panostamme kuntakuvan puistomaisuuteen. Aloitamme uuden päiväkotiesikoulukiinteistön suunnittelun ja rakentamisen, joka keskeisesti vahvistaa strategisia tavoitteitamme turvallisesta kasvusta, hyvinvoivista lapsista ja henkilöstöstä.

Muonion talousarvio ensi vuodelle on laadittu tiiviissä yhteistyössä vastaavien ja johtavien viranhaltijoiden kanssa. Ensi vuoden talousarvioon olemme halunneet kytkeä kuntastrategiamme entistä selkeämmäksi ja tiiviimmäksi punaiseksi langaksi, joka johdattelee meitä toiminnan ja talouden suunnittelussa. Kaikki talousarviossa esiintyvät tavoitteet juontuvat kuntastrategiamme lupauksesta edistää luonnostaan vastuullista, aidosti avointa ja onnellista Muoniota. Se, miten tätä isoa visiota tavoitellaan vuonna 2024 kestävästi vahvistuvan elinvoiman, uuden ajan kuntatyön ja onnellisen arjen kautta, osoitetaan tässä asiakirjassa. Jokaisella palvelualueellamme, elinvoimalla, sivistyksellä sekä hallinto- ja talouspalveluilla, on omat vetovastuunsa tässä kokonaisuudessa.

Ensi vuoden toiminnallisissa tavoitteissa tulee näkymään organisaatiouudistuksiemme jatkorakennustyöt; jokainen palvelualue sitoutuu kuvaamaan yhden keskeisen palveluprosessin auki, jolla pyritään edistämään entistä laadukkaampia ja asiakaslähtöisiä palveluita. Sivistyspalveluissa jalkautetaan organisaatiouudistusta. Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus ovat keskiössä, kun juurrutamme mm. Päätösten ennakkovaikutusten arviointikuluttuuria ja esimerkiksi nuorisopalveluissa otetaan käyttöön Nuodo- dokumentointijärjestelmä. Hyvinvoivaa me-henkeä sekä positiivista kuntatyönantajaimagoa pyrimme edelleen vahvistamaan. Kunta haluaa tiivistää verkostojaan sekä yhteistyökumppanuuksiaan; toimia luotettavana kumppanina näissä niin elinvoimassa (mm. Rakennusvalvonta- ja lupapalvelut), sivistyksessä (mm. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut) kuin esimerkiksi Tunturi-Lapin maaseutupalveluissa.

Sivistyspalvelut vievät eteenpäin osallistavaa budjetointia ja aktiivisen kuntalaisuuden periaatteita, esimerkiksi asiakasraateja suunnitellaan vuodelle 2024. Suvaitsevaisuus ja yhdenvertaisuus läpileikkaavat sivistyspalveluita. Uusien kuntalaisten kotiuttaminen ja kotiutuminen ovat keskeisiä tavoitteita, jossa kunta haluaa ensi vuonna tehdä entistä vaikuttavampaa työtä. Panostamme lupaukseemme laadukkaasta 2. asteen koulutuksesta ja edistämme hyvinvoivan ja turvallisen perusopetuksen tavoitteita. Turvallinen kasvu ja kehitys-tavoite värittää niin varhaiskasvatusta, perusopetusta, 2. asteen koulutusta kuin nuorisopalveluita. Tuntikehyksen kehittäminen ja paikallisuus, luonto hyvinvoinnin ja oppimisen lähteenä, näkyvät toiminnallisissa tavoitteissa. Varhaiskasvatuksessa kodin ja kunnan yhteistyötä halutaan tiivistää entisestään. Hyvinvointia edistävä työ ottaa uusia askeleita eteenpäin niin suhteessa kunnan sisäisen toiminnan kehittämisessä ja johtamisessa kuin suhteessa hyvinvointialueeseen. Liikunnanohjausta ja elintapaneuvontaa halutaan vahvistaa. Kulttuurillista vuoropuhelua kasvatetaan ja kulttuuri- ja vapaa-aikatoiminnan hyvinvointivaikutuksia korostetaan. Keskeisenä isona ponnistuksena tulemme ensi vuonna panostamaan Muonion kunnan 150 -vuotisjuhlavuoteen, joka tulee näkymään kuntalaisille erilaisina palveluina ja tapahtumina, mutta myös uutena visuaalisena ilmentymänä ja toteutettavina investointeina.

Elinvoimapalveluissa kestävä maankäyttö ja rakentaminen tulee ohjaamaan tavoitteita esimerkiksi pitkän tähtäimen painopisteiden ja linjauksien muodostamisessa. Tulemme vahvistamaan tonttitarjontamme ja tarkastelemme järkevän ja kestävä kuntainfran kokonaisuutta. Rakennusjärjestys tullaan päivittämään ja toimitilo-ohjelmaa tarkastelemaan. Kunnan omassa vesihuoltolaitoksessa tullaan tekemään pitkän aikavälin investointisuunnitelma. Panostamme reittien kehittämiseen; lumettoman ajan matkailun kehittäminen ja reittien löydettävyys tulevat olemaan avainasemassa. Kuntakehittämisessä niin ikään ympärivuotinen elinkeinoelämän kehittäminen ja saavutettavuuden parantaminen ovat keskeisiä edistettäviä tavoitteita, työllisyyspalveluissa sujuvat ja saavutettavat te- palvelut sekä yhteistoiminnan käynnistäminen em. valmistelussa.

Taloudellisesti voidaan todeta, että Muonion kunnan tilanne on vahvistunut kuluneina vuosina, taloudelliset keskeiset tunnusluvut ovat vankistuneet. Iloksemme myös verotulokertymät ovat olleet nousevia. Talousarvio vuodelle 2024 on laadittu noin 372 000 euroa ylijäämäiseksi. Tulevat suunnitteluvuodet ovat kuitenkin jo haastavat, jokseenkin jopa sumuiset. Toimintaympäristön muutoksilla on seurauksia myös kuntatalouden ennustettavuuteen. Kuten VM ja Kuntaliitto ovat muistuttaneet, talouden näkymät ovat kaksijakoiset Suomessa ja maailmalla. Monenlaisia riskitekijöitä liittyy globaaleihin ja lokaaleihin ennusteisiin. Lisäksi tulevat hallitusohjelman vaikutukset ja esimerkiksi te- palvelu-uudistuksen taloudelliset seuraukset ovat vielä epäselviä kunnille.

Kaikesta huolimatta voidaan todeta, että Tunturi- Lapilla menee elinvoimaindikaattoreilla tarkasteltuna hyvin, meillä on vetovoimaa. Kuten MDI on todennut väestöennustetilastoissaan, matkailuvetoiset Tunturi- Lapin kunnat ovat kehittyneet maaseutumaisiksi kunniksi vahvasti, etenkin 2020- luvun kehitys on vahvaa. On totta, että väestöennustekehikot haastavat Muoniota ja näihin on suhtauduttava realistisesti mm. Kunnan palveluita ja toimintoja suunnitellessa, mutta myös positiivia pilkahduksia on nähty. Muoniolla on täysin omanlainen, selkeä kuntaprofiili, joka vetoaa. Meidän on panostettava entistä enemmän pitovoimamme kasvattamiseen, asumisen ja rakentamisen haaste on tässä keskeisessä asemassa. Meidän tulee Muoniossa pohtia entistä syvällisemmin, kuten MDI kannustaa, miten saamme mahdollisimman paljon ns. Uudesta neljännessä aallosta. Missä uskallamme painaa kaasua, missä on painettava jarrua. Kuinka tartumme tulevaisuuteen ja miten tämän näemme? Ennakkotyö, tiedolla johtaminen ja verkostot tulevat korostumaan.

Muonion kunta on vahvasti profiloitunut pehmeiden arvojen vaalimisessa. Kuten MDI esittää, vetovoimaa rakennetaan etenkin näillä. Pehmeät arvot vetoavat osajiin, jo kunnassa asuviin ja tänne muuttaviin. Näen, että meidän Muoniossa kannattaa jatkaa rohkeasti omalla ja päämäärätietoisella linjallamme; luottaa voimakkaasti visioomme sekä strategiaamme. Tämän vuoksi perustamme ensi vuodenkin talousarvion tavoitteet vahvasti tämän luottamuksen ympärille.

Muoniossa 26.10.2023

Laura Enbuska-Mäki

kunnanjohtaja

## 2 Talousarvion yleisperusteet

### 2.1 Kuntalain säädökset talousarviosta ja -suunnitelmasta

Kunnan ja kuntayhtymän talousarviota ja -suunnitelmaa koskevat säännökset ovat kuntalain 14 ja 110 §:ssä. Lain 39 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan taloudenhoidosta ja kunnanvaltuuston päätösten valmistelusta, jolloin sillä on päävastuu talousarvion valmistelusta. Kunnan keskushallinnon tulee laatia talousarviokehikset seuraavaa talousarviovuotta varten, minkä jälkeen hallitus hyväksyy kehikset ja laadintaohjeet.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on suunnittelukauden ensimmäinen vuosi.

Muoniossa kunnan taloussuunnittelukausi on kolme vuotta, josta ensimmäinen vuosi on sitova talousarvio. Talousarviossa ja -suunnitelmassa valtuusto hyväksyy kunnan ja kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava niin, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvio tulee laatia siten, että siihen sisällytetään toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve tulorahoituksen lisäksi katetaan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Valtuuston hyväksytyä talousarvion lautakunnat päättävät talousarvion käyttösunnitelmista eli tarkistavat talousarvioehdotuksiin sisältyvät alustavat käyttösunnitelmat. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota ja siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto talousarviovuoden aikana.

### 2.2 Yleiset talouden kehitysnäkymät

#### **Yleistä talouden kehittymisestä**

Valtiovarainministeriön 15.6.2023 julkaiseman Taloudellisen katsauksen (6/2023) mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023 hintojen ja korkojen nousun vuoksi. Näillä on ollut jarruttava tekijä investointien realisointiin sekä kotitalouksien kulutukseen. Asuntorakentaminen on Suomessa hyytynyt luottojen korkean nousun vuoksi, asuinrakentaminen jatkuu hitaana myös vuonna 2024. Arvioidaan, että vuoden 2024 aikana palkan korostukset kääntäisivät BKT:n hienoiseen noin 1,4 % kasvuun ja siten ostovoiman vahvistumiseen. Inflaatio hidastuisi ja palveluiden ennustetaan kasvavan seuraavina vuosina, vaikka kasvun arvellaan olevan vaimeaa. BKT jatkaisi, arvioiden mukaan, hienoista kasvua vuoteen 2025 asti (arvio kasvusta n. 1,9 %), jolloin myös vihreän siirtymän investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää. Vihreän siirtymän investointipotentiaalin on kuvattu Suomessa olevan merkittävän ja realisoituvan osittain jo tällä vuosikymmenellä. VM korostaa, että em. investointisuunnitelmat osoittavat tärkeänä signaalina Suomen kilpailukyvyyn olevan hyvällä tasolla.

Työllisyystilanne on vuonna 2023 Suomessa hyvä ja arvioiden mukaan jatkaisi vahvistumistaan ennätyskorkeisiin lukemiin. Viimeksi 1990 -luvun alussa työttömyysaste on ollut Suomessa yhtä matala, ja avoimia työpaikkoja on Suomessa tällä hetkellä verrattain paljon. Arvioidaan, että vuoteen 2025 mentäessä työllisyysaste saavuttaisi jopa 74,6 % lukeman ja työttömyysaste olisi vain 6,6 %, jonka jälkeen se voisi vielä hieman laskea.

Lapin työllisyysnäkymät ovat myös varsin positiiviset. Kesäkuun 2023 työllisyyskatsauksessa selviää, että työttömiä (työttömien osuus työvoimasta 10,7 %) oli vähemmän kuin vastaavana ajankohtana viime vuonna ja etenkin työttömyys oli vähentynyt 20-39 -vuotiaiden ja yli 50 -vuotiaiden ryhmissä. Avoimia työpaikkoja oli

auki runsaasti. Lapin suhdannekatsaus vuoteen 2022 osoittaa, että elinkeinojen kehitys on jatkunut myönteisenä sekä koronapandemian jälkivaiheista on kutakuinkin selvitty. Lapissa liikevaihdon vuosimuutos (kasvu +15,1 %, koko maassa vastaava +15,7 %) on ollut positiivinen kaikilla toimialoilla, liikevaihto kasvoi runsaimmin matkailupalveluissa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa. Henkilöstömäärän vuosimuutos jäi Lapissa niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla hieman matalammaksi kuin liikevaihdon kehitys. Henkilöstömäärän muutos oli korkeinta matkailualalla. Lapin elinkeinojen tulevaisuuden näkymät voidaan arvioida positiivisina suhteessa myös VM:n julkaisemaan kesäkuun 2023 katsaukseen; lappilaiset elinkeinot toimivat globaalin kysynnän toimialoilla, ja maakunnan kärkitoimialat ovat tiiviisti vihreän siirtymän aallossa mukana. Vahvimmat toimialat Lapissa ovat kaivostoimintaan, matkailuun ja metsätalouteen liittyvät yritystoimialat.

### **Yleistä julkisyhteisöjen ja kuntien taloudellisesta kehityksestä**

Julkisyhteisöjen osalta alijäämän kasvu on huomionarvoista, julkisen talouden epätasapaino on heikentynyt vuodesta 2022. Julkisyhteisöjen alijäämä alkaa edelleen heiketä tänä vuonna ja em. trendin kuvataan olevaa mittavaa koko ennustejakson ajan vuoteen 2025 asti. Valtiovarainministeriön (15.6.2023) mukaan koko julkisen sektorin alijäämä ennustekaudella on yhteensä noin 8-9 mrd. euroa, alijäämän ollessa siis BKT:hen suhteutettuna jo jokseenkin merkittävä. Vuonna 2023 julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 % suhteessa BKT:n ja em. suhde kasvaisi vuoteen 2025 asti jopa kolmeen %:iin. Valtionhallinto ja hyvinvointialueet tekevät kasvavissa määrin suurinta alijäämää ennustejaksolla. Hyvinvointialueiden taloudellista tapapainoa haastavat etenkin henkilöstökustannusten reipas kasvu.

Julkisyhteisöjen taloudellisiin näkymiin tuovat haastetta valtiohallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu merkittävä alijäämä, väestön ikääntyminen sekä nouseva velkasuhde. Lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkastukset kasvattavat valtion menoja, valtionvelka kasvaisi vuodesta 2022 vuoteen 2025 suhteellisen merkittävästi 53,1 %:sta 58,0 %:iin. Valtion velkakirjojen korot ovat korkeat.

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä vuodelta 2022 voidaan havaita, että kuntatalous toteutui arvioiden mukaisesti ja oli kutakuinkin tasapainossa toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteltaessa. Viime vuonna kuntatalouden verotulot nousivat n. 5,3 % ja valtionosuudet kasvoivat n. 7,1 %. Toimintakate hieman heikkeni. Palveluiden ostot sekä palkat ja palkkiot kasvoivat merkittävimmin kuntasektorilla. Investoinnit kasvoivat 9,2 %. Velan kasvu hidastui, mutta kuntakonsernien lainakanta nousi hieman; vuonna 2021 se oli 7 653 euroa/asukas, kun vuonna 2022 tämä oli 7 768 euroa/asukas. Energiakriisin vaikutus näkyi vuoden 2022 tilinpäätöksissä n. 8 %:n energiakulunousuna. VM:n kesäkuun 2023 ennusteiden mukaan kuntahallinto pysyisi lähempänä tasapainoa vuoteen 2025 asti tarkasteltuna. Arvioidaan, että kuntien palvelujen ja investointien menot kasvavat hieman nopeammin kuin tulot, mutta alijäämä olisi suhteellisesti hyvin pienessä epätasapainossa.

Kuntaliiton (2023) mukaan kuntien kustannusten nousu on ripeää aina vuoteen 2027 asti (keskimääräinen hintaindeksi olisi jopa + 3,6 % vuosina 2023-2027). Kunnallisverojen tilityksien arvioidaan laskevan vuonna 2024 keskimäärin noin 6,4 %\*, ja vuosina 2025-2027 nousevan vaihtelevasti 2,3 % - 3,7 %. Yhteisöverojen tilityksien muutoksen arvioidaan vuonna 2024 olevan n. -12,6 %\* ja vastaavasti vuonna 2025 olevan noin 7 % sekä vuosina 2026-2027 maltillisemmin noin 5,0 %–4,8 % (huomioitavaa, 1.1.2023 voimaan astuneiden hyvinvointialueiden vaikutus). Maksettavan kiinteistöveron tilityksien osalta kasvua arvioidaan olevan ensi vuonna keskimäärin n. 2,7 % ja vuosina 2025-2027 noin 2,1-2,2 %. Kuntaliiton pääekonomisti Punakallio (2023) muistuttaa, kuinka kuntien talousennusteet kuitenkin vaihtelevat keskipitkällä aikavälillä, ja kuntien sekä kaupunkien taloudellisten indikaattorien kesken on suurta vaihtuvuutta. Niin ikään esimerkiksi Suomen Pankin kesäkuun



2023 talousennuste arvioi julkisen talouden rahoitusasetelmaa vuoteen 2025 mennessä hieman alavireisemmäksi.

VM korostaa (15.6.2023), kuinka talouden näkymät ovat kaksijakoiset Suomessa ja maailmalla, ja tämä on eittämättä huomioitavana osana kuntienkin taloussuunnittelua; toisaalta jo edellä kuvattujen myönteistenkin signaalien rinnalla (mm. palveluiden kasvu, palkkojen nousu ja vaikutus ostovoimaan, positiivinen työllisyystilanne) näyttää siltä, että teollisuustuotanto heikkenisi ja rakentamisessa olisi laskua. Myös monenlaisia riskitekijöitä liittyy globaaleihin ja lokaaleihin ennusteisiin. Negatiivisia vaikutuksia voi aiheutua Ukrainan sotatilanteesta ja Venäjän sisäisestä kehityksestä, asuntorakentamisen arvioitua syvemmästä hyytymisestä sekä hintojen ja korkojen todellisesta kehityksestä. Puolestaan positiivisia vaikutuksia ennustejakson taloussuhdanteisiin voivat tuoda ennakoitua vahvempi kotitalouksien kulutus- ja ostovoimapotentiali.

Julkishallinnon puolella ennusteiden tekemistä vaikeuttavat tämänhetkiset paikallishallinnon tilastoinnin haasteet. Niin ikään uuden hallitusohjelman vaikutuksia ei täysin vielä tiedetä. Kuntaliiton pääekonomisti Punakallion (2023) mukaan lyhyellä aikajänteellä ei olisi hallitusohjelmassa tulossa uusia, kuntataloutta vahvistavia sopeutumistoimia ja hallitusohjelma pienentäisi hieman kuntien tuloja valtionavustusten vähenemisen sekä ns. indeksijarrun seurauksena. Eräs merkittävin leikkauslinja kunnille löytyy opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksista kunnille sekä rahoituksesta muun muassa vapaalle sivistystyölle. Kuntien kotoutumiskorvauksia ja työllisyysmäärärahoja tullaan supistamaan. Niin ikään esimerkiksi hallitusohjelman ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamisella, TE- palvelumallin linjauksilla sekä työssäoloehdon pidentämisellä on kuntatalousvaikutuksia. Kuitenkin Kuntaliiton mukaan hallitusohjelman kuntavaikutukset olisivat maltillisia ainakin vielä lähivuodet ja isoja valtionosuusleikkauksia ei olisi tulossa; hallitusohjelman mukaisien kuntiin kohdistettavien sopeuttamistoimenpiteiden osuus n. 4 mrd:n kokonaispaketista on n. 0,2 mrd. euroa.

Lähde:

Valtioneuvosto 2023. Taloudellinen katsaus: Kesä 2023.

Kuntaliitto 2023. Kuntakohtainen verotulojen ennustekehikko (päivitetty 13.4.)

Kuntaliitto 2023. Valtionosuuslaskelmat (päivitetty 24.5.)

Kuntaliitto 2023. Minna Punavuori: Kaikki tarpeellinen kuntataloudesta kesällä 2023.

Kuntaliitto 2023. Mikko Mehtonen: Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätökset 2022 (päivitetty 13.6.2023).

TEM. Lapin työllisyyskatsaus. Kesäkuu 2023.

Lapin Luotsi. Lapin suhdannekatsaus vuoteen 2022.

## 2.3 Kunnan talous

1.1.2023 Suomessa toteutui vuosikymmenien ajan valmisteltu sosiaali- ja terveystalouden uudistus. Kunnista siirtyy merkittävä osa menoista ja tuloista uusille perustettaville hyvinvointialueille. Muonion kunnan käyttötalouden toimintakate pieneni noin 58 % ja palkansaajista siirtyi 60 henkilöä hyvinvointialueen palvelukseen. Hyvinvointialueiden rahoitukseen leikattiin kaikkien kuntien veroprosenttia 12,64 % vuoden 2023 alusta. Muonion veroprosentti vuoden 2023 alusta on siten ollut 8,86 %. Verotulokertymä pieneni yli 40 %.

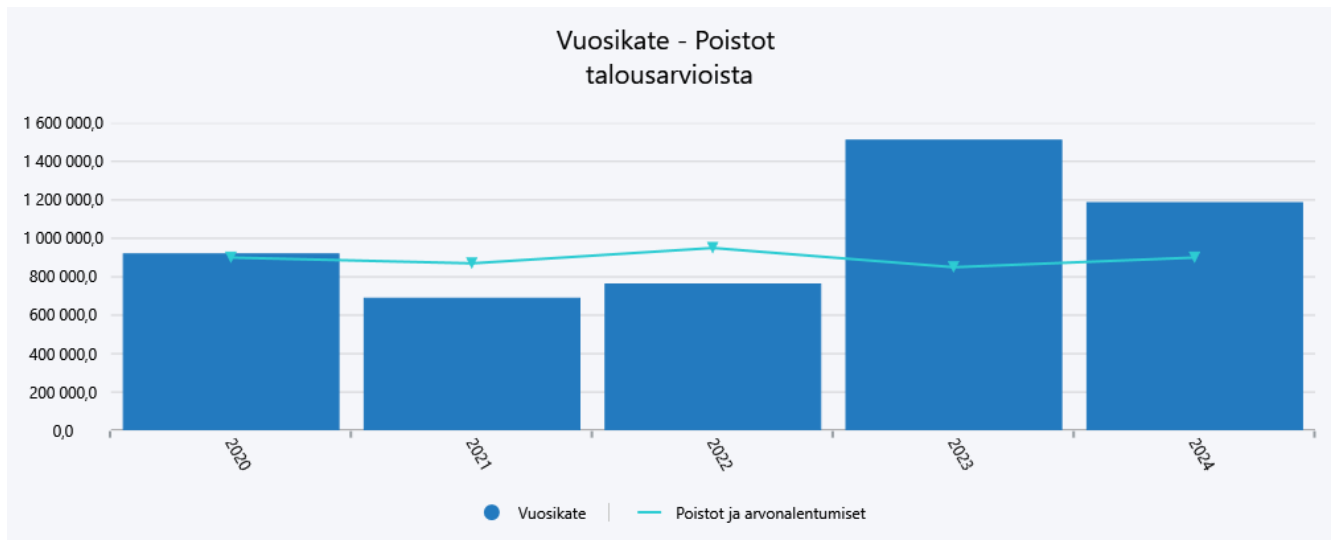
Vuoden 2022 tilinpäätös oli Muonion kunnalle hyvä; tilinpäätösvuoden 2022 hyvä tulos lähes tuplasi vuoden 2021 taseen ylijäämän. Hyvinvointialueeseen siirryttäessä 1.1.2023 kunnan taseessa on edellisten vuosien ylijäämiä 3 531 706 milj. euroa. Vuoden 2022 tilinpäätös oli ylijäämäinen 1,705 milj. euroa. Toimintakate toteutui noin 900 000 euroa muuttua talousarviota parempana toimintatuottojen toteutuessa ennakoitua paremmin ja toimintakulujen alittuessa talousarvioon verrattuna. Lapin Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä ja Kolpeneen Palvelukeskuksen kuntayhtymä palautti kunnille ylijäämiä ennen niiden siirtymistä Lapin Hyvinvointialueelle. Muonion osuus ylijäämistä oli noin 257 000 euroa. Verotulot ylittivät noin 875 000 euroa talousarvioon verrattuna, josta yhteisöveron osuus oli noin 777 000. Vuoden 2021 valmistuneen verotuksen mukaan kunnille maksettava yhteisövero kasvoi noin 40 % vuodesta 2020.

Muonion kunnan taloudellinen tilanne on parantunut kolmena edellisenä vuotena. Vuosikate on riittänyt poistoihin ja osin investointeihinkin. Taseen tunnusluvut ovat kohtalaisella tasolla. Suhteessa kuntien keskimääräisiin tietoihin tunnusluvut ovat heikommat lukuun ottamatta asukaskohtaista lainamäärää. Vuoden 2022 lopussa asukasta kohti laskettu lainamäärä 2 211 € on kohtuullinen, mutta on huomattava, että lainat ja vuokravastuut ovat 4 309 €/asukas.

Vuoden 2023 talousarvio laadittiin siten, että tilikausi osoitti ylijäämää 374 000 euroa. Valtuusto myönsi 26.5.2023 käyttötalouteen 180 000 euron määrärahan talousarviosta pois jääneelle ympäristöterveydenhuollolle. Talousarvioon 2023 tehtiin 0,5 milj. euron vapaaehtoinen investointivaraus mahdollistamaan toimitilaohjelman ja taloussuunnittelu- vuosien investointisuunnitelman mukaisia investointeja.

Käyttötalouden toimintakate on toteutunut syyskuun loppuun mennessä 69,3 prosenttia eli alle syyskuun tasaisen toteuman, joka on 75 prosenttia. Toimintatuotot ovat toteutuneet 75,7 ja toimintakulut 71,3 %. Merkittäviä tehtäväkohtaisia ylityksiä ei ole tiedossa.

Vuoden 2023 verotulokertymä on ollut ennakoitua parempi. Vuoden alusta syyskuun loppuun asti maksuunpantuja veroja on tilitetty kunnalle 4,9 milj. euroa (78,1 % talousarvioon verrattuna). Maksuunpanosta kunnallisveron osuus on 3,2 milj. euroa (talousarvioon verrattuna 81,3 %), yhteisövero 0,8 milj. euroa (talousarvioon verrattuna 69,2 %) ja kiinteistövero 0,9 milj. euroa (talousarvioon verrattuna 76,9 %). Kuntaliiton tuottaman kunnan oman verotulokehikon mukaan verotuloennuste koko vuodelle on noin 200 000 euroa talousarviovarausta parempi. Valtionosuudet ovat toteutuneet syyskuun loppuun mennessä 76,2 prosenttia. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on toteutunut talousarviota paremmin.



Vuoden 2024 toimintakateraaamia ohjaavat verotulojen osalta käytettävissä olevat ennusteet ensi vuoden verotulokehityksestä (kunnan oma verotuloennustekehikko) sekä kuluvan vuoden toteutuma ja valtionosuuksien osalta kuntaliiton julkaisemat ennakkolaskelmat kunnan valtionosuuksista.

Kuntaliiton 10.10.2023 päivitetyn kuntakohtaisen verotulosennustekehikon mukaan Muonion kunnalle arvioidaan maksettavan ensi vuonna kunnallisveroja 0,8 % ja kiinteistöveroja 2,2 % enemmän ja yhteisöveroja 19,0 % vähemmän kuin vuonna 2023. Kaikki verolajit huomioiden kunnan verotuloksi kirjattavan määrän arvioidaan laskevan vuoden 2023 lopullisesta ennusteesta n. 2 %. Suunnitelmavuoden 2025 verotulotuoton arvioidaan jäävän vuoden 2024 tasolle ja suunnitelmavuoden 2026 hieman kasvavan. Kunnan vuoden 2024 verotulolajikohtaisiksi verotuloiksi arvioidaan Kuntaliiton laatiman kunnan oman verotuloennustekehikon mukaan kertyvän 6,37 miljoonaa euroa, josta kunnallisverotuloja on 4,27 milj. euroa, yhteisöveroja 0,81 milj. euroa ja kiinteistöverotuloja 1,29 milj. euroa. Kunnan efektiivinen veroaste oli 14,47 % vuonna 2022 ja vuoden 2023 veroprosenttileikkauksen jälkeen 6,59 %. (Kuntaliitto; kunnan verotuloennustekehikko 10.10.2023).

Valtuusto vahvisti 30.10.2023 kunnan tuloveroprosentin ja kiinteistöveroprosentit. Tuloveroprosentiksi vahvistettiin 8,90 %. Valtuusto päätti, että kiinteistöverolain mukaiset veroprosentit säilytetään maapohjan kiinteistövero lukuun ottamatta kuluvan vuoden tasolla myös vuonna 2024. Maapohjan kiinteistöveroprosentiksi esitetään hallitusohjelman esityksen mukaista alarajaa 1,30 prosenttia. Näin ollen vuoden 2024 kiinteistöveroprosentit ovat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,15
- maapohjan kiinteistöveroprosentti 1,30
- vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti 0,45
- muun kuin vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti 1,20
- rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti 6,00 ja
- voimalaitosten kiinteistöveroprosentti 3,10.

Talousarviovuoden 2024 ja suunnitelmavuoden 2025 investointibudjetin suuruus on noin 2 milj. euroa. Vuodelle 2024 ja suunnitelmavuodelle 2025 on budjetoitu investointeihin toteutettavaksi päiväkotien/esikoulun rakentaminen alakoulun yhteyteen. Hankkeen kustannusarvio on 2,1 milj. euroa. Lisäksi investoinneissa on mm. Kielan muuttaminen kunnanvirastoksi ja vesilaitoksen vuosittaiset peruseräparannukset investoinnit. Vuosien 2024-

2025 investointien toteutus vaatii joko lisälainan ottoa tai rahoituksen järjestämistä muilla keinoin, esim. leasing-rahoituksella.

## Verotulot

Verotulojen kehittyminen (osuus maksuunpanosta, 1000 €)

Vuosi	Kunnallisvero	Muutos ed. vuodesta	Yhteisövero	Muutos ed. vuodesta	Kiinteistövero	Muutos ed. vuodesta
2020	7 658	1,9 %	1 260	29,3 %	986	1,8 %
2021	7 810	2,1 %	1 650	42,8 %	1 021	3,5 %
2022	8 077	3,6 %	1 750	6,0 %	1 200	17,5 %
2023	3 977	-50,8 %	1 250	-29,3 %	1 174	-2,5 %
2024	4 000		1 100		1 200	
2025	4 000		1 150		1 200	

## Lainat

Lainakannan kehitys

Vuosi	Lainakanta 1 000 €	Lainat €/as.	Konsernilainat €/as.	Asukasmäärä
2020	6 385	2 780	3 728	2 297
2021	6 665	2 872	4 073	2 321
2022	5 046	2 211	3 890	2 281
arvio 2023	3 850	1 670	3 500	2 300
arvio 2024	4 500	2 000	3 600	2 300

Lainat ja vuokravastuut

Vuosi	Lainakanta 1 000 €	Lainat ja vast. €/as.
2020	11 216	4 883
2021	11 573	4 986
2022	9 832	4 309
arvio 2023	9 400	4 000
arvio 2024	8 300	3 600

Valtionosuuksien ennakkolaskelmien mukaan kunnan valtionosuudet ensi vuodelle tulevat olemaan noin 3,8 milj. euroa (+2 %).

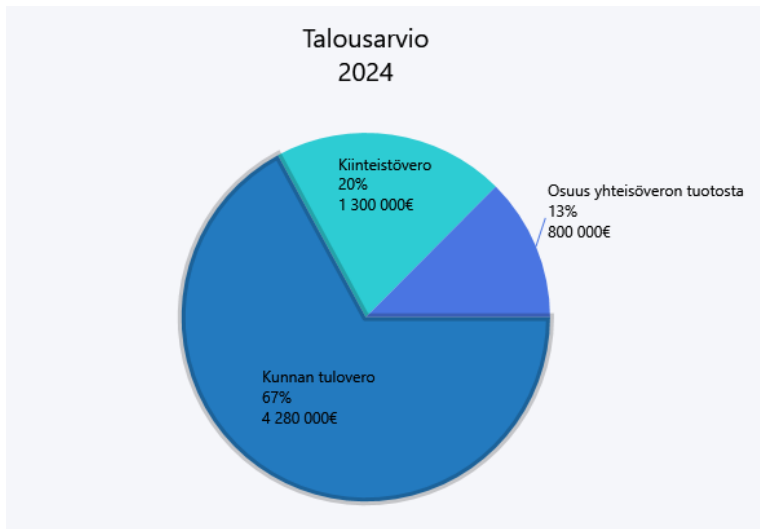
Kuntien valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta (laki 618/2021) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta.

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa 1.1.2023 muuttui myös laki kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta (618/2021). Sosiaali- ja terveyspalveluiden poistuessa kuntien tehtävistä peruspalveluiden valtionosuuden laskennallisten kustannusten pohjana ovat perusopetus, varhaiskasvatus, kirjasto, kulttuuri ja taiteen perusopetus.

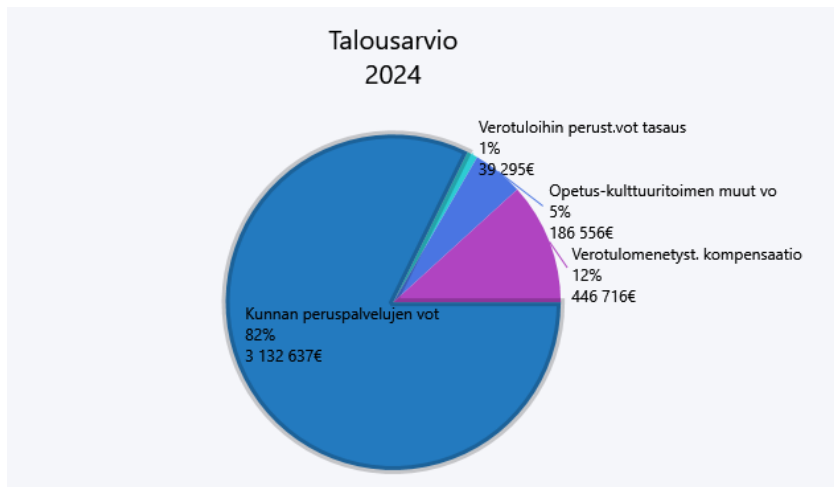
Sosiaali- ja terveys- sekä pelastuspalveluiden siirtyessä hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta sekä työ- ja elinkeinopalveluiden siirtyessä kunnille vuoden 2025 alusta kunnille muodostuu uudenlainen rooli peruspalveluiden järjestämisessä. Valtiovarainministeriön asettama työryhmä on alkanut edellä mainituista muutoksista johtuen valmistella peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän uudistusta. Uusi lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2026.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin sisältyy lukiokoulutus, ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulu, perusopetuksen muu rahoitus sekä rahoitus muuhun opetus- ja kulttuuritoimeen. Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellista.

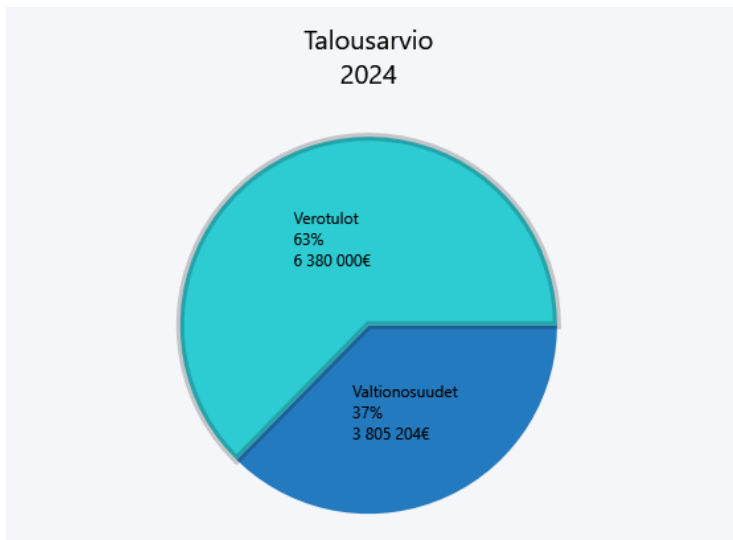
Verotulot



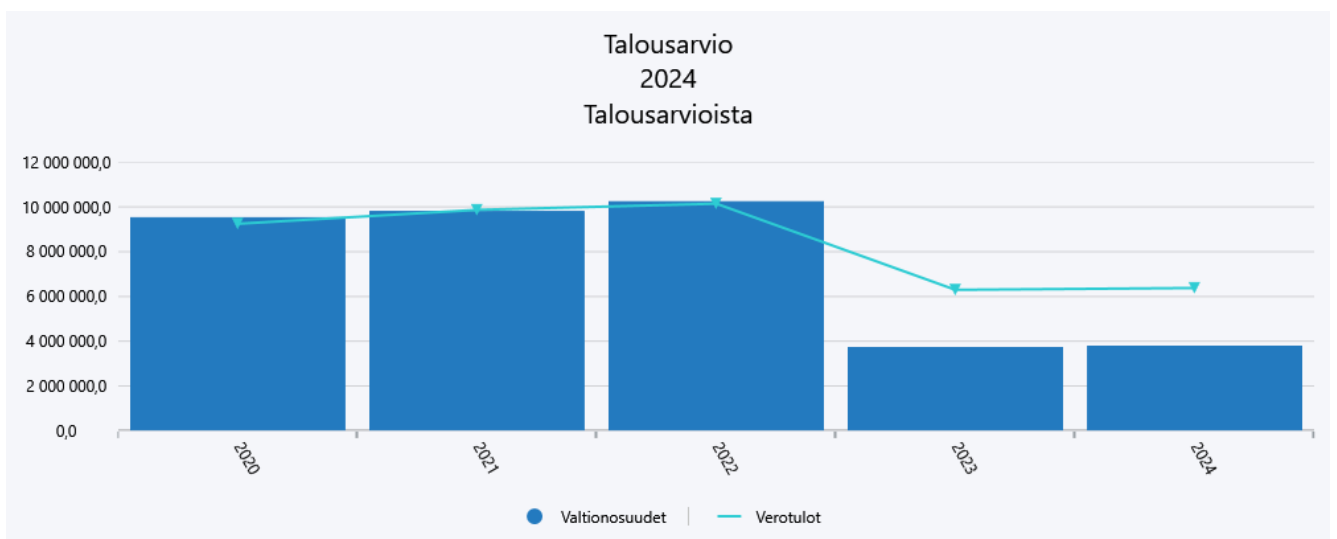
Valtionosuudet



Valtionosuudet ja verotulot



Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys

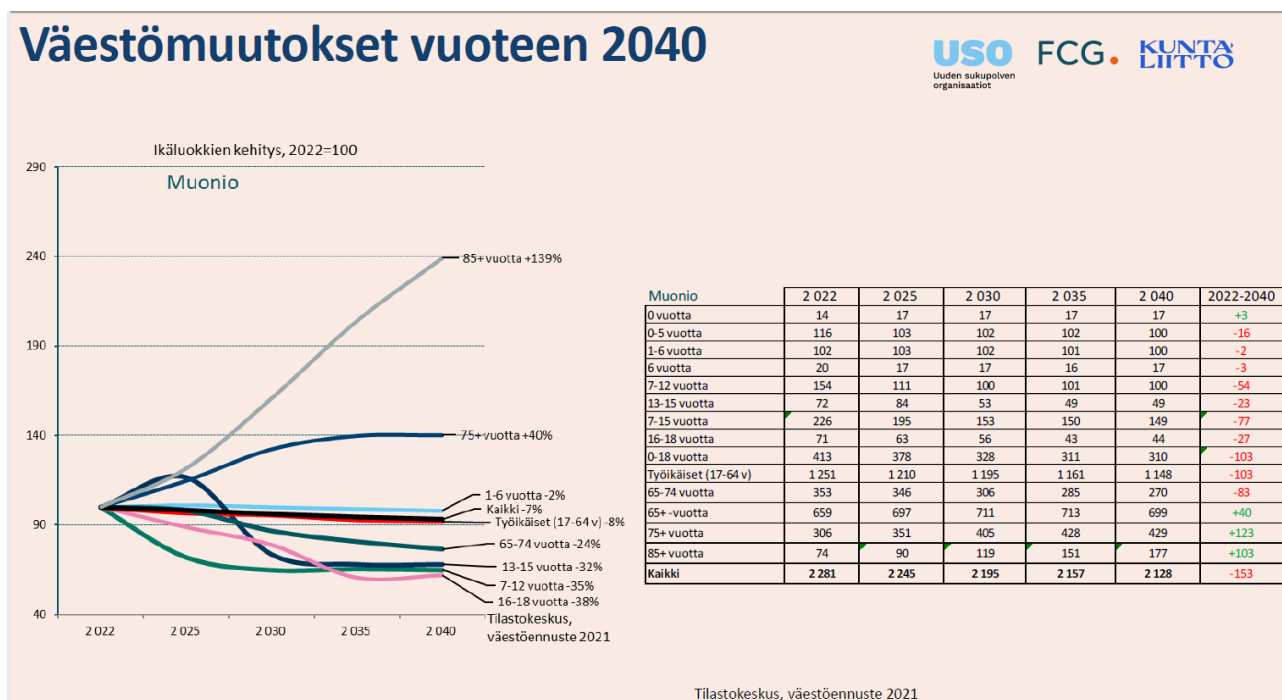


## 2.4 Väestö ja työllisyys

Muonion asukasluku oli vuoden 2022 lopussa 2281 henkilöä. Asukasluku pieneni siis vuodesta 2021 yhteensä 40 henkilöä eli 1,7 %. FCG Oy teki syksyllä 2023 vertailun Muoniosta suhteessa eräisiin vertailukuntiin (Inari, Rovaniemi, Kolari, Kokkola, Tornio, Simo, Kuhmo, Posio ja Salla) ja voidaan todeta, että kehitys on ollut kokonaisuutena usein samankaltaista em. vertailussa. Luonnollinen väestömuutos on myös ollut negatiivista vuosina 2008-2022; vuonna 2022 17 henkilöä syntyi vähemmän kuin kuoli. Syntyneiden määrä on vaihdellut vuosien 2014-2022 välillä 12 lapsesta 20 lapseen. Huippuvuosi viime vuosien syntyvytydessä oli vuonna 2021 (21 lasta), vuonna 2022 syntyvyys oli vain 13 lasta.

Vuonna 2022 kuntien välinen nettomuutto oli Muoniossa negatiivista; 31 henkilöä (-1.3%) enemmän muutti kunnasta pois kuin muutti kuntaan. Nettomuutto on ollut vuosina 2019-2021 positiivista kunnalle (kuten suurimmalle osalle Tunturi-Lapin kunnista), ja vuosi 2022 näyttääkin tekevän tässä negatiivisen poikkeuksen. Muuttovoittoa kuntaan on viime vuosina tullut suhteellisesti eniten Rovaniemeltä ja Kittilästä, taas meiltä verrattain useimmiten on muutettu Ouluun, Rovaniemelle ja Kolariin. Vuonna 2022 nettomaahanmuutto oli Muoniolle positiivista (0,8%, + 8 henkilöä). FCG Oy:n analyysin pohjalta, kun huomioidaan syntyneiden määrä ja muuttotappiot, voidaan yhteenvedona todeta, että Muonion asukasluku on kutistunut 3 % (noin 80 henkilöllä) vuodesta 2008.

Väestöennusterakenne vuoteen 2040 osoittaa sen, että kunnan palvelutarpeet tulevat myös jokseenkin eriytymään; ikäihmisten hoivan palvelutarpeet kasvavat, mikäli palveluiden käyttö säilyy nykyisellä tasolla. Taas tilastollisesti ja palveluiden nykyisen ikäryhmittäisen käytön perusteella tarkasteltuna kunnan palvelutarpeiden tulisi supistua noin kolmanneksella opetuspalveluissa. Väestöennusteen mukaan kunnan väkiluku tippuisi yhteensä noin 153 henkilöllä vuodesta 2022 alkaen vuoteen 2040 mennessä. Väestöllinen huoltosuhde (indikaattori kuvaa sitä, kuinka paljon kunnassa on lapsia ja 65 vuotta täyttäneitä 100 työikäistä kohti) kasvaisi vuoden 2025 arviosta 77,6 %:sta vuoteen 2040 mennessä 80,3 %:in. Ennusteiden mukaan em. kasvu olisi noin kaksi prosenttia vuosina 2025-2030 ja edelleen samat noin kaksi prosenttia vuosina 2030-2035.



Kuva: Väestömuutokset vuoteen 2024 (FCG Oy, USO- verkosto; Tilastokeskus)

Kun tarkastellaan (FCG Oy, USO- verkosto) työvoiman kehitystä vuosina 2013-2022 voidaan todeta, että työikäisten määrä on Muoniossa vähentynyt 10 % ja työllisten määrä on vähentynyt samalla 8 %. Työvoiman ulkopuolella (ts. henkilöt, jotka tutkimusviikolla eivät olleet työllisiä tai työttömiä) olevien määrä on vähentynyt noin 36 %; etenkin työikäisten eläkeläisten määrä on vähentynyt. Työttömien määrä on vähentynyt 35 % (n. 80 henkilöä). Työpaikkojen määrä on kasvanut noin 9 % (n. 80 kpl, kasvu on ollut vertailukunnissa samansuuntaista) ja työllisyysaste oli Muoniossa vuonna 2021 75,6 %; tämä oli korkeampi suhteessa koko maan lukuun, joka oli 72,4 %. Huomionarvoista Muonion työllisyystilastoissa on se, että työvoiman ulkopuolella olevien lukumäärä on laskenut enemmän kuin keskimäärin koko maassa; tämä on positiivinen signaali. Vuonna 2023 (5/2023) työttömyys oli 15,0 %, joka on ollut pienin vastaava lukemamme vuodesta 2014 alkaen. Niin ikään pitkäaikaistyöttömyys on laskenut vuodesta 2014 alkaen tarkasteltuna merkittävästi, käytännössä se on puolittunut: vuonna 2023 (5/2023) tämä oli 1,4 % (koko maan vertailuluku 3,0%). Kunnan maksama osuus työmarkkinatuesta on ollut noin 37 000 euroa vuonna 2022. Tämä on asukasta kohden 16 euroa, kun vertailun vuoksi voidaan todeta, että koko maan keskiarvo on jopa 83 e/asukas.

Palvelurakennetta tarkastellessa (2009-2020) voidaan havaita, että elinkeinorakenteemme on hyvin vahvasti palveluvaltainen, palveluiden osuus on 87,1 % (lkm 874). Tämä on huomattavasti suurempi kuin keskiarvoisesti muissa Suomen kunnissa tai USO -verkoston vertailukunnissa. Alkutuotannossa sijaitsevien työpaikkojen osuus on varsin pieni myös suhteutettuna vertailukuntiin (FCG Oy, USO- verkosto) ja jalostuksen työpaikkojen lukumäärä selkeästi pienempi. Jalostuksen osuus on noin 7,2 % (lkm 72) ja alkutuotannon 3,1 % (lkm 31). Tunteaton osuus on 3 % (lkm 26). Kunnan palvelusektoreiden suhteet ovat pysyneet lähes samankaltaisina vuodesta 2009 alkaen.

Yritysten lukumäärä on kasvanut Muoniossa merkittävästi vuodesta 2018 alkaen, kasvua on ollut jopa yli viidennes tason. Yrityskantaindikaattori vuonna 2018 oli 262, kun se oli vuonna 2022 jo 319. Lähes kaikilla toimialoilla on ollut kasvua. Prosentuaalisesti tarkasteltuna teollisuuden ala on kasvanut 60 % ja koulutus sekä informaatio ja viestintä 50 %. Maatalous, metsätalous ja kalatalous, taiteet, viihde ja virkistys sekä amm., teollinen ja tekninen toiminta ovat kasvaneet 30-40 %. Työpaikkaomavaraisuus (104,1 %, 2020) on kasvanut merkittävästi (n. + 7 %), ja on suhteutettuna myös muihin kuntiin korkea. Työpaikkapendelöintiä tarkasteltaessa noin joka viides muoniolainen, 201 henkilöä, käy toisessa kunnassa töissä, useinten Kittilässä, Rovaniemellä ja Kolarissa. Vuonna 2021 Muonioon pendelöiviä oli 238 henkilöä, pääosin em. työntekijät kulkivat Kittilästä, Kolarista, Enontekiöltä ja Rovaniemeltä.

Lähde: FCG Oy, USO- verkosto, 2023.

## 2.5 Talousarvion rakenne ja talousarvion sitovuus

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Samaa rakennetta noudatetaan myös taloussuunnitelmassa ja tilinpäätöksessä. Kunnan talous esitetään sekä tuloslaskennan että rahoituksen näkökulmasta.

Käyttötalousoosassa valtuusto osoittaa toimitelille tehtäväkohtaisesti toiminnalliset tavoitteet ja määrärahat niiden hoitamiseksi. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin,



korke- ja muihin rahoitusmenoihin sekä poistoihin. Investointiosassa osoitetaan hankekohtaiset määrärahat ja tuloarviot. Rahoitusosassa kootaan tulo-rahoitus ja pääomarahoitus sekä investointien hankintamenot ja muut pääomamenot yhteen laskelmaan. Rahoitusosassa määritellään lainanotto.

Talousarvion käyttötalouden sitovuustaso on tehtävätason toimintakate eli netto.

Käyttötalouden sitovat tehtävätasot lautakunnittain:

Keskusvaalilautakunta

- vaalit

Tarkastuslautakunta

- tarkastustoimi

Kunnanhallitus

- yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut)

Tunturi-Lapin maaseutulautakunta

- maaseututoimi

Sivistyslautakunta

- hallinto- ja tukipalvelut
- varhaiskasvatus
- perusopetus
- lukio
- kansalaisopisto
- kirjasto- ja kulttuuripalvelut
- nuorisopalvelut
- liikuntapalvelut

Elinvoimalautakunta

- hallinto- ja tukipalvelut
- rakennustarkastuspalvelut
- kiinteistö- ja tiepalvelut
- liikuntapaikat ja reitistöt
- kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut
- vesihuoltolaitos

Tuloslaskelman sitova taso on rahoituserät nettotasolla.

Investoinnit ovat sitovia hankeryhmittäin osatehtävätasolla nettona. Hankeryhmän jokaisen hankkeen osalta on esitettävä sanallinen hankekuvaus ja hankkeen tavoitteet. Lisäksi yli 1,0 milj. euron hankkeet ovat hankekohtaisesti sitovia.

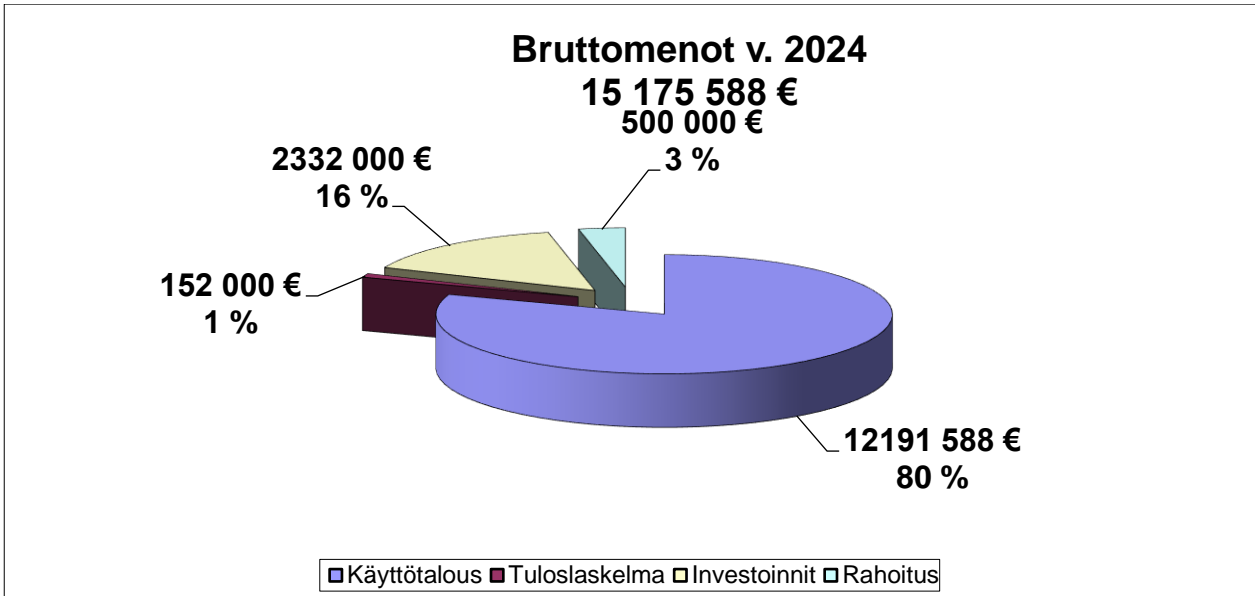
Rahoitusosan sitovia tasoja ovat antolainat ja ottolainat nettotasolla.

Vesihuoltolaitoksen tulosbudjetin sitova erä valtuustoon nähden on tilikauden tulos. Investointibudjetin osalta sitova taso on sama kuin muissakin kunnan investoinneissa eli osatehtävätaso hankeryhmittäin nettona. Rahoitusbudjetissa sitovia eriä ovat rahoituksen rahavirtaan sisältyvät antolainauksen, ottolainauksen ja oman pääoman muutosten erät nettomääräisenä.

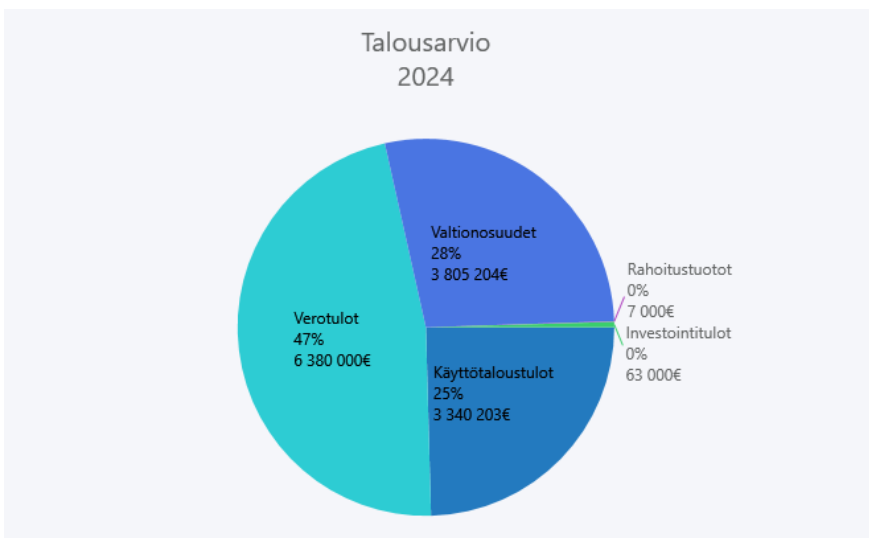
**Tilivelvolliset viranhaltijat**

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielinten jäsenet sekä toimielimien tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kuntalaki 125 §). Muonion kunnan tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kunnanjohtaja ja palvelualuejohtajat.

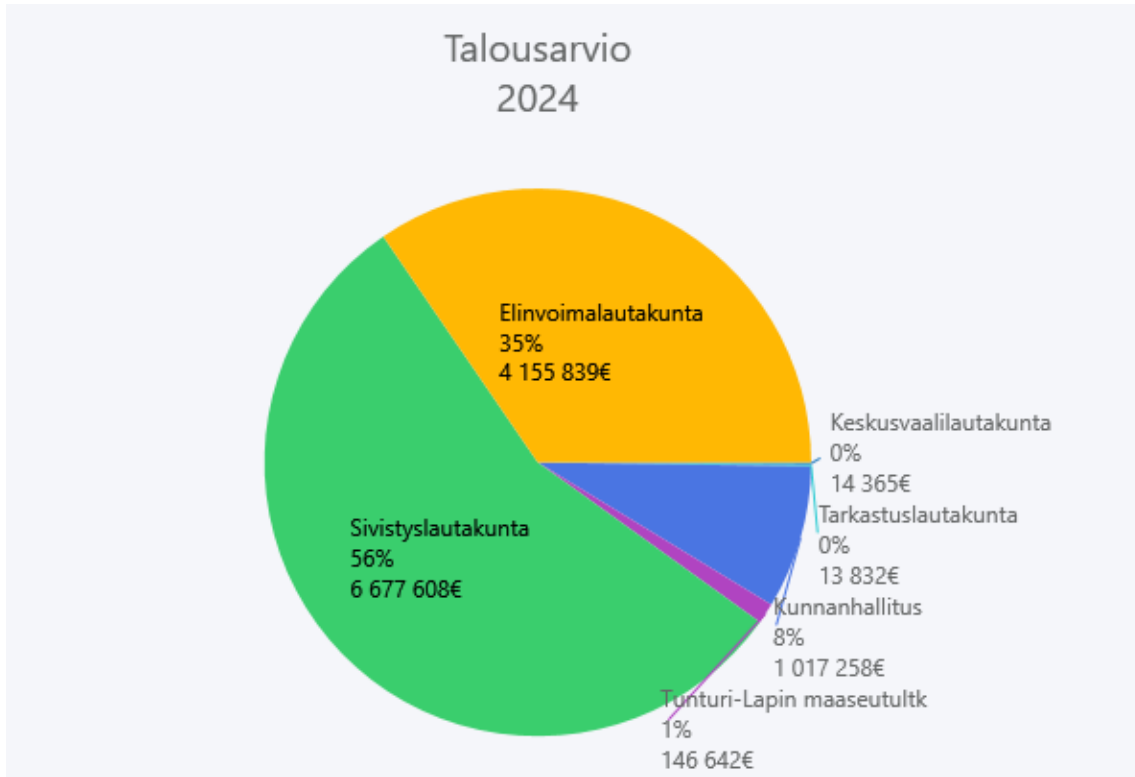
Palvelualuevastaavat johtavat palvelualueita, tehtäväaluevastaavat vastaavat tehtäväalueista ja tehtäväyksikövastaavat tehtäväyksiköistä.



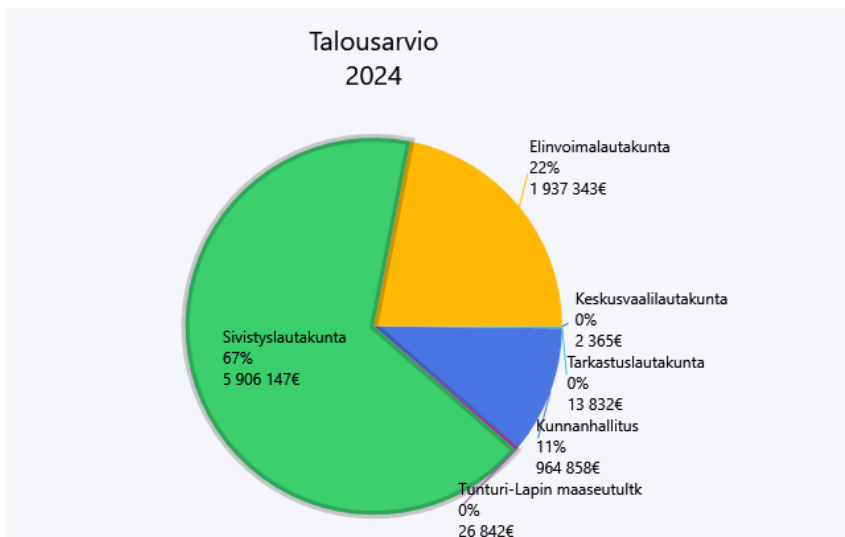
**Tulot v. 2024**



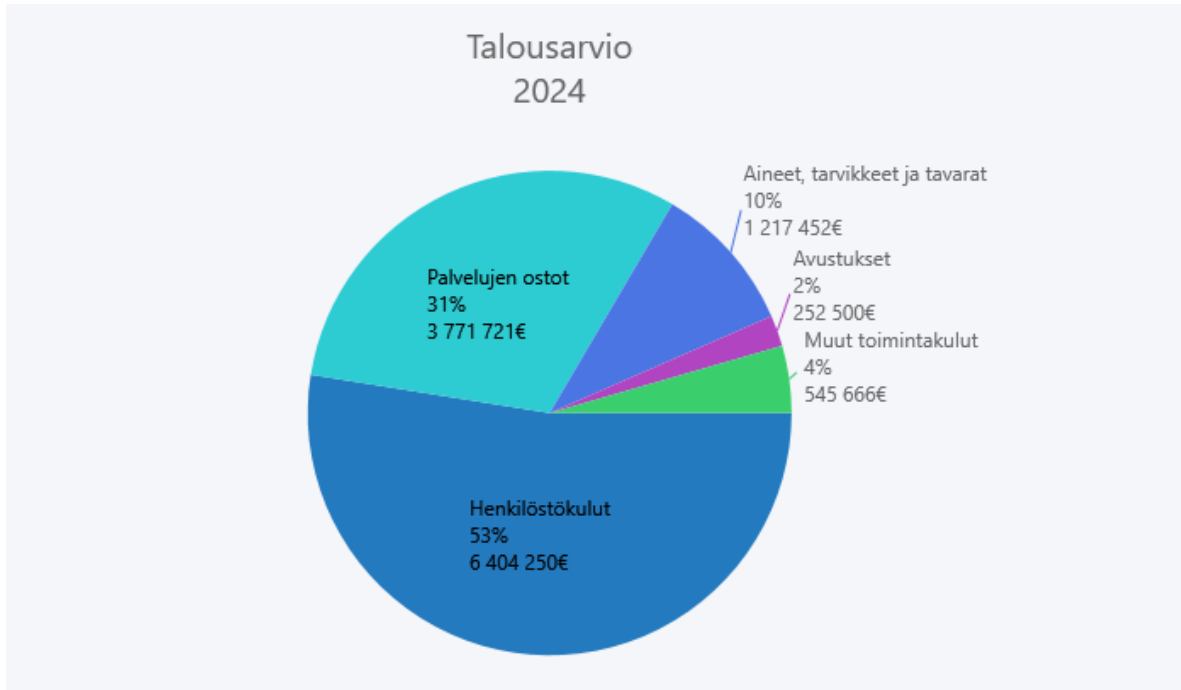
Toimintakulut lautakunnat (ulkoiset tilit)



Toimintakate lautakunnittain

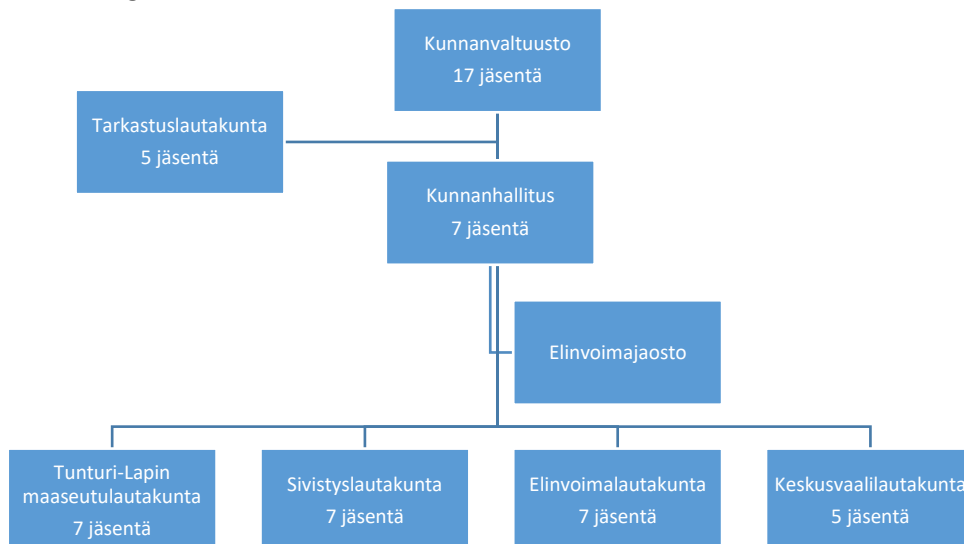


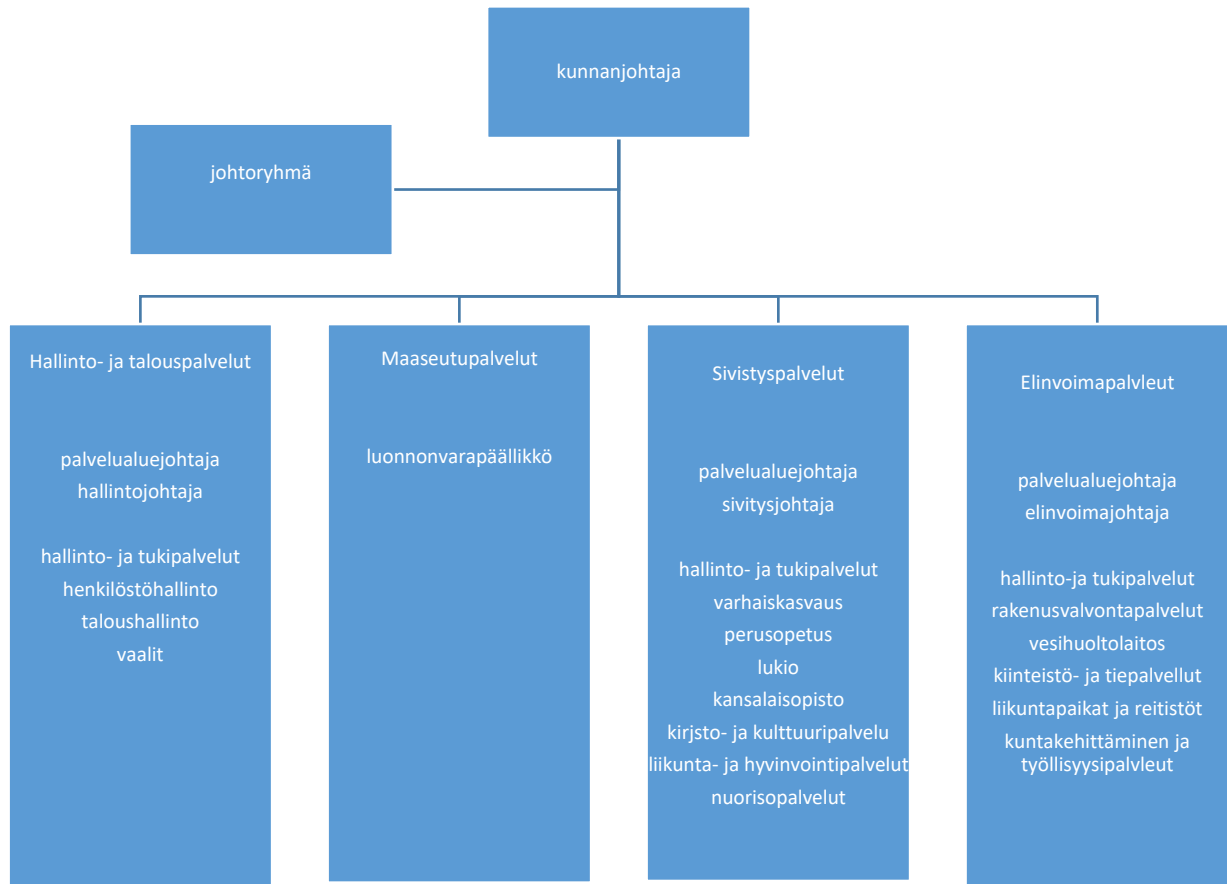
Käyttötalouden menot menolajeittain



2.6 Kunnan hallinto ja henkilöstö

Luottamushenkilöorganisaatio





Vuonna 2024 henkilöstömäärä on 115,4. Ravitsemis- ja siisteyspalveluiden yhtiöittämisen johdosta kunnan henkilöstöstä siirtyy 15 työntekijää Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy:hyn 1.1.2024 alkaen.

Vuonna 2024 hallinto- ja talouspalveluiden henkilöstömäärä on 6, luonnonvarapalveluiden 2, sivistyspalveluiden 85,6 ja elinvoimapaalveluiden 22,8 henkilöä. Suunnitelmavuosina henkilöstön määrän ennakoidaan pysyvän suurin piirtein samalla tasolla.

Palveluala	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Elinvoimapaalvelut	28,2	31	33,5	36,9	22,8	23	20
*hallinto- ja tukipalvelut				1,8	1,8	2	2
*rakennusvalvontapalvelut				1,5	1,5	1,5	1,5
*vesihuoltolaitos				3,5	3,5	3,5	3,5
*kiinteistö- ja tiepalvelut				6	7	7	6
*ravitsemis- ja siisteyspalvelut				14,6	0	0	0

*liikuntapaikat ja reitistöt				2	2	2	0
*kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut				7,5	7,5	7,5	7
Hallinto- ja talouspalvelut	9	8,3	5,6	6	6	6	6
Luonnonvarapalvelut				2	2	0	0
Sivistyspalvelut	93	83,5	80,2	80,7	85,6	83	83
* hallinto				1,4	1,5	1,5	1,5
* yhtenäiskoulu ja lukio				40	40,6	39,5	39,5
* varhaiskasvatus				20	21,5	21	21
* kulttuuri ja vapaa-aika				19,3	22	21	21
Hyvinvointipalvelu	66,6	70,9	72,7				
<b>Yhteensä</b>	<b>196,8</b>	<b>193,7</b>	<b>192</b>	<b>124,6</b>	<b>115,4</b>	<b>111</b>	<b>108</b>

## 2.7 Kuntastrategia ja toiminnalliset tavoitteet

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Valtuusto hyväksyi 13.6.2022 kuntastrategian päivityksen vuosille 2021-2025 ja se toimii talousarvion ja taloussuunnitelman perustana ja ohjeena. Strategian päivitysprosessissa säilytettiin koko strategiakaudelle 2017-2025 asetettu visio, kärkiteemat ja toimintaa ohjaavat periaatteet eli arvot.

Kuntastrategiassa kunnan tahtotilana on olla luonnollisesti vastuullinen, aidosti avoin ja onnellinen Muonio. Elinvoiman tahdotaan vahvistuvan kestävästi, muoniolaisten arjen olevan onnellista ja kuntatyön siirtyvän uuteen aikakauteen. Toiminnan keskiössä ovat yrittäjyys, yhteistyökyky, suvaitsevaisuus ja kansainvälisyys.

### Valtuustokauden 2021 – 2025 painopisteet

#### Elinvoima vahvistuu kestävästi

Yrittäjyystuettava kunta – ympärivuotinen ja kansainvälinen elinkeinoelämä

- Edistämme mahdollisuuksia monipuoliseen, ympärivuotiseen, kansainväliseen ja monipaikkaiseen elinkeinoelämään. Vahvistamme Muonion asemaa ja sijaintia merkittävänä tutkimus-, testaus- ja osaamisalueena uusille innovaatioille, teknologioille ja tuotantokehitykselle, joissa voidaan hyödyntää luonnon ja ilmastoon olosuhteita kestävästi. Tuemme elinkeinotamme korona- ajasta elpymisessä.
  - ✓ Laadukkaiden ja monipuolisten yritysneuvontapalveluiden tarjoaminen yrityksille eri tilanteisiin, erityisesti kasvupolulla tukemiseen
  - ✓ Yritysten, oppilaitosten ja kunnan välisen verkottumisen ja yhteistyön edistäminen paikallisesti, seutukunnallisesti ja kansainvälisesti. Edistämme työelämän ja oppilaitosten yhteistyön tiivistymistä.
  - ✓ Etätyömarkkinoiden ja muiden moniammatillisten mahdollisuuksien hyödyntämisen edistäminen ympärivuotisen työllistymisen keinoina.

Luonnostaan vastuullinen kunta

- Vahvistamme kunnan ekologista kestävyttä ja pidämme huolta luontoympäristöstä yhdessä yrityskentän toimijoiden, sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa.

- ✓ Liikenneyhteyksien, joukkoliikenteen ja alueen saavutettavuuden kehittäminen
- ✓ Kiertotalouden, lähiruuan ja – palveluiden käytön edistäminen sekä kestävien hankintojen periaatteiden huomioiminen hankinnoissa
- ✓ Ekologisesti kestävä kunnan tiekartan ja toimenpideohjelman laatiminen

Kestävä maankäyttö ja rakentaminen

- Ohjaamme kestävä maankäyttöä ja rakentamista kaavoituksella, maapolitiikalla ja liikenneverkkosuunnittelulla.
  - ✓ Kestävä liikunnan strategian laatiminen ja toimeenpano
  - ✓ Maapoliittisen ohjelman laatiminen
  - ✓ Kunnan omistamien kiinteistöjen toimitilojen ohjelman päivittäminen ja täytäntöönpano

#### Kuntatyö siirtyy uuteen aikaan

Yhteistyöllä sujuvat ja saavutettavat palvelut

- Kehitämme palveluidemme laatua, saavutettavuutta ja asiakaslähtöisyyttä: suunnittelemme ja tuotamme yhä enemmän palveluita yhteistyössä asiakkaiden, henkilöstön ja sidosryhmien kanssa heitä osallistaen, heidän osaamistaan hyödyntäen ja vahvistaen.
  - ✓ Kunnan palveluprosessien muotoilun käynnistäminen, systemaattinen kehittäminen ja osaamisen vahvistaminen

- ✓ Avustusjärjestelmien yhtenäistäminen ja monipuolistaminen
- ✓ Kunnan toimialarajat ylittävien toimintamallien ja paikallisen osaamisen sekä yhteistyön hyödyntäminen saavutettavien, oikea-aikaisten, monipuolisten ja matalan kynnyksen palveluiden tuottamisessa, palvelunohjauksessa sekä kohderyhmien saavuttamisessa.

Vaikuttavuutta ja vakuuttavuutta tiedolla johtamisella – aidosti avoin kunta

- Panostamme laadulliseen asioiden valmisteluun, arvioimme päätösten ennakkovaikutuksia ja mahdollistamme tietoon pohjautuvan päätöksenteon. Ylläpidämme rakentavaa keskustelukulttuuria henkilöstön, päättäjien ja kuntalaisten kanssa. Hyvällä tietoon pohjautuvalla päätöksenteolla saamme toimintaan lisää toimittua vaikuttavuutta ja rakennamme luottamusta kuntalaisten ja kunnan välillä.
  - ✓ Avoimuuden, läpinäkyvyyden sekä osallistumis- ja vaikuttamistapojen kehittyminen
  - ✓ Yhtenäisten asiahallintajärjestelmien käyttäminen ja siihen liittyvien valmiuksien vahvistaminen säännöllisesti
  - ✓ Hyvinvointikertomuksen käyttöönotto tiedolla johtamisen työvälineeksi ja sitä toteuttavien suunnitelmien toimeenpano

Virkistynyt, osaava, vetovoimainen ja suvaitsevainen organisaatio

- Uudistamme organisaatiokulttuuriamme ketterään, kokeilevaan ja osallistavaan suuntaan. Meidät tunnetaan työtyytyväisyydestä, yhteistyökykyisistä ja osaavasta henkilökunnasta.
  - ✓ Teemme tekoja työhyvinvoinnin ja -tyytyväisyyden eteen veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi
  - ✓ Otamme käyttöön tapoja hiljaisen tiedon ja osaamisen siirtämiseksi sekä jakamiseksi
  - ✓ Henkilöstön ja luottamishenkilöiden kouluttautumisen tukeminen, mahdollistaminen ja osaamisen päivittämiseen kannustaminen

## Elämme onnellista arkea

Yhdenvertainen oikeus elinikäiseen kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen

- Uudistamme sivistyspalveluiden toimintatapoja ottamalla käyttöön uusia innovaatioita palvelutuotannossa. Järjestämme laadukasta 2. asteen koulutusta Muoniossa. Panostamme koronan aiheuttamien oppimiseen ja kasvuun liittyvien haasteiden korjaamiseen.
  - ✓ Yhteistyömahdollisuuksien aktiivinen etsiminen ja yhteistyön tiivistyminen koulutuksen järjestämisessä sekä yhtenäisen koulupolun mahdollistamisessa Muoniossa vähintään toiselle asteelle asti. Luomme työpolkuja työelämään.
  - ✓ Luonnon roolia hyvän olon lähteenä vahvistetaan ottamalla luontokasvatus läpileikkaavaksi teemaksi varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle sekä vapaa-ajan palveluihin vauvasta ikääntyviin.
  - ✓ Vapaan sivistystoimen, kuten kulttuurin, kansalaisopiston ja kirjastojen toimintojen, hyvinvointivaikutusten sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistämisen koko kunnan alueella.

Viihtyisä, turvallinen ja terveellinen elinympäristö

- Mahdollistamme terveellisen ja turvallisen asumisen sekä viihtyisän elinympäristön vahvistamalla asuntokantaa. Kotiuttamalla ja kotouttamalla kaikki halukkaat Muonioon muuttajat saamme lisää osaavaa työvoimaa alueelle. Luomme edellytyksiä myös kylien kehittymiselle yhdessä kylätoimijoiden, yhdistysten ja asukkaiden kanssa.
  - ✓ Asuntokannan laadun ja turvallisuuden kehittämisen edistäminen sekä fyysisen ympäristön viihtyisyyden ja siisteyden edistäminen koko kunnan alueella.
  - ✓ Asumisen mahdollistamiseksi tarvittavien tukipalveluiden ja tuen järjestäminen
  - ✓ Monipuolisten tukitoimien tarjoaminen kylätoimijoille ja yhdistyksille.

Hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvalliseksi olonsa tunteva muoniolainen – mahdollisuus tasapainoiseen ja onnelliseen elämään

- Kehitämme sotetu-palveluita yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Moniammatillisella yhteistyöllä pyrimme turvaamaan sotetu-palveluiden laatua, saatavuutta ja läheistä saavutettavuutta. Panostamme koronan jälkeisen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvointivelan korjaamiseen.



- ✓ Teemme yhteistyötä toimiala- ja kuntarajat ylittävien yhteisten toimintamallien rakentamiseksi ja käyttöönottamiseksi hyvinvointialueen kanssa
- ✓ Henkistä ja sosiaalista hyvinvointia tukeviin ennaltaehkäiseviin palveluihin ja toimintoihin panostaminen
- ✓ Arjen turvallisuuden edistäminen

**Strategian läpileikkaavat painopisteet:**

- toimivat tietoliikenneyhteydet
- markkinointi ja viestintä

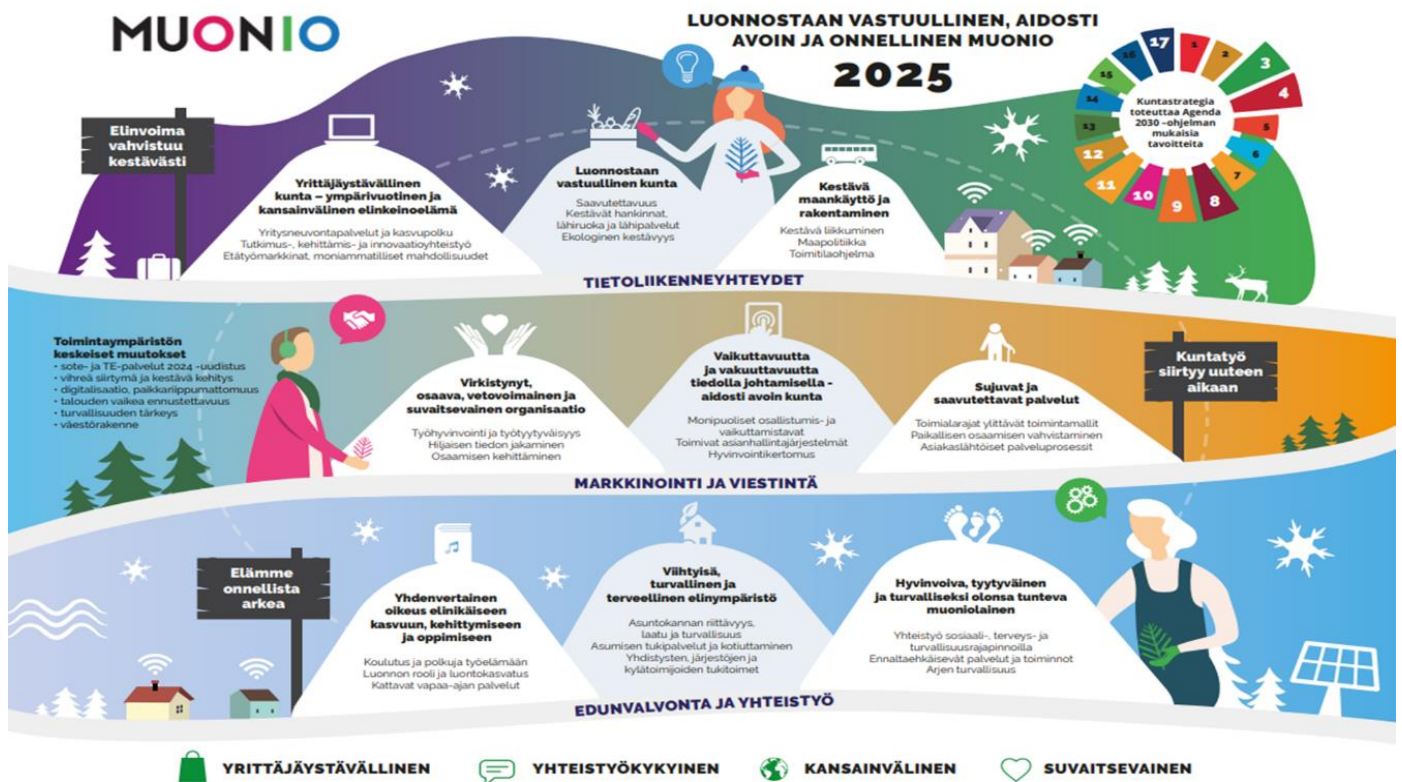
**– edunvalvonta ja yhteistyö**

Jokaiselle painopisteelle on määritelty kolme keskeisintä toimenpidettä. Kuntastrategiaa toteutetaan ennen kaikkea ohjelmien, suunnitelmien ja hankkeiden kautta. Strategialle laaditaan aikataulutettu toimeenpanosuunnitelma, jossa määritellään myös vastuutahot toimenpiteille. Strategia-asiakirjaan on määritelty kunkin painopisteen kannalta kunnalle strategisesti merkittävät kumppanit.

## Indikaattorit ja seuranta

Muonion kuntastrategia toteuttaa erityisesti Agenda 2030 -kestävän kehityksen toimintaohjelman mukaisista tavoitteista tavoitetta 3 (Terveyttä ja hyvinvointia), 4 (Hyvä koulutus), 8 (Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua), 9 (Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria) sekä 11 (Kestävät kaupungit ja yhteisöt). Lisäksi strategia toteuttaa tavoitteita 10 (Eriarvoisuuden vähentäminen), 12 (Vastuullista kuluttamista) ja 17 (Yhteistyö ja kumppanuus).

Tavoiteindikaattoreita viedään talousarvioasiakirjaan ja seuranta tapahtuu osana talousarvioprosessia. Mitä taamme kuntastrategian kestävyysmittareilla talousarviossa sitä, kuinka saavutamme palvelulupauksiamme; näin pystymme kytkemään Muonion kunnan strategisen kehityksen valituilla painopisteillä suhteessa laajemmin valtakunnan kehitystasoon.



## 2.8 Suunnitelma kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Hallintosäännön 49 §:n mukaan kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.

Kunnanhallitus on hyväksynyt kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 4.11.2019.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle ja kuntakonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisvaltaisesta järjestämisestä vastaa kunnanhallitus.

Sisäinen valvonta jaetaan sisäiseen tarkkailuun ja sisäiseen tarkastukseen.

Sisäinen tarkkailu on jatkuvaa toimintaan liittyvien työvaiheiden tai erillisten toimenpiteiden ja varojen käytön valvontaa. Sisäinen tarkkailu edellyttää täsmällisiä valtuuksien ja vastuuden määrittämiä sekä kattavia laskenta- ja raportointijärjestelmiä. Sisäisestä tarkkailusta vastaa kukin esimies.

Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa tarjoamalla objektiivisen, riippumattoman ja järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäinen tarkastus on aktiivista, järjestelmällistä ja avointa toimintaa, jossa tarkastuksen kohde tietää suorituksensa oleva arvioinnin kohteena. Tarkastuksen kohteena ovat toimintalinjaukset, -periaatteet, resurssien käyttö ja tavoitteiden toteutuminen. Sisäinen tarkastus tehdään toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnalla tarkoitetaan systemaattisia menettelyjä, joiden mukaisesti tunnistetaan, luokitellaan, arvioidaan ja mitataan merkittävimmät riskit sekä määritellään toimintatavat niiden välttämiseksi, hallitsemiseksi ja raportoimiseksi. Tällöin on otettava huomioon sisäiset ja ulkoiset riskit, niiden mitattavuus sekä eri riskiluokat. Omaisuuden, toiminnan ja henkilöstön vakuuttaminen on osa riskienhallintaa ja on huolehdittava, että vakuutukset ovat ajan tasalla. Riskejä voidaan luokitella esimerkiksi strategiaan riskeihin, toimintariskeihin, henkilöriskeihin sekä toimitilariskeihin. Muonion kunnan riskikartoittaminen on tehty riskilomakkeeseen, jossa palvelualuejohtajat sekä talouspäällikkö ovat arvioineet toimipisteensä merkittävät riskit ja esittänyt näihin liittyvät toimenpiteet.

Vuonna 2024 merkittävät strategiset riskit ja toimintaympäristöriskit nähtiin liittyvän epävarmaan, globaaliin sekä kansalliseen tilanteeseen ja tuleviin suuriin rakenne- ja palvelumuutoksiin – hyvinvointialueuudistuksen jälkeiseen palvelurakenteiden muodostamiseen ja te-palveluvalmisteluun. Em. rakenneuudistukset tuovat paitsi kunnan toimintaan ja palvelutuotantoon muutoksia sekä sopimuksellista valmistelua, myös aiheuttavat taloudellista epävarmuutta, esimerkiksi kiinteistöihin liittyen. Nämä keskeiset riskit tunnistettiin jo vuonna 2023, ja ne säilyvät keskeisinä riskitekijöinä myös vuonna 2024: hyvinvointialue on ottanut vasta ensi askeliaan ja yhteistyö kuntien kanssa on muovautumassa, te25- uudistuksen valmistelu puolestaan pääsee rivakammin käyntiin vuoden 2024 aikana.

Energiajakeluhäiriöt, turvallisuustilannehäiriöt sekä nopeat, ennalta-arvaamattomat muutoksien syklit haastavat paitsi kunnan toimintojen varautumis- ja valmiustilaa, myös henkilöstöresursseja. Henkilöihin liittyvät suurimmat riskit aiheutuvat suhteellisen ohuesta organisaatiosta. Tulevina lähivuosina tulee paitsi tapahtumaan henkilöstössämme luonnollista poistumaa, niin myös eittämättä lisäksi organisaatorakennetarkastelua. Kunta-alan rekrytointihaasteet, osaavan henkilöstön saaminen ja pitäminen palveluksessa, asiantuntijuuden ylläpito

ja vahvistaminen, hiljaisen tiedon jakaminen, työhyvinvointikysymykset sekä ns. leveämmät hartiat palveluiden tuottamisessa ovat kokonaisuuksia, joihin kunnan on löydettävä kestäviä ratkaisuja, haettava myös yhteistyökumppaneita. Mahdollisen kuntayhteistyön lisääminen palveluiden tuottamisessa on teema, jota on kunnassa pohdittava entistä tiiviimmin.

Seuraavaksi esitellään talousarvion yhteydessä tehtävä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma vuodelle 2023. Näistä valvottaviksi kohteiksi on poimittu korkeimman riskiluokan riskit (riskiluokka 2-3). Kunnanjohtajan esityksestä on tehty näiden korkeimpien riskien arvioinnin osalta priorisointia sen suhteen, mitä nostetaan erityisesti ensi vuonna sisäisäisiksi valvottaviksi kohteiksi.

### Strategiset riskit

Esim. toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelutarpeisiin liittyvät merkittävät muutokset, palvelujen vaihtoehtoihin järjestämistapoihin liittyvät riskit, kunnan tulopohjassa tapahtuvat muutokset, suuronnettomuudet, ympäristöriskit, asukkaiden terveyteen kohdistuvat uhat

Riskiluokat  
1 = vähäinen riski  
2 = kohtalainen riski  
3 = merkittävä riski

### Valvottavat kohteet/toiminta:

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riskiluokka	Valvontatoimenpiteet	Vastuuhenkilö
<b>Hallinto- ja talouspalvelut</b>				
Toimintaympäristön muutoksesta (sote ja te-palvelut) aiheutuvat riskit ja kunnan tulopohjassa tapahtuvat muutokset	Talouden hallinta ja taloudellisten resurssien riittävyys Henkilöstön riittävyys muutoksien johtamisessa	2	Yhteensovittaminen (kunta ja hyvinvointialue, kunta ja työllisyysalueet) Aktiivinen osallistuminen uudistus- ja toimeenpanoryhmiin, palveluprosessien resurssi- ja kustannustehokas suunnittelu Tiedottaminen ja reagointi	kunnanjohtaja
Varautuminen häiriötilanteisiin	Energian saannin epävarmuus, ruoka- ja huoltovarmuus, turvallisuusuhat, sota, kyber- ja tietoturvaturvallisuus	3	Varautumis- ja valmiustyön päivittäminen ja käytännön harjoitukset Viestintä	hallintojohtaja
<b>Sivistyspalvelut</b>				
Palveluiden tuottaminen häiriötilanteissa	Miten lakisääteiset palvelut tuotetaan asianmukaisesti tai katkaematta häiriötilanteissa (varhaiskasvatus, opetus, kirjasto, muut palvelut)	3	Suunnitelmien ylläpito ja harjoittelu, yhteistyö, viestintä	sivistysjohtaja
<b>Elinvoimapaalvelut</b>				

Ympäristö- ja infrariskit	Vesi- ja viemärlaitoksen häiriötilat Sähkönjakeluhäiriöt	3	Ajantasainen korjaussuunnitelma  Toteutetut investoinnit/kunnan vesihuoltojärjestelmä  Varautuminen, tiedottaminen ja neuvonta	elinvoimajohtaja
---------------------------	---	---	--	------------------

**Toimintariskit**

Esim. häiriöt toiminta- ja työketjuissa, tietoturvaluusriskit, laiteturvallisuusriskit, sopimustoiminnan riskit

Riskiluokat  
1 = vähäinen riski  
2 = kohtalainen riski  
3 = merkittävä riski

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riskiluokka	Risktiin varautuminen/ Valvontatoimenpiteet	Vastuuhenkilö
<b>Hallinto- ja talouspalvelut</b>				
Sopimuksellisuus hyvinvointialueen ja kunnan rajapintapalveluissa	Hallitsemattomuus, keskeneräisyys, vastuujaot, Kustannus- ja resurssitehokkuus	2	Aktiivinen yhteistyö ja valmistelu Edunvalvonta	kunnanjohtaja
Sopimuksellisuus TE-palveluiden uudistuksessa				
Tietoturvaluus	Tietoturvaluuden hallinta	3	Koulutus ja valvonta	hallintojohtaja
<b>Sivistyspalvelut</b>				
Rajapintayhteistyö hyvinvointipalveluiden ja hyvinvoinnin edistämisen	Tiedonkulku ja yhteensovittaminen  Yhteistyön konkretisointi  Palveluiden tuottaminen  Vastuualueet	2	Tiivis yhteistyö ja verkostoyhteistyö	sivistysjohtaja
<b>Elinvoimapalvelut</b>				
Merkittävien investointien ajoittuminen päällekkäin, investointijohtaminen	Valvonta, resurssien riittävyys, sopimuksellisuus	2		Elinvoimajohtaja

**Henkilöriskit**

Esim. terveysriskit, turvallisuusriskit, henkilöstön vaihtuvuus ja saatavuus, osaamistason heikkeneminen, avainhenkilön menettäminen, potilasturvallisuusriskit

Riskiluokat  
1 = vähäinen riski  
2 = kohtalainen riski  
3 = merkittävä riski

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riskiluokka	Riskiin varautuminen/ Valvontatoinenpiteet	Vastuhenkilö
<b>Hallinto- ja talouspalvelut</b>				
Henkilöstön haavoittuvuus ja jatkuvuuden hallinta	Särkymävara ohut, työprosessien lamaantuminen, tieto yksittäisten työntekijöiden varassa, henkilövaihdoksien riskit sekä katkokset, asiantuntijuuden katoaminen	2	Dokumentointi ja tiedon siirto, suunnitelmallisuus Työhyvinvointi ja palkkausjärjestelmä	kunnanjohtaja
<b>Sivistyspalvelut</b>				
Organisaatiouudistuksen jalkauttaminen ja henkilöstön sijaisjärjestelyt	Roolien selkeys, vastuujao, tehtäväkuvat tiedottaminen ja viestintä, sitouttaminen, työmäärä, sijaisjärjestelyt	2	Tiedottaminen ja viestintä Muutosjohtaminen Sisäinen yhteistyö	sivistysjohtaja
<b>Elinvoimapaalvelut</b>				
Ohuet henkilöstöresurssit, rekrytointihaasteet, henkilöstömuutokset	Poistumiset ja tästä aiheutuvat katkokset palveluiden tuottamisessa, ei saada rekrytoitua osaajia, krooninen henkilöstövaje, työkuormitus, palveluiden tuottamisessa viivettä ja haastetta, henkilöstön sitoutuminen ja motivointi	2	Markkinointi ja imago Yhteistyön vahvistaminen naapurikuntien kanssa	elinvoimajohtaja

**Toimitilariskit**

Esim. tilojen esteettömyys,  
tilojen kunto, työskentelyolosuhteet,  
paloriskit,  
sisäilmariskit,  
rikosturvallisuusriski,  
korjaus- ja rakennustyöt,  
lääkkeiden, kemikaalien ja kaasujen säilytys

Riskiluokat  
1 = vähäinen riski  
2 = kohtalainen riski  
3 = merkittävä riski,

Valvottava kohde	Merkittävät riskit	Riskiluokka	Riskiin varautuminen/ Valvontatoimenpiteet	Vastuuhenkilö
<b>Hallinto- ja talouspalvelut</b>				
Toimitilaohjelman strateginen johtaminen	Sitoutuminen päätöksiin ja linjauksiin, toimeenpano työhallinto	2	Tiedolla johtaminen ja eväus Valmistelu Yhteistyö	kunnanjohtaja
<b>Sivistyspalvelut</b>				
Toimitilojen tuleminen teknisen käyttökänsä päähän, uusien tilasuunnittelujen toimivuus	työviihtyvyys ja hyvinvointi, investointien etenemisen aikataulussa, toimivat tilat työnteolle ja asiakkaille	3	Yhteistyön toimitilavalmistuksessa Osallistaminen	sivistysjohtaja
<b>Elinvoimapalvelut</b>				
Toimitilaohjelman käytännön valmistelu sekä toimeenpano	Tilojen poistaminen käytöstä, tilat eivät terveellisiä tai toimivia, ja lyhyentähtäimen investoinnit, ratkaisujen vaikutukset vetovoimaan Hallittu muutto ja muutos	3	Toimitilaohjelman toteutuminen Pitkätähittäimen suunnitelmien laatimisen tila ja näiden noudattaminen, päätöksien toimeenpanoprosessi Toteutunut muutto	elinvoimajohtaja

## 2.9 Kuntakonserni

Muonion kunnan tyttäriä ovat kunnan sataprosenttisesti omistamat yhtiöt Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu, Asunto Oy Kullero, Muonion ruoka- ja siivouspalvelut Oy (1.1.2024 alkaen). Kunnalla on 51 %:n omistusosuus kahteen kiinteistöyhtiöön, Wintertestcenter Oy:n kanssa yhdessä omistama Kiinteistö Oy Muonion Hilla ja Har-rinivan Lomakeskus Oy:n kanssa yhdessä omistama Kiinteistö Oy Muonion Lakka.

Muonion kunta hoitaa Kiinteistö Oy Muonion Kotikonnun, Hillan ja Lakan sekä Asunto Oy Kulleron isännöinnin ja taloushallinnon tukipalvelut.

Kunnan konsernirakenne:

### **Tytäryhteisöt:**

Muonion ruoka- ja siivouspalvelut Oy	100 %
Asunto Oy Kullero	100 %
Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu	100 %
Kiinteistö Oy Muonion Hilla	51 %
Kiinteistö Oy Muonion Lakka	51 %

### **Kuntayhtymät:**

Kemi-Tornionl. koulutusky Lappia	3,09 %
Lapin liitto	1,30 %
Lapin Jätehuolto kuntayhtymä	5,5 %

### **Osakkuusyhteisöt:**

Ei ole yhdistelty konsernitaseeseen	
Alamuonion Autola Oy	23 %

## **Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu ja Asunto Oy Kullero**

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisena tavoitteena on huolehtia kokonaisvaltaisesti rakennusten ylläpidosta ja asuntojen kunnosta, niin että ne täyttävät vuokralaisten asumisvaatimukset.

Taloudelliset tavoitteet

Kiinteistö Oy Muonion Kotikontu ja Asunto Oy Kullero ovat vapaaehtoisessa velkasaneerauksessa, joka on sovittu kiinteistöjen päärahoittajan Valtiokonttorin kanssa vuonna 2011. Kotikonnun velkasaneeraus loppuu vuonna 2023. Yhtiöiden tavoitteena on pitää käyttöaste niin korkeana, että ne pystyvät ilman omistajan, Muonion kunnan, taloudellista apua selviytymään saneerausohjelmasta ja tekemään tarvittavat vuosihuollot ja perusparannukset. Vuokratason pitäminen kustannustasoa vastaavana kuuluu yhtiöiden hallitusten tehtäviin.

Toimintaan liittyvät riskit

Vuokra-asteen putoaminen kiinteitä kustannuksia pienemmäksi vaatii omistajan rahallista tukea yhtiöiden saneerauskohteiden tai jopa toimintamenojen kattamiseen.

Toimintavuoden ja suunnitelmavuosien tavoitteet



Vuokrattujen tilojen käyttöasteen tulee olla vähintään 90 %.

Tulevina vuosina on tarkoitus jatkaa Kotikonnun talojen vesikattoremontteja. Korjausjärjestystä ei ole päätetty, mutta korjattavat kohteet ovat Ilttitie 5 (252 m<sup>2</sup> = 30 240 €) ja Ilttitie 7 (432 m<sup>2</sup>+varasto 44 m<sup>2</sup>=57 120 €). Tulevien vuosien vesikattoremontit maksavat yhteensä noin 90 000 euroa.

Kulleron taloudellinen tilanne ei mahdollista kaikkia tulevien vuosien suurempia korjauksia, vaan niihin tarvitaan emon avustusta tai lainaa.

### **Kiinteistö Oy Muonion Hilla ja Kiinteistö Oy Muonion Lakka**

#### Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisena tavoitteena on huolehtia kokonaisvaltaisesti rakennusten ylläpidosta ja asuntojen kunnosta, niin että ne täyttävät vuokralaisten asumisvaatimukset.

Vuoden 2020 alusta Kiinteistö Oy Hillan ja Lakan isännöinti ja taloushallinto siirrettiin Muonion kunnan hoidettavaksi. Kiinteistöhoito on siirretty kunnan vastuulle 1.1.2023 alkaen.

#### Taloudelliset tavoitteet

Taloudellisena tavoitteena on pitää käyttöaste niin korkeana, että yhtiöt pystyvät toimimaan ilman omistajien taloudellisia avustuksia.

#### Toimintaan liittyvät riskit

Vuokra-asteen putoaminen niin alhaiseksi, että tarvitaan omistajan rahallista tukea yhtiöiden saneerauskohteiden tai jopa toimintamenojen kattamiseen. Kiinteistöjen kunnan ylläpito ja parantaminen keskeisiä tavoitteita.

#### Toimintavuoden ja suunnitelmavuosien tavoitteet

Vuokrattujen tilojen käyttöasteen tulee olla vähintään 90 %.

Lakan ja Hillan tavoitteena on kaikkien rakennuksien huoltomaalaus, kustannusarvio on kummallekin kiinteistöyhtiölle noin 36 000 euroa.

### **Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy**

Kunta yhtiöitti ruoka- ja siivouspalvelut 1.1.2024 alkaen.

Yhtiön toimitusjohtajana toimii ravitsemis- ja siisteyspäällikkö.

Keskuskeittiö toimii Lappian toimipisteessä ja tuottaa kunnan ruokapalveluja kouluille, päiväkodeille, ikäihmisten palveluasumisyksiköihin, terveyskeskuksen vuodeosastolle, työpajalle, kehitysvammaisten päivätoimintakeskukselle sekä kunnan palvelualueille. Lisäksi teemme aterioita kotipalvelun asiakkaille.

Toimipisteemme on avoin myös ulkopuolisille asiakkaille. Keskuskeittiö toimii arkipäivisin klo 7.00 – 15.00. Lounastarjoilu toteutetaan koulujen toimintapäivinä. Valmistettavat ateriamäärät kouluvuoden aikana ovat:

- lounaat 480 / päivä
- päivälliset 60 / päivä
- oheistuotteet, kokoustarjoilut ja kahvilatuotteet

Siisteyspalvelut tuottavat palveluita kunnan kiinteistöille ja Ammattiopisto Lappialle. Siisteyspalvelut tuotetaan arkipäivisin klo 5.00 – 15.00.

## Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Ruokapalvelut edistävät hyvinvointia, ja tarjoavat asiakkaille mahdollisimman terveellistä sekä maistuvaa ruokaa. Keskuskeittiön tavoite on tuottaa hyvää ja ravitsevaa ruokapalvelua kunnan eri laitoksille elintarvikelain asettamien suositusten mukaisesti. Lisäämme kestävästi kasvisten käyttöä, ja minimoimme ruokailun väliin jättävät asiakkaat.

Siisteyspalvelut huolehtivat kiinteistöjen puhtaanapidosta ylläpito- ja perussiivouksin. Isoin strateginen tavoite on uuden yhtiön toiminnan käynnistäminen ja kehittäminen.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla mittareilla **TAULUKKO**

- kouluruoan väliin jättävät oppilaat (26,8 %, 2019)
- kasvikset lasten ruokavaliossa (82,4 % 2017)

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

- Ravitsemus- ja siisteyspalveluiden yhtiöittäminen 1.1.2024 alkaen, uuden yhtiön rakenteen ja palveluiden kehittäminen
- Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen ja sen myötä uuteen organisoitumiseen sopeutuminen.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Ekologisen kestävyys ja luontoympäristön vahvistaminen; ravinnon hiilijalanjäljen hallitseminen	Lähiruuan (Lappi) käyttäminen keskimäärin 3 viikon välein.  Alueen ihmisten kannustaminen laadukkaan lähiruuan tuottamiseen, riittävä määrärahavaraus lähiruokaan.	Lähiruokapäiviä vähintään 15 päivää/vuosi
Luotettava yhteistyökumppani; sidosryhmäyöskentely	Sidosryhmätapaamiset (2 krt/vuosi)	Toteutuneet sidosryhmätapaamiset

## 3 Käyttötalousosa

### 3.1 Vaalit

Vuonna 2024 järjestetään presidentinvaali 28.1.2024 ja mahdollinen toinen kierros 11.2.2024 sekä europarlamenttivaalit 9.6.2024. Suunnitelmavuonna 2025 järjestetään alue- ja kuntavaalit, vuonna 2026 ei järjestetä säännönmukaisia vaaleja.

VAALIT						
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos- %	SU 2025	SU 2026
C10 Vaalit						

Tuet ja avustukset	5 154	4 500	<b>12 000</b>	<b>167 %</b>	<b>5 400</b>	<b>0</b>
TOIMINTATUOTOT	5 154	4 500	<b>12 000</b>	<b>167 %</b>	<b>5 400</b>	<b>0</b>
Henkilöstökulut	-3 674	-6 600	<b>-10 815</b>	<b>64 %</b>	<b>-9 000</b>	<b>0</b>
Palvelujen ostot	-1 618	-4 000	<b>-3 300</b>	<b>-18 %</b>	<b>-6 000</b>	<b>0</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13	-150	<b>-250</b>	<b>67 %</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
TOIMINTAKULUT	-5 304	-10 750	<b>-14 365</b>	<b>34 %</b>	<b>-15 000</b>	<b>0</b>
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-150	-6 250	<b>-2 365</b>	<b>-62 %</b>	<b>-9 600</b>	<b>0</b>
B10 Keskusvaalilautakunta						
Tuet ja avustukset	5 154	4 500	<b>12 000</b>	<b>167 %</b>	<b>5 400</b>	<b>0</b>
TOIMINTATUOTOT	5 154	4 500	<b>12 000</b>	<b>167 %</b>	<b>5 400</b>	<b>0</b>
Henkilöstökulut	-3 674	-6 600	<b>-10 815</b>	<b>64 %</b>	<b>-9 000</b>	<b>0</b>
Palvelujen ostot	-1 618	-4 000	<b>-3 300</b>	<b>-18 %</b>	<b>-6 000</b>	<b>0</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13	-150	<b>-250</b>	<b>67 %</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
TOIMINTAKULUT	-5 304	-10 750	<b>-14 365</b>	<b>34 %</b>	<b>-15 000</b>	<b>0</b>
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-150	-6 250	<b>-2 365</b>	<b>-62 %</b>	<b>-9 600</b>	<b>0</b>

## 3.2 Tarkastuslautakunta

Tehtävä Ulkoinen tarkastus/tilintarkastus

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Tilintarkastuksen suorittaa vuodelta 2023 KPMG, jonka kanssa on tehty sopimus tilikausille 2023–2027. Päävastuullinen tilintarkastaja on Juha Väärälä.

Tehtävän yleistavoitteet

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain mukaisen tilintarkastuksen järjestäminen ja tavoitteena saada toimikautensa aikana kattava kuva kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä siitä, miten palvelualueet toteuttavat ja saavuttavat valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet. Tarkastuslautakunta pyrkii omilla toimenpiteillään vaikuttamaan siihen, että kunnan toiminta järjestetään kuntalaisten kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella ja tehokkaalla tavalla.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Vaikuttavuutta ja tiedolla johtamista; Arviointisuunnitelman laadinta	Arviointisuunnitelman laadinta	tarkastuslautakunnan päätös
Vaikuttavuutta ja tiedolla johtamista; Elinvoimapalveluiden tarkastelu	Elinvoimapalveluiden tarkastelu	Arviointi suoritettu, toteutunut K/E
Vaikuttavuutta ja tiedolla johtamista; Sivistyspalveluiden tarkastelu	Sivistyspalveluiden tarkastelu	Arviointi suoritettu, toteutunut K/E

TARKASTUSTOIMI	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos- %	SU 2025	SU 2026
C12 Tarkastustoimi						
Henkilöstökulut	-1 671	-2 052	-3 732	82 %	-3 732	-3 732
Palvelujen ostot	-8 949	-6 400	-10 100	58 %	-10 100	-10 100
Muut toimintakulut	-1 400	0	0	0 %	0	0
TOIMINTAKULUT	-12 020	-8 452	-13 832	64 %	-13 832	-13 832
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-12 020	-8 452	-13 832	64 %	-13 832	-13 832
B12 Tarkastuslautakunta						
Henkilöstökulut	-1 671	-2 052	-3 732	82 %	-3 732	-3 732
Palvelujen ostot	-8 949	-6 400	-10 100	58 %	-10 100	-10 100
Muut toimintakulut	-1 400	0	0	0 %	0	0

TOIMINTAKULUT	-12 020	-8 452	<b>-13 832</b>	<b>64 %</b>	<b>-13 832</b>	<b>-13 832</b>
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-12 020	-8 452	<b>-13 832</b>	<b>64 %</b>	<b>-13 832</b>	<b>-13 832</b>

### 3.3 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen omana tehtävänä on kuntalain mukaisesti vastata kunnan hallinnosta, taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etuja, yleensä edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa, jota käyttää myös kunnanjohtaja. Kunnanhallitus, konsernijaosto ja kunnanjohtaja vastaavat konserni- ja omistajaohjauksesta.

Hallinto- ja talouspalvelut vastaavat ensisijaisesti valtuuston ja kunnanhallituksen tarvitsemista ja kunnan yhteisistä hallinnollisista ja muista palveluista. Hallinnollisia yhteisiä palveluja ovat kunnallisen demokratian toteutumiseen liittyvät ja sitä tukevat talous- toimintasuunnittelu ja konsernitilinpäätöksen ohjaus. Elinvoimajasto on kunnanhallituksen alainen jaosto. Hallinto- ja talouspalveluissa huolehditaan kunnan yhteisestä tietohallinnosta.

Hallinto- ja talouspalveluiden keskeinen tehtävä on toimia valtuuston ja kunnanhallituksen toimialaan kuuluvien asioiden valmistelussa ja täytäntöönpanossa sekä kunnan ja kuntakonsernin toimintojen yhteensovituksessa, suunnittelussa ja johtamisessa.

#### 3.3.1 Yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut)

##### Tehtävän kuvaus

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloutta ja muuta toimintaa. Hallinto- ja talouspalvelut vastaavat valtuuston, hallituksen, keskusvaalilautakunnan ja yhteistoimintaryhmän sihteerin tehtävistä.

Yleishallinnon (hallinto- ja talouspalveluiden) tehtäväalueelle kuuluvat hallinto- ja tukipalvelut ja taloushallinto sekä tehtäväyksikköinä henkilöstöhallinto ja sisäinen viestintä ja tiedottaminen. Koska em. *Palvelualueen kokonaisuus on pieni suhteessa elinvoima- ja sivistyspalveluihin, joten tehtäväalueella kunnanhallituksen alla yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut) ovat talousarviossa sitova taso.*

Taloushallintopalvelua myydään kunnan omistamille kiinteistöyhtiöille Kotikontu, Hilla ja Lakka sekä asuntoyhtiö Kullerolle.

Yleishallinnon (hallinto- ja talouspalveluiden) myöntämiin avustuksiin on määräraha kunnan toimintojen järjestämiseksi kyllä, jossa ei ole kunnan kiinteistöä, 1000 e/kylä.

Kehittämishankkeisiin on varattu Leader Tunturi-Lapin kautta tulevan EU-hankerahan kuntaosuus ja House of Laplandin toimintaan määräraha. Tunturi-Lapin Kehityksen toimintaan on 40 000 euron määräraha. Ensilumen latuun on varattu 60 000 euroa.

Kunnanhallituksen alaisiin EU-projekteihin on kohdennettuja varauksia 5 000 euroa ja kohdentamattomia 7 000 euroa.

**Hallinto- ja tukipalvelut**

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Hallinto- ja tukipalvelut järjestävät luottamushenkilöille ja henkilöstölle edellytykset toimintaan tuottamalla kustannustehokkaasti hallinto- ja toimistopalvelut. Hallinto- ja tukipalvelut tuottavat mm. käytännön toimintaedellytykset toimielimille, vastaavat kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä vastaavat vaalien järjestämisestä. Hallinto- ja tukipalveluiden tehtäviin kuuluvat myös tiedonhallinta, tietohallinto ja arkistointi sekä valmiuden ja varautumisen koordinoinnin ja kehittämisen.

Tehtäväaluevastaava: hallintojohtaja

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Keskeisenä painopisteenä ensi vuonna on vaalien järjestäminen, tiedonhallinnan lainsäädännön edellytykset sekä kunnan arkistojen seulonta ja siirtäminen. Keskeisenä toimintaympäristön muutoksena on kunnanviraston (A ja B- kiinteistöt) toimintojen siirtyminen Kiela- kiinteistöön.

Seuraamme palvelulupausten vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018
Kunnassa käytetään ennakkoarviointia (EVA), K/E		K	-	-	-
hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimet (TEA-viisari)	61	55	49	49	53
TEA- viisari, kuntajohto		71	-	39	-
Äänestysaktiivisuus/eduskuntavaalit	58,3 % (2023)	-	-	67,6 %	-
Äänestysaktiivisuus/kuntavaalit	-	54,1 %	-	-	-

**Henkilöstöhallinto**

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Henkilöstöhallinnon tehtävänä on tukea johtoa ja palvelualueita siten, että ne voivat saavuttaa omat tavoitteensa kustannustehokkaasti ja laadukkaasti. Tähän päästään vahvistamalla henkilöstösuunnittelua ja -johtamista mm. koulutuksilla sekä kehittämis- ja esimiestehtäviin liittyvällä neuvonnalla ja asiantuntijatuella.

Yleistavoitteena henkilöstöhallinnolla on, että kunnassa työskentelee hyvinvoiva, motivoitunut ja kehittämismyönteinen henkilöstö, joka sitoutuu tiiviisti kuntaorganisaatioon ja sen asettamien tavoitteiden toteuttamiseen.

Kuntastrategiassa todetaan, että pidämme huolta henkilöstöstämme ja kannustamme työntekijöitä kehittämään osaamistaan. Vuonna 2024 otetaan käyttöön henkilöstön työhyvinvointia tukeva henkilöstöetu sekä hyödynnetään Eduhousen koulutuksia ja opintopolkuja henkilöstön osaamisen kehittämisessä.

Vuoden 2022 aikana laaditut tehtäväkuvaukset pidetään ajantasaisina ja huolehditaan siitä, että muutokset tehtäväkuviin sekä mahdolliset palkkatarkastukset tehdään viivyttämättä. Henkilökohtaisen työssä suoriutumisen arviointi otetaan käyttöön vuonna 2024.

Tehtäväaluevastaava: hallintojohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: hallinto- ja henkilöstösuunnittelija

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Kunnan henkilöstötilanteeseen tulee muutos, kun ravitsemis- ja siisteyspalvelut siirtyvät omaan yhtiöön 1.1.2024 alkaen. Henkilöstö siirtyy uuden yhtiön palvelukseen, mutta jää kuitenkin kunnan henkilöstöhallinnon piiriin. Alkuvuonna 2024 eteen tulee Muonion ravinto- ja siivouspalveluiden henkilöstöön liittyviä sopimuksellisia asioita mm. työsuojeluun liittyen.

Vuoden 2024 keskeisinä painopistealueina ovat sisäisen viestinnän kehittäminen, työhyvinvointikyselyprosessin ja siihen liittyvän kehittämistoiminnan juurruttaminen, henkilöstöä koskevien ohjeistuksien ajantasaistaminen ja työterveysyhteistyön aktivoiminen ja kehittäminen.

Seuraamme palvelulupausten vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018
henkilöstön sairauspoissaolot kpv/vuosi (henkilöstökertomus)	26,9	17,6	16,4	12,8	12,6
henkilöstön työhyvinvointikysely toteutettu, K/E	E	E	E	K	E
koulutuspäivähenkilötyövuosissa	0,30	0,40	0,40	-	-

## Taloushallinto

Palvelulupaus ja yleistavoitteet:

Taloushallinto tuottaa kunnan koko organisaatiolle sekä ulkopuolisille sidosryhmille ja yhteistyötahoille kirjanpito- ja muut laskentatoimen palvelut. Ajantasaisen ja oikea-aikaisen sekä virheettömän ja relevantin tiedon tuottaminen palvelee kunnan johtoa ja toimialoja taloudellisen tiedon seuraamisessa ja analysoinnissa ja toimii siten talouteen perustuvan tiedolla johtamisen perustana.

Tehtävääaluevastaava: talouspäällikkö

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Taloushallinnon asiantuntijapalvelu osallistuu uuden ruoka- ja siivouspalveluiden yhtiön toiminnan käynnistämiseen sekä valmistelee siirtymistä TE25 uudistukseen. Talous- ja palkkahallinnon tulevaisuuden organisoinnin valmistelu käynnistetään taloushallinnossa tapahtuvan eläköitymisen johdosta.

Seuraamme palvelulupausten vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018
lainakanta eu-roa/asukas (info 3180)	2 546	2 872	2 780	3 425	3 132
taloudellinen huoltosuhde (ind 182)	–	–	157,5	131,0	139,7
kunnan vuosikate /asukas (info 3178)	1 111	874	1 099	121	378

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet, yleishallinto (hallinto- ja talouspalvelut)

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; Ennakkovaikutusten arviointi	EVA:n systemaattinen käyttöönotto päätöksenteon valmistelussa	Päätös EVA:sta tehty, toteutunut K/E EVA:ttujen asioiden lkm/vuosi
Palveluiden laadun, saavutettavuuden ja asiakaslähtöisyyden kehittäminen; palveluprosessin muotoilun käynnistäminen ja kehittäminen	Talousarvioprosessin määrittely	Toteutunut, toteutunut K/E
Rakentava keskustelukulttuuri ja vuoropuhelu; Laajennetun johtoryhmän työskentely	Laajennettu jory toiminnan suunnitelmallisuus	Laajennettu jory toiminnassa, toteutunut K/E, säännölliset kokoontumiset, toteutunut K/E
Vaikuttavuus ja tiedolla johtaminen; yhtenäisten asiahallintajärjestelmien käyttäminen ja tiedonhallintalain velvoitteisiin vastaaminen	Asiahallintajärjestelmien koulutus ja kouluttaminen Kunnan arkistojen seulonnan ja siirtoprosessin aloittaminen Tiedonhallintasuunnitelman laatimisen aloittaminen	Toteutuneet koulutukset lkm/vuosi Seulonnan toteutunut väh. 50 %, toteutunut K/E Siirto on aloitettu, toteutunut K/E Suunnitelma käynnissä, toteutunut K/E



Paikkariippumattomat, sujuvat ja saavutettavat palvelut; Digiagendan laatiminen	Digiagendan laatiminen	Valmis agenda, toteutunut K/E Sähköistetyt palvelut, lkm/vuosi
Asiakaslähtöiset ja yhteistyössä palvelut; Verkkosivujen uudistaminen	Verkkosivujen uudistaminen aloitettu (palveludesign)	Uudistusprosessin suunnitelma laadittu, K/E Käyttäjäkysely, toteutunut K/E
Ketterä, kokeileva ja osallistava toiminta; Sisäisen viestinnän kehittäminen	Sisäisen viestinnän kehittäminen (intranet)	Vierailukertojen määrän nousu
Tyytyväinen, yhteistyökykyinen ja osaava henkilökunta; Henkilöstöohjelman laatiminen	Henkilöstöohjelma <ul style="list-style-type: none"> <li>•esimiestyön kehittäminen</li> <li>•osaamisen kehittäminen</li> <li>•itseohjautuvuuden vahvistaminen</li> <li>•työhyvinvoinnin kehittäminen</li> </ul>	Poissaolot kunta-alan keskiarvon alapuolella Kehityskeskustelut käyty, toteutunut K/E Hakijat lkm/avoin tehtävä
Palveluiden laadun, saavutettavuuden ja asiakaslähtöisyyden kehittäminen	Talous- ja palkkahallinnon organisointi	Toteutetut ratkaisut

Yleishallinto	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos- %	SU 2025	SU 2026
C14 Hallinto- ja talouspalvelut						
Myyntituotot	16 000	43 300	30 400	-30 %	30 400	30 400
Maksutuotot	670	500	0	0 %	0	0
Tuet ja avustukset	39 860	7 500	22 000	193 %	22 000	22 000
Muut toimintatuotot	260 205	0	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	316 736	51 300	52 400	2 %	52 400	52 400
Henkilöstökulut	-376 909	-446 844	-459 558	3 %	-459 148	-480 581
Palvelujen ostot	-861 315	-428 870	-514 300	20 %	-514 300	-511 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21 110	-12 200	-14 700	20 %	-14 700	-14 700
Avustukset	-15 817	-8 000	-5 000	-38 %	-5 000	-5 000
Muut toimintakulut	-392 668	-25 400	-23 700	-7 %	-23 700	-16 700
TOIMINTAKULUT	-1 667 819	-921 314	-1 017 258	10 %	-1 016 848	-1 028 281
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 351 083	-870 014	-964 858	11 %	-964 448	-975 881
B14 Kunnanhallitus						
Myyntituotot	16 000	43 300	30 400	-30 %	30 400	30 400
Maksutuotot	670	500	0	0 %	0	0
Tuet ja avustukset	39 860	7 500	22 000	193 %	22 000	22 000
Muut toimintatuotot	260 205	0	0	0 %	0	0

TOIMINTATUOTOT	316 736	51 300	<b>52 400</b>	<b>2 %</b>	<b>52 400</b>	<b>52 400</b>
Henkilöstökulut	-376 909	-446 844	<b>-459 558</b>	<b>3 %</b>	<b>-459 148</b>	<b>-480 581</b>
Palvelujen ostot	-861 315	-428 870	<b>-514 300</b>	<b>20 %</b>	<b>-514 300</b>	<b>-511 300</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21 110	-12 200	<b>-14 700</b>	<b>20 %</b>	<b>-14 700</b>	<b>-14 700</b>
Avustukset	-15 817	-8 000	<b>-5 000</b>	<b>-38 %</b>	<b>-5 000</b>	<b>-5 000</b>
Muut toimintakulut	-392 668	-25 400	<b>-23 700</b>	<b>-7 %</b>	<b>-23 700</b>	<b>-16 700</b>
TOIMINTAKULUT	-1 667 819	-921 314	<b>-1 017 258</b>	<b>10 %</b>	<b>-1 016 848</b>	<b>-1 028 281</b>
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 351 083	-870 014	<b>-964 858</b>	<b>11 %</b>	<b>-964 448</b>	<b>-975 881</b>

### 3.4 Tunturi-Lapin maaseutulautakunta

#### 3.4.1 Maaseututoimi

Maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa annetun lain 210/2010 mukaiset paikallisen maaseutuelinkeinoveranomaisen tehtävät Enontekiön, Kittilän ja Muonion kuntien alueella.

Tehtävän kuvaus ja palvelusuunnitelma

Maatalouden ja maaseutuelinkeinojen harjoittajien tuki-, eläke-, vahingonkorvaus-, eläin-pelto- rekistereitä koskevien järjestelmien mukaiset sekä tuotantoa koskevien sopimustehtävien hoitaminen. Ylläpidetään ympäri- vuotiset toimistopalvelut Muonion ja Kittilän kunnanvirastoissa sekä määrättyinä vastaanottopäivinä Enontekiön kunnanvirastolla. Maastokatselmuksia järjestetään tarvetta vastaavasti.

Henkilöstö: yksikön vastaava johtava viranhaltija, luonnonvarapäällikkö 100 % työajalla, maaseutusihiteeri 100 %, työajalla.

Nettokustannusten jako: kuntien yt-sopimuksessa 2012 määritetty menettely.

Tehtäväaluevastaava: luonnonvarapäällikkö

Tehtävän yleistavoitteet

Toteuttaa Tunturi-Lapin kuntien yhteistoimintasopimuksella yksikölle määrätyt tehtävät luotettavalla tavalla sekä noudattaen Maaseutuviraston kanssa vahvistetun maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteita ja EY-EU-yhteisön tukijärjestelmään kohdistuvia sitovia määräyksiä.

Lausunnot, alueraportit, sidosryhmäyhteistyö eri viranomaisten suuntiin.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Keinot/toimenpiteet miten tavoitteen päästään	Mittarit
Luotettavana yhteistyökumppanina toimiminen; maaseutuhallinnon palveluiden kehittäminen	Tunturi-Lapin maaseutulautakunnan muutokset Verkostojen määrittäminen (valtion-hallinnon uudistus)	Suunnitellut muutokset, toteunut K/E  Verkostojen määrittäminen, toteutunut K/E

Tiedolla johtamista ja vaikuttavuutta: hallitusohjelman mukaisesti maaseutupalvelujen siirto kunnilta valtiolle	Lapin YTA-alueiden, ELY-keskuksen ja Ruokaviraston kanssa suunnitelmallinen eteneminen asiassa	Toimivan organisaation ja palveluverkoston malli.
Luotettavan yhteistyökumppanina toimiminen: Petovahinkojen maastotarkastusten lisääminen	Maaseutusihteerin työajasta n.50% käytetään petovahinkojen maastotarkastuksiin	Maastotarkastusten määrä

Maaseututoimi	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
C17 Maaseututoimi						
Myyntituotot	111 435	102 000	105 800	4 %	105 800	105 800
Tuet ja avustukset	14 912	14 000	14 000	0 %	14 000	14 000
TOIMINTATUOTOT	126 348	116 000	119 800	3 %	119 800	119 800
Henkilöstökulut	-126 053	-119 961	-122 442	2 %	-122 442	-122 442
Palvelujen ostot	-13 773	-13 400	-16 200	21 %	-16 200	-16 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 952	-2 000	-1 300	-35 %	-1 300	-1 300
Muut toimintakulut	-7 250	-5 500	-6 700	22 %	-6 700	-6 700
TOIMINTAKULUT	-149 028	-140 861	-146 642	4 %	-146 642	-146 642
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-22 680	-24 861	-26 842	8 %	-26 842	-26 842
B15 Tunturi-Lapin maaseutultk						
Myyntituotot	111 435	102 000	105 800	4 %	105 800	105 800
Tuet ja avustukset	14 912	14 000	14 000	0 %	14 000	14 000
TOIMINTATUOTOT	126 348	116 000	119 800	3 %	119 800	119 800
Henkilöstökulut	-126 053	-119 961	-122 442	2 %	-122 442	-122 442
Palvelujen ostot	-13 773	-13 400	-16 200	21 %	-16 200	-16 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 952	-2 000	-1 300	-35 %	-1 300	-1 300
Muut toimintakulut	-7 250	-5 500	-6 700	22 %	-6 700	-6 700
TOIMINTAKULUT	-149 028	-140 861	-146 642	4 %	-146 642	-146 642
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-22 680	-24 861	-26 842	8 %	-26 842	-26 842

### 3.5 Sivistyslautakunta

B30 Sivistyslautakunta	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	277 707	219 049	323 850	48 %	323 850	323 850

Maksutuotot	112 199	103 300	<b>90 700</b>	<b>-12 %</b>	<b>90 700</b>	<b>90 700</b>
Tuet ja avustukset	274 727	275 816	<b>342 926</b>	<b>24 %</b>	<b>342 926</b>	<b>342 926</b>
Muut toimintatuotot	27 211	4 200	<b>40 600</b>	<b>867 %</b>	<b>40 600</b>	<b>40 600</b>
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>691 843</b>	<b>602 365</b>	<b>798 076</b>	<b>32 %</b>	<b>798 076</b>	<b>798 076</b>
Henkilöstökulut	-3 851 483	-4 160 966	<b>-4 555 358</b>	<b>9 %</b>	<b>-4 606 489</b>	<b>-4 635 649</b>
Palvelujen ostot	-1 250 800	-1 456 771	<b>-1 606 160</b>	<b>10 %</b>	<b>-1 618 160</b>	<b>-1 618 160</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-269 898	-267 980	<b>-292 460</b>	<b>9 %</b>	<b>-292 460</b>	<b>-292 460</b>
Avustukset	-128 633	-153 500	<b>-155 000</b>	<b>1 %</b>	<b>-155 000</b>	<b>-155 000</b>
Muut toimintakulut	-1 051 078	-89 473	<b>-95 245</b>	<b>6 %</b>	<b>-98 245</b>	<b>-98 245</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-6 551 892</b>	<b>-6 128 690</b>	<b>-6 704 223</b>	<b>9 %</b>	<b>-6 770 354</b>	<b>-6 799 515</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-5 860 048</b>	<b>-5 526 325</b>	<b>-5 906 147</b>	<b>7 %</b>	<b>-5 972 278</b>	<b>-6 001 439</b>

### 3.5.1 Sivistyspalvelut

#### 3.5.1.1 Hallinto- ja tukipalvelut

##### Tehtävän kuvaus

Hallinto- ja tukipalvelut vastaavat sivistyspalvelujen kokonaisuudesta ja luo edellytykset kullekin tehtäväalueelle oman tehtävänsä hoitamiseen sekä monipuoliseen yhteistyöhön tehtäväalueiden välillä sekä yhteistyöhön strategisesti tärkeiden sidosryhmien kanssa. Hallinto- ja tukipalvelut seuraavat lainsäädäntömuutoksia ja muita muutoksia toimintakentässä ja tekee yhteistyötä kunnan sisällä ja kuntarajojen yli.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018
Koulutustasomittari	344,8	339,6	331	320,8	
HYTE- kerroin euroa/asukas	20,9 €	21,8 €	19,8 €	-	

##### Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tavoitteenamme on kuntastrategian mukaisesti luoda kuntalaisille onnellinen arki. Takaamalla yhdenvertaisen oikeuden elinikäiseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Sivistyspalvelut yhdessä muiden palvelualueiden kanssa luo viihtyisää, turvallista ja terveellistä elinympäristöä kuntalaisille. Sivistyspalvelut ovat oleellinen osa kunnan toimintaa, jonka tavoitteena on hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvalliseksi olonsa tunteva muoniolainen. Varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen ja lukion pedagogiikassa painottuu luontokasvatus, lisäksi muidenkin tehtäväalueiden toiminnassa luontokasvatus on läpileikkaava teema.

Tarjoamme kuntalaisille laadukkaan sivistyspalvelujen kokonaisuuden. Takaamme kattavat tukipalvelut toimiloille sekä panostamme työhyvinvointiin (mm. johtoryhmän säännölliset kokoontumiset, työnohjaus, johtoryhmätyöskentelyn tukeminen, henkilöstökysely). Panostamme sivistyspalveluiden valmius- ja varautumissuunnitelmien kehittämiseen ja päivittämiseen arjen turvallisuuden lisäämiseksi. Tähtäämme kestäväan sekä tasapainoiseen talouteen ja panostamme yhdessä tekemiseen, kunnan sisäiseen sekä alueelliseen yhteistyöhön sekä ennaltaehkäisevään työhön. Yhtenä tavoitteena on juurruttaa sivistyspalvelujen organisaatiouudistus.

#### Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Toteutunut sivistyspalvelujen organisaatiouudistus juurrutetaan sivistyspalvelujen toimintaympäristöön ja painopisteisiin. Sivistyspalvelujen ja hyvinvointialueen rajapintojen palveluita ja palvelupolkuja kehitetään yhteistyössä niin Laphan toimijoiden kanssa kuin eri sidosryhmien sekä järjestöjen ja yhdistysten kanssa.

Sivistyspalveluissa seurataan aktiivisesti eri hankerahoitusmahdollisuuksia sekä organisoidaan hanketyötä kestäväan ja laadukkaaseen suuntaan. Kriittisesti arvioidaan eri hankemahdollisuuksia ja mietitään myös mahdollisuuksia sitoutua jatkamaan hankkeita hankerahoituksen loputtua.

Sivistyspalvelujen yhteinen toiminnallinen tavoite vuonna 2024 pohjautuu kuntastrategian tavoitteeseen ”Elämme onnellista arkea”. Sivistyspalvelut keskittyvät erityisesti suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseen jokaisella tehtävätasolla. Lisäksi kiinnitämme erityistä huomioita kotiuttamiseen esimerkiksi järjestämällä Uusien muoniolaisten -tuokioita kaksi kertaa vuodessa. Uutena toimintana sivistyspalveluissa toteutetaan osallistava budjetointi, mikä osaltaan lisää kuntalaisten osallisuutta kuntatyössä.

Kehitämme yhteistyössä yhtenäistä koulupolkua varhaiskasvatuksesta vähintään toiselle asteelle. Lisäksi panostamme henkilöstön työhyvinvointiin ja pitovoimaan kaikilla tehtäväalueilla. Vapaa-ajan palveluiden henkilöstön osalta otetaan käyttöön sähköinen työvuorosunnittelu ja palkkaraportointi.

#### KUNTASTRATEGIAA TUKEVAT TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Palveluiden laadun, saavutettavuuden ja asiakaslähtöisyyden kehittäminen; palveluprosessin muotoilun käynnistäminen ja kehittäminen	Jakso- ja tuntisuunnittelun prosessin määrittely	Määrittely toteutunut, K/E
Sivistyspalveluiden uudistetut toimintatavat innovaatiot palvelutuotannossa; Suvaitsevaisuus ja yhdenvertaisuus sekä organisaatiouudistuksen juurruttaminen	Suunnitelmallinen toiminta suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden ylläpitämiseen  Organisaatiouudistuksen juurruttaminen: tiekartta Palvelukokonaisuudet on määriteltä	Suunnitelma (vuosikello) valmis, toteutunut K/E Tehtäväaluekohtaiset suunnitelmat laadittu, toteutunut K/E  Uusien tehtäväkuvien tarkistaminen Palvelut määriteltä, toteutunut K/E

		<ul style="list-style-type: none"> <li>•liikuntapalvelut</li> <li>•kansalaisopisto</li> </ul>
Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus; Osallistavan budjetoinnin käyttöönotto	Osallistavan budjetoinnin käyttöönotto	Määräraha varattu talousarvioon, toteutunut K/E Suunnitelma toteutuksesta laadittu, toteutunut K/E
Kotiuttaminen, kotoutuminen ja osaavan työvoiman pysyvyys; Uusien muoniolaisten – tuokiot	Uusien muoniolaisten -tuokio järjestetään kaksi kertaa vuodessa tammi- ja elokuussa	Kotiutumisen toimenpiteet suunniteltu, toteutunut K/E Uusien muoniolaisten –tuokioiden järjestäminen, toteutunut K/E ja palautteen kerääminen osallistujilta, toteutunut K/E

<b>C30 Sivistys hallinto ja tukipalvelut</b>	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos- %	SU 2025	SU 2026
Muut toimintatuotot	1 136	0	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	1 136	0	0	0 %	0	0
Henkilöstökulut	-129 230	-99 511	-121 708	22 %	-121 708	-121 708
Palvelujen ostot	-16 397	-29 300	-34 800	19 %	-34 800	-34 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 031	-2 300	-4 200	83 %	-4 200	-4 200
Muut toimintakulut	-12 689	-2 500	-2 500	0 %	-2 500	-2 500
TOIMINTAKULUT	-160 348	-133 611	-163 208	22 %	-163 208	-163 208
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-159 212	-133 611	-163 208	22 %	-163 208	-163 208

### 3.5.2 Varhaiskasvatus

#### Tehtävän kuvaus

Varhaiskasvatus on yksi tärkeä osa kuntamme koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Tarjoamme varhaiskasvatustulain puitteissa laadukasta varhaiskasvatusta mahdollisimman kattavasti, monipuolisesti ja yksilöllisesti, varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti.

Jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU), jota päivitetään tarvittaessa ja sen vaikuttavuus arvioidaan. Lasten huoltajien ja henkilökunnan välinen yhteistyö on kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden perustana. Teemme aktiivista yhteistyötä eri kunnan toimijoiden kanssa. Yhteistyön tavoitteenamme on saada aikaan erilaisia toimintoja varhaiskasvatuksen sisällä ja tuottaa niitä myös muille ryhmille.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: varhaiskasvatusvastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018
Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä ja osallistumisaste	66 lasta ja 64,7 % (Vipunen, OPH)	69 lasta ja 65,7 % (Vipunen, OPH)	61,1 % (THL)	71,2 % (THL)	
Kuntalisää (Kelan maksamat) saaneita perheitä vuoden aikana	25 perhettä	32 perhettä	33 perhettä	32 perhettä	

Asiakastyytyväisyyskysely (arviointi asteikolla 1-5)

Indikaattori	keskiarvo	Mediaani
Muonion kunnan varhaiskasvatuspalvelut ovat riittävät	3,8	4
Liikummeko varhaiskasvatuksessa riittävästi	3,6	4
Saan osallistua riittävästi lapseni varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin	3,7	4
Lapseni viihtyy varhaiskasvatuksessa	4,7	5
Lapseni varhaiskasvatus toteutuu hänen tarpeidensa mukaisesti	4,5	5

#### Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tavoitteena toiminnallamme on tukea ja kasvattaa onnellisia ja hyvinvoivia lapsia. Turvallisessa ja toimivassa oppimisympäristössä toteutettu varhaiskasvatus on laadukasta ja määrällisesti riittävää – sitoudumme myös kehittämään näitä tavoitteita. Pedagogiikassa painottuvat luonto, liikunta ja leikki. Hyödynnämme asiakaspalautetta ja laadunarviointijärjestelmä Valssia varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisessä sekä laadun arvioinnissa.

Myönnämme asiakkaille mahdollisimman hyvin heidän tarpeitaan vastaavan varhaiskasvatuspaikan ja maksamme kuntalisää sovitulla tavalla.

#### Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Varhaiskasvatuspalveluita toteutamme Päiväkotitunturihelmissä ja perhepäivähoidossa sekä esioppilaiden täydentävässä varhaiskasvatuksessa. Esiopetus sekä koululaisten Aamu- ja iltapäivätoiminta on siirtynyt osaksi varhaiskasvatuspalveluja 1.8.2023 alkaen.

Lapsia varhaiskasvatuksessa on tällä hetkellä yhteensä 76 lasta. Lisäksi koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa on 18 lasta ja esiopetuksessa oppilaita on 23. Seuraamme varhaiskasvatusarpeiden kehittymistä ja reagoimme tarvittaessa lisäämällä varhaiskasvatuspaikkoja ja kehittämällä palvelujen muotoja.

Tavoitteenamme on juurruttaa esiopetus ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta osaksi varhaiskasvatuspalveluja. Kodin ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä kehitetään ja kotiutumista tuetaan järjestämällä päiväkodilla iltatapahtumia, joissa perheet voivat tavata toisiaan ja luoda verkostoja arkensa tueksi. Iltoihin voidaan kutsua vierailijoita esim. Liikuntapalveluista tai neuvolasta ja herkästi kuunnellaan perheiden omia toiveita sekä tarpeita.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet:

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun tukeminen; Kodin ja varhaiskasvatuksen välisen yhteistyön kehittäminen	Vanhempainilta kerran vuodessa  Palvelukyselyn toteuttaminen henkilöstölle ja huoltajille  Iltatapahtuma vanhemmille eri teemoilla (3 krt/vuosi)  Perhetempaustapahtuma	Vanhempainilta on toteutunut K/E  Kysely toteutettu ja palaute läpikäyty K/E  Toteutuneiden tapahtumien lkm/vuosi
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun tukeminen; Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen varhaiskasvatus	Toiminnallisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinta	Tasa-arvo ja Yhdenvertaisuussuunnitelma laadittu K/E

<b>VARHAISKASVATUS</b>						
	TP	TA	TA	Muutos-	SU	SU
	2022	2023	2024	%	2025	2026
C31 Varhaiskasvatus						
Myyntituotot	750	0	9 400	0 %	9 400	9 400
Maksutuotot	46 965	43 500	36 000	-17 %	36 000	36 000
Tuet ja avustukset	2 500	0	0	0 %	0	0
Muut toimintatuotot	5 929	0	12 900	0 %	12 900	12 900
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>56 144</b>	<b>43 500</b>	<b>58 300</b>	<b>34 %</b>	<b>58 300</b>	<b>58 300</b>
Henkilöstökulut	-856 298	-875 263	-1 036 708	18 %	-1 038 562	-1 026 465
Palvelujen ostot	-76 197	-94 200	-188 450	100 %	-188 450	-188 450
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 717	-20 100	-30 700	53 %	-30 700	-30 700
Avustukset	-121 033	-144 000	-144 000	0 %	-144 000	-144 000
Muut toimintakulut	-122 694	-14 600	-16 500	13 %	-16 500	-16 500
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-1 198 940</b>	<b>-1 148 163</b>	<b>-1 416 358</b>	<b>23 %</b>	<b>-1 418 212</b>	<b>-1 406 115</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-1 142 796</b>	<b>-1 104 663</b>	<b>-1 358 058</b>	<b>23 %</b>	<b>-1 359 912</b>	<b>-1 347 815</b>



### 3.5.3 Perusopetus

#### Tehtävän kuvaus

Perusopetus sisältää vuosiluokkien 1–9 opetuksen. Opetusta annetaan kahdessa eri rakennuksessa. Perusopetuksen tavoitteena on tarjota laadukasta opetussuunnitelman mukaista opetusta resurssit huomioiden. Perusopetuksen perustana on realistinen ja suunnitelmallinen budjetointi. Perusopetuksen tehtävänä on taata jokaiselle turvallinen ja tiloiltaan tarkoituksenmukainen oppimisympäristö. Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä kehittää toimintakulttuuria, joka edistää yhteisöllistä hyvinvointia ja opiskeluhoillon palvelut tukevat myös yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämistä. Oppilaskuntatyö ja tukioppilastoiminta ovat aktiivista. Aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitetään yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Oppilaille tarjotaan monipuolista kerhotoimintaa mahdollisuuksien mukaan. Liikkuvan koulu -hankkeen aikana luotuja rakenteita ylläpidetään ja uusitaan yhteistyössä liikuntatoimen kanssa. Koulun toimintaa kehitetään yhteistyössä huoltajien, kunnan eri toimijoiden ja lähikuntien kanssa.

Tehtävävastaava: perusopetuksen rehtori

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
Kokee koulu-uupumusta, %, 4. ja 5.luokan oppilasta	25,5 %	-	14 %	-TARKISTA	-
Koulu-uupumus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	23,3 %	-	28,3 %	-	-
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana 4. ja 5. luokan oppilaista	52,1 %	-	66,1 %	-	52,2 %
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana 8. ja 9. luokan oppilaista	46,7 %	-	74 %	-	81 %

#### Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tavoitteenamme hyvinvoiva, tyytyväinen ja turvalliseksi olonsa tunteva oppilas. Tähän pyritään alla eriteltyjen, kuntastrategiaa tukevien, toiminnallisten tavoitteiden mukaisella toiminnalla ja sen seurannalla ja arvioinnilla.

Perusopetuksen pedagogiikassa painottuu käyttäytymisen myönteinen tukeminen ja luontokasvatus. Perusopetus osana sivistyspalveluita keskittyy erityisesti myös suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä henkilöstön työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen.

#### Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Muonion yhtenäiskoulussa on 246 oppilasta. Henkilöstömäärä säilyy pääsääntöisesti ennallaan, mutta tarkoitus on tarkastella erityisopetuksen riittävyttä ja rekrytoida mahdollisesti erityisopettaja. Henkilöstössä on rehtorin ja apulaisjohtajan lisäksi 10 luokanopettajaa, 11 aineenopettajaa, 3 erityisopettajaa, ja 7 ohjaajaa. Useat opettajat opettavat yhtenäiskoulun lisäksi myös lukiossa. Alkuopetusta ja 3. luokkaa lukuun ottamatta ryhmät on jaettu kahteen. Koulunkäynninohjaajien lukumäärä määräytyy edelleen oppilaiden tarpeiden mukaan. Opetusryhmien koko pyritään säilyttämään enimmillään 25 oppilaan ryhminä.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet:

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Hyvinvoiva ja turvallinen koulu	<p>Maltilliset ryhmäkoot (alle 25 oppilaista)</p> <p>Käyttäytymisen myönteinen tukeminen</p> <p>Aktiivinen oppilaskuntatoiminta ja tukioppilastoiminta</p> <p>Moniammatillisen Hyvi (hyvinvointi, kiusaaminen, osallisuus, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja häirintä)-ryhmän perustaminen, toiminnan kehittämisen ja kyselyn toteuttaminen oppilaille</p> <p>Yhteisöllistä hyvinvointia edistävien opettajatiimien perustaminen ja toiminnan kehittäminen</p>	<p>Ryhmäkototavoite saavutettu, toteutunut K/E</p> <p>Luokkakohtainen palkkiojärjestelmä otettu käyttöön, toteutunut K/E</p> <p>Oppilaskuntatoiminta ja tukioppilastoiminta, toteutunut K/E</p> <p>Hyvi-ryhmä on perustettu ja toiminnassa, toteutunut K/E</p> <p>Hyvi-kysely oppilaille toteutettu 2krt/vuosi, toteutunut K/E</p> <p>Opettajatiimien tarkoituksenmukainen toiminta käynnissä K/E</p>
Sivistyspalveluiden uudistetut toimintatavat innovaatiot palvelutuotannossa; Tuntikehyksen kehittäminen ja paikallisuuden hyödyntäminen	<p>Tuntikehyksen kehittäminen kerätyn palautteen pohjalta</p> <p>Vuosiviikkotuntimäärän kohdentaminen uudelleen</p> <p>Luontokasvatussuunnitelman valmistelu ja saattaminen osaksi paikallista opetussuunnitelmaa</p> <p>Kulttuurikasvatussuunnitelman noudattaminen</p>	<p>Palautekysely toteutettu ja tuntikehystä päivitetty, toteutunut K/E</p> <p>Vuosiviikkotuntimääriä kohdennettu uudelleen, toteutunut K/E</p> <p>Luontokasvatussuunnitelma valmisteltu ja osa paikallista opetussuunnitelmaa, toteutunut K/E</p> <p>Kulttuurikasvatussuunnitelmaa noudatettu, toteutunut K/E</p>

C32 Perusopetus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	156 625	101 879	179 966	77 %	179 966	179 966
Maksutuotot	9 676	6 500	0	0 %	0	0
Tuet ja avustukset	59 392	0	29 500	0 %	29 500	29 500
Muut toimintatuotot	7 602	0	20 400	0 %	20 400	20 400
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>233 294</b>	<b>108 379</b>	<b>229 866</b>	<b>112 %</b>	<b>229 866</b>	<b>229 866</b>
Henkilöstökulut	-1 797 507	-1 928 606	-1 991 971	3 %	-2 036 165	-2 085 165
Palvelujen ostot	-936 017	-1 036 465	-1 031 625	0 %	-1 031 625	-1 031 625
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-102 065	-102 200	-106 953	5 %	-106 953	-106 953
Muut toimintakulut	-687 398	-11 700	-7 400	-37 %	-7 400	-7 400

TOIMINTAKULUT	-3 522 987	-3 078 971	<b>-3 137 949</b>	<b>2 %</b>	<b>-3 182 143</b>	<b>-3 231 143</b>
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-3 289 693	-2 970 592	<b>-2 908 083</b>	<b>-2 %</b>	<b>-2 952 277</b>	<b>-3 001 277</b>

### 3.5.4 Lukio

#### Tehtävän kuvaus

Toisen asteen koulutukseen kuuluvat kunnan palveluna lukiokoulutus, yhdistelmäopinnot, ylioppilastutkinto sekä lukion aineopintojen tarjoaminen muissa oppilaitoksissa opiskeleville. Tavoitteena on tarjota nuorille laadukas yleissivistävä koulutus ja hyvät valmiudet ja mahdollisuudet jatkokoulutukseen. Aikuisille ja erityisen painavin syin muille opiskelijoille tarjotaan aikuislukion oppimäärä aikuisten LOPS2021 mukaan. Opiskelijalla on lukioaikanaan mahdollista suorittaa kaikki tarvitsemansa pakolliset ja valtakunnalliset syventävät opintojaksot. Tarjolla on lisäksi runsaasti paikallisia opintojaksoja erityisesti luontoliikuntaan ja työelämävalmiuksiin liittyen. Tarvittaessa käytetään itseopiskelua ja muualta ostettuja kursseja. Urheiluvalmennustoiminta antaa urheilijoille mahdollisuuden opiskelun ja harjoittelun joustavaan yhdistämiseen.

Tehtäväaluevastaava: lukion rehtori

#### Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tarjoamme monipuolista, motivoivaa ja opiskelijälähtöistä opetusta niin, että opiskelijalla on mahdollisuus onnistua ylioppilaskirjoituksissa sekä saada hyvät valmiudet jatko-opintoihin. Teemme yhteistyötä Ammattiopisto Lappian kanssa ammattiopintojen ja asuntola-asumisen mahdollistamiseksi. Teemme aktiivisesti töitä opiskeluhyvinvoinnin edistämiseksi ja luontosuhteen edistämiseksi.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023 (lv 23-24)	2022 (lv 22-23)	2021 (lv 21-22)	2020 (lv 20-21)	2019
Opiskelijoiden määrä päätoimiset, yhdistelmäopiskelijat ja aineopiskelijat	41 / 3 / 8	49 / 2 / 4	44 / 2 / -	32 / 1 / -	
Läpäisyaste ylioppilaaksi valmistumaan pyrkineiden osalta	-	60 %	86 %	-	-
Korkeakouluun ylioppilasvuonna hakeneiden sijoittuminen korkeakouluopintoihin			100 %	33 %	33 %

#### Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Se, että opiskelijat opiskelevat saman opetussuunnitelman mukaan jatkossa, helpottaa opetuksen organisointia ja opettajien käytännön työtä. Freeride Akatemian vankka valmennustoiminta ja yhtenäisen opetussuunnitelman luomat mahdollisuudet lukujärjestyksen kehittämiseksi mahdollistavat urheiluvalmennuksen laajentamisen yhä useamman ulottuville. Yleisvalmennus siirretään osaksi lukujärjestystä siten, että myös koulukuljetusopiskelijat voivat osallistua toimintaan ja kynnys osallistumiselle madaltuu. Vuonna 2024 jatketaan syksyllä 2023 aloitetun jakso- ja tuntiudistuksen toimeenpanoa.

Pieni ikäluokka on vaikuttanut opiskelijamäärään. Opiskelijamäärän nostaminen on ajankohtaista. Lumi, luonto ja erä – luontoliikunta osaksi lukiokoulutusta – hankkeen avulla on kehitetty koulukohtaisia opintojaksoja. Uuden hankkeen myötä on tarkoitus testata uusia koulukohtaisia valinnaisia sekä kehittää opiskeluhuvinvointia. Yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien kanssa on laatuksymys, johon omalta osaltamme vastaamme tarjoamalla koulukohtaisia opintojaksoja myös muiden oppilaitosten opiskelijoille.

Muonion lukio täyttää 50-vuotta. Yhteisöllisyys on Muonion voimavara, joka saa näkyvyyttä juhluvuonna. Vuonna 2024 vahvistamme opiskelijoiden hyvinvointia aloittamalla välituntiliikunnan. Uuden lukiolain myötä erityisopetusta on pitänyt järjestää kaikissa lukioista 2021 alkaen. Vuoden 2024 budjettiin on varattu erityisopettaja- ja tukiovetusresurssi. Avustajien ja koulukuljetusten tarve riippuu opiskelijoiden tarpeista.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet:

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; hyvinvoiva lukiolainen	Välituntitoiminnan suunnittelu ja toimeenpanon aloittaminen  Urheiluvalmennuksen integroiminen vahvemmin osaksi lukion lukujärjestystä  Opiskelijakyselyn toteuttaminen	Suunnitelma välituntitoiminnan toteuttamisesta laadittu, toteutunut K/E  Toteutunut välituntitoiminnan määrä, väh. 1krt/viikko, toteutunut K/E  Urheiluvalmennus on integroitu lukujärjestysuunnitelmiin, toteutunut K/E  Vuositainen opiskelijakysely, toteutunut K/E
Laadukkaan 2. asteen koulutuksen järjestäminen; laadukas opetus ja koulupolku, yhteistyömahdollisuuksien aktiivinen etsiminen	Oppilaitosten yhteistyön sujuvoittaminen kansainvälisesti ja yli kuntarajojen  Oppimisen tuen toteuttaminen  Opiskelutekniikkaan ja koevalmistautumiseen painottuvan opintojakson suunnittelu ja toteuttaminen  Opetussuunnitelman paikallisen osion päivittäminen, markkinointi, toteuttaminen ja arviointi	Allekirjoitettu kumppanuussopimus Lappian kanssa, toteutunut K/E  Yhteistyökumppaneiden kanssa toteutuneet yhteiset sopimukset, lkm/vuosi  Toteutuneet yhteiset opintojaksot ja tapahtumat lkm/vuosi  Vertaistukitoiminta opettajien välillä, toteutunut K/E

		Erityisopetus- ja tukiovetus, toteutunut K/E  Opetussuunnitelma tehty ja jakso suunniteltu 2024-2025 lukujärjestykseen, K/E  Päivitetty paikallinen opetussuunnitelma laaja-alaisen tavoitteiden, korkeakoulu- ja kansainvälisyysopintojen sekä uusien opintojaksojen osalta toteutunut K/E  Opiskelijoille tehty itsearviointi ja pyydetty palaute toteutunut K/E
Laadukkaan 2. asteen koulutuksen järjestäminen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen; Muonion lukion 50-vuotinen juhlavuosi	Muonion lukion kulttuurisen taustan profilointi  Juhlatilaisuuden järjestäminen	Tapahtumien toteutuminen (esim. juhlan, näyttelyn tai kirjallinen tuotos), toteutunut K/E

<b>C34 Lukio</b>	TP 2022	TA 2023	TA 2024	<b>Muutos- %</b>	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	21 282	16 100	<b>26 000</b>	<b>61 %</b>	<b>26 000</b>	<b>26 000</b>
Maksutuotot	20 064	16 900	<b>23 000</b>	<b>36 %</b>	<b>23 000</b>	<b>23 000</b>
Tuet ja avustukset	22 100	53 082	<b>50 000</b>	<b>-6 %</b>	<b>50 000</b>	<b>50 000</b>
Muut toimintatuotot	7 909	0	<b>3 200</b>	<b>0 %</b>	<b>3 200</b>	<b>3 200</b>
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>71 356</b>	<b>86 082</b>	<b>102 200</b>	<b>19 %</b>	<b>102 200</b>	<b>102 200</b>
Henkilöstökulut	-503 784	-553 072	<b>-597 924</b>	<b>8 %</b>	<b>-620 021</b>	<b>-613 488</b>
Palvelujen ostot	-112 988	-147 600	<b>-168 790</b>	<b>14 %</b>	<b>-173 790</b>	<b>-173 790</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-37 449	-34 100	<b>-36 870</b>	<b>8 %</b>	<b>-36 870</b>	<b>-36 870</b>
Muut toimintakulut	-126 541	-23 300	<b>-16 300</b>	<b>-30 %</b>	<b>-16 300</b>	<b>-16 300</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-780 762</b>	<b>-758 072</b>	<b>-819 884</b>	<b>8 %</b>	<b>-846 981</b>	<b>-840 448</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-709 406</b>	<b>-671 990</b>	<b>-717 684</b>	<b>7 %</b>	<b>-744 781</b>	<b>-738 248</b>

### 3.5.5 Kansalaisopisto

#### Tehtävän kuvaus

Kansalaisopisto järjestää koulutusta ja kursseja vapaata sivistystyötä koskevien säännösten mukaisesti. Tarjomme monipuolisia ja laadukkaita koulutuspalveluja kuntalaisille mahdollisimman kattavasti, opiskelijoiden toiveet huomioiden. Mahdollistamme lisäksi etäopintoja muissa oppilaitoksissa ja ylläpidämme tentinvalvontapalvelua. Kehitämme kurssitarjontaamme myös etäkursseilla, jonka johdosta opinto-ohjelma voidaan suunnitella entistäkin monipuolisemmaksi.

Tehtäväluevastaava: sivistysjohtaja, kansalaisopiston rehtori

Tehtäväyksikkövastaava: kirjastojohtaja- kulttuurivastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022 (lv 22-23)	2021 (lv 21-22)	2020 (lv 20-21)	2019 (lv 19-20)
Osallistujien lukumäärä		366 eri osallistujaa, 422 osallistumista	325 eri osallistujaa 398 osallistumista	336 eri osallistujaa, - osallistumista	352 eri osallistujaa, 442 osallistumista
Opetustunnit kansalaisopistossa		1734 tuntia 757 t/1000 asukasta	1536 tuntia 668 t/1000 asukasta	630 t/1000 asukasta	645 t/1000 asukasta

#### Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia oppia ja harrastaa ja siten parantaa elämänlaatua. Kansalaisopisto omalta osaltaan luo onnellista arkea ja kiinnittää huomioita syrjinnän vastaiseen työhön sekä suvaitsevaisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Muoniolaiset ovat monipuolisia oppijoita, joten kurssitarjonta vastaa monipuolisiin kiinnostuksien kohteisiin sekä tarpeisiin. Kansalaisopisto kehittää yhteistyömahdollisuuksia eri sidosryhmien sekä muiden oppilaitosten kanssa. Opintokokonaisuuksia suunnittelemme tavoitteellisesti ja kuntalaisten palautteen pohjalta.

#### Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Opisto profiloituu entistä enemmän paikallisuuteen, joka näkyy kurssitarjonnassa etenkin kädentaidoissa. Kehitämme eri taiteiden kurssitarjontaa ja pyrimme kehittämään etenkin kuva- ja näyttämötaiteiden opetusta. Opiston tarjonta on myös riippuvainen paikallisista ja lähialueiden osaajista, joita kartoitetaan aktiivisesti. Kokeilemme uusia kursseja ja osallistamme kuntalaisia palveluiden suunnitteluun asiakasraadissa. Liikuntapalveluiden alle sijoittunut näyttämötaiteisiin erikoistunut Sirkuskoulu Huippu siirtyy kansalaisopiston alaisuuteen.

Kehitämme palveluitamme ja uudistamme rohkeasti uuden kulttuuri- ja vapaa-aikatuottajan sekä kulttuurivastaavan työpanosta hyödyntäen. Kartoitamme kansalaisopistolle soveltuvia hankkeita ja kehitämme etenkin tapahtumatuotantoa. Otamme suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden toimintavuoden keskiöön ja osallistumme Yhdessä-hankeeseen, jossa Lapin opistoille laaditaan yhteinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet:

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
--------------------	--------------	----------

Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä vuoropuhelun edistäminen; elinikäinen oppiminen kansalaisopistossa	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisen  Osallistuminen Yhdessä!- hankkeeseen  Verkkokurssien ja kurssien järjestämisen ympäristökylillä  Kuntalaisten osallistaminen palveluiden suunnitteluun (asiakasraati)	Suunnitelman laatiminen aloitettu K/E  Hankkeeseen osallistuminen, toteutunut K/E  Toteutuneiden verkkokurssien määrä lkm/lukukausi  Ympäristökylillä toteutuneiden kurssien määrä lkm/lukukausi  Asiakasraadin toteutuminen, K/E
Oppimisen ja kasvun tukeminen sekä kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen; Näyttämötaiteiden ja kuvataiteen vahvistaminen kurssitarjonnassa	Sirkusryhmien jatkuvuuden turvaaminen  Näyttämö- ja kuvataiteen kurssien tarjonnan kehittäminen ja lisääminen  Verkkokurssit lähiopetuksen tukena	Toteutuneet sirkusryhmät Oppilas- ja sidosryhmäpalaute, toteutunut K/E  Toteutuneiden näyttämö- ja kuvataiteiden kurssien määrä lkm/lukuvuosi  Toteutuneiden verkkokurssien määrä lkm/lukukausi

<b>C36 Kansalaisopisto</b>	TP 2022	TA 2023	TA 2024	<b>Muutos- %</b>	SU 2025	SU 2026
Maksutuotot	17 126	17 600	<b>27 000</b>	<b>53 %</b>	<b>27 000</b>	<b>27 000</b>
Tuet ja avustukset	1 500	1 500	<b>4 230</b>	<b>182 %</b>	<b>4 230</b>	<b>4 230</b>
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>18 626</b>	<b>19 100</b>	<b>31 230</b>	<b>64 %</b>	<b>31 230</b>	<b>31 230</b>
Henkilöstökulut	-86 603	-98 825	<b>-143 943</b>	<b>46 %</b>	<b>-143 193</b>	<b>-141 983</b>
Palvelujen ostot	-13 518	-17 700	<b>-22 500</b>	<b>27 %</b>	<b>-22 500</b>	<b>-22 500</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 933	-3 400	<b>-3 800</b>	<b>12 %</b>	<b>-3 800</b>	<b>-3 800</b>
Muut toimintakulut	-12 214	-11 000	<b>-11 230</b>	<b>2 %</b>	<b>-11 230</b>	<b>-11 230</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-114 269</b>	<b>-130 925</b>	<b>-181 473</b>	<b>39 %</b>	<b>-180 723</b>	<b>-179 513</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-95 643</b>	<b>-111 825</b>	<b>-150 243</b>	<b>34 %</b>	<b>-149 493</b>	<b>-148 283</b>

### 3.5.6 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

#### Tehtävän kuvaus

Kirjastopalvelujen tavoitteena on tarjota nykyaikaisia kirjastopalveluita kaikille kunnan asukkaille. Tarjoamme asiakkaillemme pääsyn tietoon ja kulttuurisältöihin, edistämme lukemista ja lukutaitoa, innostamme lukemaan, tarjoamme tietopalvelua sekä mahdollistamme monipuolisen kirjastotilojen käytön. Kirjastopalvelut edistävät yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.



Kulttuuripalvelut tarjoavat monipuolisia kulttuurielämyksiä kaikille kunnan asukkaille. Tarjoamme tuoreita kulttuuripalveluita, tiloja kulttuuritoimijoille sekä edistämme historian säilymistä perinnetyön kautta. Tuemme paikallisia kulttuuritoimijoita apurahalla, joka mahdollistaa paremman yhteistyön tapahtumien suunnittelussa. Kulttuuritilaisuuksia järjestetään yhteistyössä paikallisten kulttuurivaikuttajien, kunnan muiden toimielinten sekä paikallisten yrittäjien kanssa. Museon tehtävänä on kartoittaa yhteistä kulttuurista ja sosiaalista pää-omaa. Museo pitää esillä suomalaista kulttuuriperintöä, tarjoaa opastusta sekä tapahtumia eri ikä- ja kohde-ryhmille.

Tehtäväluevastaava: kirjastojohtaja-kulttuurivastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
Kulttuuritapahtumien määrä ja osallistujamäärä		24 kpl 1238 henkilöä	13 kpl	19 kpl	13 kpl
Harrastaa taidetta tai kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5.lk oppilaista	88,6 %	-	59,1 %	-	-
Kirjaston tapahtumien osallistumisaste, as/1000 as		412,75	205,80	274,26	493,69
Lainausten määrä, lainaa		47 921	53 162	44 949	47 760
Lainaaajien määrä, aktiiviset lainaajat		1219	1413	1229	1450
E- aineistot, lainausmäärät		4098	1550	1090	999
E- aineiston koelmamäärä, laskennallinen		33	19	23	17

#### Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Muoniossa asuu onnellisia ja tiedonjanoisia kuntalaisia, jotka saavat nauttia ajantasaisista sekä moderneista kirjastopalveluista. Meillä on laadukas ja kattava kokoelma, mistä valita. Meille tärkeää on asiakaslähtöisyys, jonka vuoksi panostamme asiakaspalveluun ja aukiolotunteihin. Aineisto hankitaan kattavasti ja monipuolisesti ottaen huomioon kunnan väestörakenne, koulutus, harrastuneisuus sekä virkistyksen tarve. Tiedotamme kuntalaisia kirjaston tarjoamista palveluista ja siitä, että ne on tarkoitettu kaikille tasavertaisesti. Yhdenvertaisuus ja suvaitsevaisuus ovat keskeisiä arvojamme, jonka vuoksi kirjasto pyrkii tavoittamaan myös ne asiakkaat, jotka

eivät fyysisesti pääse kirjastoon. Huomioimme suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden sekä kulttuurisen vuoropuhelun osana tapahtumatuotantoamme.

Kirjastoauton reittisuunnitelmaa ja kirjaston aukiolotunteja tarkkaillaan, jotta ne vastaavat asiakkaiden toiveita ja palvelevat asiakkaiden tarpeita mahdollisimman hyvin. Panostamme kirjastoauton reittiaikataulun ja tapahtumien tiedotukseen, jotta palvelut olisivat mahdollisimman saavutettavat. Järjestämme kirjastossa oheistointia, kuten kirjaesittelyjä, digiopetusta, kirjastokäytönopetusta, kirjavinkkauksia sekä satutunteja ja nuortentapahtumia. Uutena painopisteenä kehitämme tehtäväämme yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun sekä demokratian edistäjä järjestämällä yleisötapahtumia sivukylät huomioiden. Panostamme entistä monipuolisempaan yhteistyöhön koulun, varhaiskasvatuksen, nuorisopalveluiden sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. Kiinnitämme huomiota henkilöstön työhyvinvointiin, ammattitaidon ja osaamisen kehittämiseen sekä kouluyhteistyön vaatimuksiin.

Kulttuuripalvelumme vahvistavat kuntalaisten onnellisuutta sekä kokemuksia, ja herättelevät kuntalaisten aktiivisuutta. Tarjontamme on mahdollisimman saavutettavaa sekä laadukasta. Pyrimme nostamaan tapahtumien määriä ja panostamme laadukkaisiin esiintyjiin. Kehitämme palveluitamme yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa ja tarjoamme laadukkaita ja tasavertaisia kulttuuripalveluita kaikille ikäryhmille kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti.

#### Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Pohjoisen e-Kirjasto otettiin käyttöön vuonna 2022. Olemme valmistelleet koko Suomen yhteiseen e-kirjastoon siirtymistä vuoden 2023 aikana ja siirrymme vuoden 2024 aikana Kuntien yhteiseen e-kirjastoon. Siirtymän avulla pystymme tarjoamaan pääsyn entistäkin laajemman ja kattavamman e-aineistokokoelman piiriin. Siirtymävaiheessa jätämme Pohjoisen e-kirjaston käyttöön supistetulla tarjonnalla vuoden 2024 ajaksi.

Kirjastonjohtaja, kulttuurivastaava on siirtynyt elokuussa 2023 vastaamaan kansalaisopiston kurssitoiminnasta rehtorin alaisuudessa, jonka johdosta kirjaston henkilöstörakennetta, resurssien kohdentumista ja palvelusuunnitelmaa on tarkisteltava. Otamme vuoden aikana kirjastolain kirjastolle asettaman tehtävän yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäjänä keskiöön, ja suuntamme uuden kirjastonhoitajan työpanosta edistämään aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Jatkamme Lukutaitoyhteistyö-hankkeen työstämistä ja laadimme kirjastopalveluille lukijuuskasvatussuunnitelman. Keskitämme nuorisotyöntekijä-kirjastovirkailijan työpanosta suunnitelman jalkauttamiseen ja toteuttamiseen.

Osallistumme Matkalla-hankeeseen, jonka avulla laajennamme kulttuurikasvatussuunnitelman sisällöt kaikkia ikäryhmiä koskevaksi. Hankevuoden aikana otamme kuntaan 20 aikuisväestölle suunnattua kulttuurin ja taitteen työpajaa, jossa kokeilemme uusia palveluita. Etsimme uudenlaisia mahdollisuuksia ja suuntaviivoja kehittää ja uudistaa palveluitamme kulttuuri- ja vapaa-aikatuottajan työpanosta hyödyntäen.

Juhlimme Muonion kunnallishallinnon 150-vuotisjuhlaa näyttävästi läpi vuoden, suunnittelemme juhluvuoden ohjelman yhdessä työryhmän ja kuntalaisten kanssa. Kehitämme kulttuuripalveluiden tapahtumatuotantoa ja tilaratkaisuja ottamalla kokeiluun uuden kulttuuri- ja galleriatilan osana juhluvuoden ohjelmaa.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet:

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
--------------------	--------------	----------

Oppimisen ja kasvun tukeminen sekä kulttuuritoiminnan hyvinvointivaikutusten ja kulttuurillisen vuorovaikutuksen edistäminen; Muonio 150-vuotisjuhlien toteuttaminen	<p>Pop up kulttuuri- ja galleriatilojen selvittely ja pilotointi</p> <p>Juhlaohjelman ja visuaalisen ilmeen toteuttaminen sekä kuntalaisten osallistaminen tähän</p> <p>Kesän tapahtumien vahvistaminen, tapahtuma- ja festivaalitoiminnan kehittäminen ja medianäkyvyys</p> <p>Kuntalaisten osallistaminen juhlavuoden suunnitteluun asiakasraadin avulla</p>	<p>Kulttuuri- ja galleriatilojen pilotointi toteutunut, K/E</p> <p>Yksittäisten tapahtumien määrä lkm/vuosi</p> <p>Kesän tapahtumaviikko, toteutunut K/E</p> <p>Medianäkyvyys, toteutunut K/E</p> <p>Osallistamisen asiakasraati, toteutunut K/E</p> <p>Palautekysely, toteutettu K/E</p>
Sivistyspalveluiden uudistetut toimintatavat innovaatiot palvelutuotannossa; Aktiivinen kansalaisuus ja yhteistyöverkostot	<p>Aktiivinen kansalaisuus, demokratia – tapahtumien toteuttaminen</p> <p>Yhteistyö- ja kumppanuusverkoston muodostaminen</p> <p>Asiakasraadin hyödyntäminen kirjastopalveluiden suunnittelussa</p>	<p>Yksittäisten tapahtumien määrä lkm/vuosi</p> <p>Yhteistyö- ja kumppanuusverkosto, toteutunut K/E</p> <p>Asiakasraadin tapaaminen, toteutunut K/E</p>

<b>C44 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut</b>	TP 2022	TA 2023	TA 2024	<b>Muutos- %</b>	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	98 803	101 070	<b>108 484</b>	<b>7 %</b>	<b>108 484</b>	<b>108 484</b>
Maksutuotot	16	0	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Tuet ja avustukset	86 675	110 030	<b>101 354</b>	<b>-8 %</b>	<b>101 354</b>	<b>101 354</b>
Muut toimintatuotot	1 202	1 100	<b>1 000</b>	<b>-9 %</b>	<b>1 000</b>	<b>1 000</b>
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>186 696</b>	<b>212 200</b>	<b>210 838</b>	<b>-1 %</b>	<b>210 838</b>	<b>210 838</b>
Henkilöstökulut	-236 230	-277 078	<b>-269 230</b>	<b>-3 %</b>	<b>-252 966</b>	<b>-252 966</b>
Palvelujen ostot	-64 201	-69 990	<b>-85 895</b>	<b>23 %</b>	<b>-92 895</b>	<b>-92 895</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-61 847	-69 620	<b>-78 953</b>	<b>13 %</b>	<b>-78 953</b>	<b>-78 953</b>
Avustukset	-2 000	-2 000	<b>-2 500</b>	<b>25 %</b>	<b>-2 500</b>	<b>-2 500</b>
Muut toimintakulut	-63 324	-9 813	<b>-15 965</b>	<b>63 %</b>	<b>-21 965</b>	<b>-21 965</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-427 602</b>	<b>-428 501</b>	<b>-452 543</b>	<b>6 %</b>	<b>-449 279</b>	<b>-449 279</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-240 906</b>	<b>-216 301</b>	<b>-241 705</b>	<b>12 %</b>	<b>-238 441</b>	<b>-238 441</b>

### 3.5.7 Nuorisopalvelut

Tehtävän kuvaus

Nuorisopalveluiden tehtävänä on tuottaa laadukkaita ja monipuolisia nuorisopalveluita paikkakuntalaisille lapsille, nuorille ja nuorille aikuisille sekä kehittää toimintaa aktiivisesti. Nuorisopalveluiden kohderyhmää ovat kaikki alle 29-vuotiaat kuntalaiset. Tehtävänämmä on kohderyhmän yhteisöllisyyden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen, syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäiseminen sekä kasvun ja kehityksen tukeminen eri elämäntilanteissa.

Nuorisopalveluissa on käytössä kolme erilaista työmuotoa; nuorisotyön mahdollistaminen, yhteisöllinen ja avoin nuorisotyö sekä kohdennettu nuoristyö. Nuorisotyön mahdollistamisen avulla luomme edellytykset laadukkaasti ja alati kehittyvän nuorisotyön tarjoamiseen onnistuneella ja kehitysmuotoisella hallinnolla, nuorisjärjestöjen tukemisella ja aktiivisesti toimivalla nuorisovaltuustolla. Yhteisöllinen ja avoin nuorisotyö tarjoaa avoimia ja ohjattuja vapaa-ajan toimintoja kuten erilaisia harrastusmahdollisuuksia ja tapahtumia sekä viihtyisät ja nykyaikaiset tilat ympäri vuoden yhdessä olemiseen. Koulunuorisotyö varmistaa, että koulun arjessa on riittävästi luotettavia aikuisia, jotka omalla työllään ehkäisevät kiusaamista, syrjäytymistä ja luovat edellytyksiä turvallisen kouluarjen toteutumiselle. Kohdennetun nuorisotyön työmenetelmänä toimii etsivä nuorisotyö, joka tarjoaa yksilöllistä tukea elämän nivelvaiheissa kuten opinnoissa, työllistymisessä ja arjen hallinnassa sekä toimii perusnuorisotyön ja koulunuorisotyön tukena.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: nuorisovastaava

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2023	2022	2021	2020	2019
Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 8. ja 9. luokan oppilaista	26,7 %	-	23,4 %	-	-
Kunnassa toimii lapsiparlamentti, K/E	K	K	K	-	-
Avoimen nuorisotilatyön osallistujamäärät (Nuondo- dokumentointijärjestelmä)		143 kpl nuorisotila-iltoja 3650 kävijää	- kpl nuorisotila-iltoja 3333 kävijää	105 kpl nuorisotila-iltoja 2602 kävijää	-
Kaiken kirjatun toiminnan kokonaisarvosana (Nuondo- dokumentointijärjestelmä)	-	-	-	-	-

**Palvelulupaus ja yleistavoitteet**

Muoniolainen nuoriso on onnellista ja osallistuvaa. Vahvistamme muoniolaisten lasten, nuorten ja nuorten aikuisten monipuolisia osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia. Toimimme työssämme eriarvoisuuden, syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisemiksi. Vahvistamme kokonaisvaltaisesti lasten ja nuorten sekä koko yhteisön hyvinvointia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Hyödynnämme toiminnassamme ennalta ehkäisevää työtettä sekä varhaista, avointa ja moniammatillista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa niin paikallisesti kuin myös valtakunnallisesti.

**Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet**

Seuraamme aktiivisesti nuorisopalveluiden valtakunnallisen kentän alati tapahtuvia muutoksia ja etenkin nuorisotyölle merkittävää hankemaailmaa ja reagoimme niihin tarvittaessa. Suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden teemat ovat koko palvelualueen yhteinen tavoite.

Koulunuorisotyö on toteutunut kunnassa hankerahoituksen kautta ja onkin selvitettävä ensi vuoden aikana koulunuorisotyöntekijän vakinaistamista. Tavoitteena on, että koulunuorisotyö toimii tärkeänä osana yhtenäiskoulun kasvattajayhteisöä, jolloin voimme suunnata etsivä nuorisotyön resurssit toisen asteen nuoriin sekä nuoriin aikuisiin aiempaa tehokkaammin. Tulevina vuosina panostamme vahvasti lasten, nuorten ja nuorten aikuisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen ja sen vuoksi turvallisten aikuisten määrä kunnassa on oleellisen tärkeä kaikille ikäryhmille. Perusnuorisotyö eli kaikille avoin ja yhteisöllinen nuorisotyön työmuoto on koko nuorisotyön kulmakivi. Tulevana vuonna keskitymme entistä enemmän tiedolla johtamiseen Nuodojärjestelmän kautta hankitulla tilastotiedolla nuorisopalveluiden käyttäjä- ja tapahtumamääristä. Nuodon kautta nuorilta saadun palautteen avulla pystymme parantamaan toiminnan laatua nuorilähtöisesti.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet:

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen; Yhdenvertainen ja saavutettava nuorisotyö	Koulunuorisotyön kehittäminen osana nuorisopalveluita ja vakinaistamisen selvittely  Ryhmätyksien järjestäminen yhteistyössä koulun ja hyvinvointialueen henkilöstön kanssa	Koulunuorisotyön kehittämissuunnitelma, toteutunut K/E  Ryhmätyksien toteutuminen lkm/luukausi
Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus; nuorisopalveluiden tiedolla johtaminen	Nuodo -dokumentointijärjestelmän kokonaisvaltainen käyttöönotto  Nuorisokortti -lomakejärjestelmän käyttöönotto  Kuntakohtaisten SOVARI-tulosten saaminen etsivässä nuorisotyössä	Nuodoon kirjattu kaikki nuorisopalveluiden toiminta ja raportti toimitettu sivistyslautakunnalle kvartaaleittain, toteutunut K/E  Yli puolelta aktiivisesti nuorisopalveluiden toiminnassa mukana olevilta nuorilta kerätty nuorisokortti, toteutunut K/E  Saatu kuntakohtaiset SOVARI-tulokset, toteutunut K/E

<b>C46 Nuorisopalvelut</b>	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos- %	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	150	0	0	0 %	0	0
Maksutuotot	1 300	1 300	1 200	-8 %	1 200	1 200
Tuet ja avustukset	70 669	30 000	67 000	123 %	67 000	67 000
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>72 119</b>	<b>31 300</b>	<b>68 200</b>	<b>118 %</b>	<b>68 200</b>	<b>68 200</b>
Henkilöstökulut	-162 738	-167 519	-204 978	22 %	-204 978	-204 978
Palvelujen ostot	-17 577	-20 450	-39 500	93 %	-39 500	-39 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 726	-8 450	-13 210	56 %	-13 210	-13 210
Avustukset	-450	-1 200	-1 200	0 %	-1 200	-1 200
Muut toimintakulut	-23 221	-1 500	-1 900	27 %	-1 900	-1 900
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-218 712</b>	<b>-199 119</b>	<b>-260 788</b>	<b>31 %</b>	<b>-260 788</b>	<b>-260 788</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-146 593</b>	<b>-167 819</b>	<b>-192 588</b>	<b>15 %</b>	<b>-192 588</b>	<b>-192 588</b>

### 3.5.8 Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen

#### Tehtävän kuvaus

Liikunta- ja hyvinvointipalvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä huolehtia kuntalaisten mahdollisuudesta harrastaa liikuntaa. Kuntalaiset kaikissa ikäryhmissä ovat palvelujen kohderyhmänä. Hyvinvoinnin edistämistyö on koko kunnan yhteisenä tavoitteena ja sen koordinoimisvastuu on liikunta- ja hyvinvointipalveluissa. Onnellisen arjen ja hyvinvoinnin mahdollistaminen muoniolaisille vaatii vahvaa poik-kihallinnollista yhteistyötä.

Liikunta- ja hyvinvointipalvelut tuottavat itse palveluita eri käyttäjäryhmille, mutta tehtäväkuvauksen tavoitteeseen pääseminen vaatii monialaista yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa. Yhteistyötä tehdään hyvinvointi-alueen, kunnan eri yksiköiden sekä paikallisten yhdistysten kanssa tapahtumien ja toimintojen järjestämiseksi sekä tavoitteellisen kehittämistyön toteutumiseksi.

Alueen liikuntaseurojen ja yhdistysten toimintaa tuetaan avustuksilla. Lisäksi urheilusaavutuksista palkitaan kunnassa hyväksytyjen kriteerien mukaisesti. Liikuntapaikkojen kunnosta huolehditaan yhteistyössä elinvoimapaalveluiden kanssa ja kuntalaisia kannustetaan hyödyntämään näitä liikkumisen mahdollisuuksia myös omatoimisesti.

Tehtäväaluevastaava: sivistysjohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: liikunta- ja hyvinvointivastaava

#### Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Kaiken liikunta- ja hyvinvointityön laaja-alaisena tavoitteena ovat onnelliset ja hyvinvoivat kuntalaiset. Vähän liikkuvien aktivoiminen kunnan palvelutarjonnalla on olennaista. Hyvinvointia edistävän liikunnan harrasta-

mista tavoitellaan kaikissa ikäryhmissä, mutta liikuntapalveluiden organisoiman toiminnan tärkeimmiksi kohderyhmiksi muodostuvat työikäiset sekä ikääntyneet. Tarkoituksena on täydentää kolmannen sektorin toimintaa liikunnan kentällä. Palveluista halutaan saavutettavia ja kuntalaisten näköisiä. Tähän tavoitteeseen päästään vain kuulemalla sekä osallistamalla eri kohderyhmiä mukaan palveluiden suunnitteluun.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi kunta tekee ennaltaehkäisevää työtä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Toimintaa ohjaavat lakisääteiset suunnitelmat, joiden laatimisessa hyödynnetään poikkihallinnollista yhteistyötä kunnan sisällä, hyvinvointialueen osaamista sekä osallistetaan paikallisia yhdistyksiä.

Terveyttä ja hyvinvointia edistävät kampanjat ja tapahtumat ovat tärkeä keino näkyä kunnassa sekä aktivoida muoniolaisia. Liikuntapalvelut osallistuvat asiantuntemuksellaan yhteistyössä muiden kunnan toimintayksiköiden, paikallisten yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tapahtumien, kerhojen, leiri- ja retkitoiminnan järjestämiseen. Muonioon pyritään saamaan vetovoimaisia tapahtumia kuntalaisten aktivoimiseksi. Yhdessä kunnan elinvoimaosaston kanssa kehitetään toimivia liikunta- ja ulkoilupaikkoja aktiivisuuden lisäämiseksi. Hyvinvointierojen kaventamiseksi on tärkeää kohdentaa voimavaroja, jotta hyvinvointia pystytään kunnassa kokonaisvaltaisesti lisäämään.

Hankkeet ovat olennainen osa liikuntapalveluiden jatkuvaa kehittämistyötä kuntalaisten liikkumisen edistämiseksi. Elintapaneuvonnan hanketta viedään eteenpäin yhteistyössä muiden Tunturi-Lapin kuntien kanssa vaikuttavan palvelupolun rakentamiseksi. Tämä kehittämistyö on merkittävä askel kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja toimien kohdentamiseksi terveyden näkökulmasta tukea eniten tarvitseville. Kehittämistyön jatkuvuuden takaamiseksi rahoitus- ja hanketilannetta seurataan aktiivisesti. Tavoitteena on saada lisäresursseja perheliikunnan kehittämiseen Aluehallintoviraston myöntämänä Liikunnallisen elämäntavan paikallisena kehittämisavustuksena käyttämällä liikunnanohjaajan työpanosta kunnan omarahoitusosuutena.

Palvelulupauksen toteutumiseksi liikunta- ja hyvinvointivastaavan sekä liikunnanohjaajan työnkuvia tarkastellaan.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019
Liikunnan edistäminen kunnissa – TEA, pistemäärä	67	-	55	-
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8.lk. oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	60,9%	31,2 %	63,2 %	70,6 %
Hyte-kerroin, 0–100	74	77	73	-
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta	160,8	155,9	186,8	134,6
Kunta kutsuu säännöllisesti	Kyllä	-	Kyllä	Kyllä

koolle liikunta- seurojen ja yhdis- tysten yhteisko- kouksen (K/E)				
---	--	--	--	--

#### Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Liikunta- ja hyvinvointivastaavan tehtävä jakautuu 50 % liikuntapalveluihin ja 50 % hyvinvoinnin edistämiseen. Vuodesta 2023 alkaen hyvinvointialueet ovat vastanneet sekä sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen järjestämisestä, mikä näkyy myös kunnissa. Muutoksen myötä kunnan tehtävissä korostuu ennaltaehkäisevän työn tekeminen. Hyvinvointialueiden ja kunnan yhdyspintarakenteita luodaan vuoden 2023 loppuun mennessä ja yhteistyön rakentuminen jatkuu vuonna 2024. Muutos näkyy uusina työvastuina liikunta- ja hyvinvointivastaavan työtehtävissä. Liikunta- ja hyvinvointivastaavan tehtävään kuuluvat liikunnan, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen liittyvät tehtävät ja sote-uudistuksen myötä tulleet vanhus- ja vammaistyö, ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö sekä muut asiakokonaisuudet, jotka selkiytyvät yhdyspintarakenteiden valmistuttua. Kaiken toiminnan kantavana teemana pyritään pitämään palveluiden ja resurssien kohdentamista niitä eniten tarvitseville kuntalaisille hyvinvoinnin tasapainon saavuttamiseksi.

Hyvinvoinnin tehtäväalueen koordinaatiovastaun siirryttyä liikuntavastaavalle kuntaan on palkattu liikunnanohjaaja laadukkaiden palveluiden tuottamiseksi kuntalaisille. Aiempaan liikuntasihteerin työnkuvaan liittyviä työvastuita ohjaustoimintaan liittyen on siirretty liikunnanohjaajan työnkuvaan. Liikunnanohjaajan työnkuvaan kuuluu myös ikääntyneiden päivätoiminnan ohjaus sekä elintapaneuvonta, jonka palvelupolku on rakentamassa hankkeen myötä.

Toimintaympäristön muutosten myötä sekä liikunta- ja hyvinvointivastaavan että liikunnanohjaajan työtehtäviä on selkiytettävä ja resurssien tarkoituksenmukaista kohdentumista on tarkistettava. On tarkistettava ohjausresurssien vakinaistamistarvetta.

Liikuntaolosuhteet ovat olennainen osa liikuntapalveluiden järjestämisestä ja liikunta-aktiivisuuden lisäämistä. Yhteistyötä ulkoliikuntapaikoista vastaavan elinvoimapaalveluiden kanssa on tiivistettävä laadukkaiden olosuhteiden tuottamiseksi.

Paikallisten yhdistysten toiminta on merkittävässä roolissa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kylätoimijoille ja yhdistyksille tarjotaan monipuolisia tukitoimia, kuten järjestetään yhdistysfoorumeita, jaetaan avustuksia sekä tarjotaan neuvontaa kehittämis- ja hanketyöhön. Viestinnän tueksi kunnan sivuille on luotu tapahtumakalenteri, jonka käyttöä pyritään tehostamaan ja vakiinnuttamaan. Paikallisia yhdistyksiä osallistetaan mukaan palveluiden suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Yhteistyötä pyritään jatkuvasti kehittämään, jotta julkisen ja kolmannen sektorin toimet tukisivat ja täydentäisivät toisiaan.

Suvaitsevaisuus on yksi kunnan arvoista, jonka liikunta- ja hyvinvointipalvelut huomioivat osaltaan kaikessa toiminnassaan. Toimintaa järjestetään eri kohderyhmät huomioiden sekä järjestetään kaikille avointa toimintaa ja tapahtumia. Viestimme selkeästi useissa eri kanavissa mahdollisimman laajan saavutettavuuden takaamiseksi.

Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet:

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
--------------------	--------------	----------



<p>Fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin tukeminen; Laadukas liikunnanohjaus ja elintapaneuvonta</p>	<p>Liikunnanohjauksien resurssien riittävyyden varmistaminen</p> <p>Tapahtumat, liikuntaryhmät, yhteiset toimintamallit eri kohderyhmille</p> <p>Rakennetaan elintapaneuvonnan palvelupolku ja yhteistyörakenteet sekä kehitetään tätä pilottikokeilun perusteella</p> <p>Toteutetaan lakisääteinen suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin edistämiseksi ja kartoitetaan ehkäisevän päihdetyön tilaa.</p>	<p>Resurssien ja tehtäväkuvien tarkistaminen, toteutunut K/E</p> <p>Kuukausittain toteutuneet ohjaustuokiot, tapahtumat ja tempaukset lkm/kk</p> <p>Eri kohderyhmät on huomioitu toiminnassa, toteutunut K/E</p> <p>Elintapaneuvonnan palvelupolku on rakennuttu, toteutunut K/E</p> <p>Elintapaneuvonnan asiakkaista vähintään 50 % suosittelisi palvelua edelleen, toteutunut K/E</p> <p>Suunnitelma toimenpiteistä ikääntyvän väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tueksi tehty, toteutunut K/E</p> <p>Kartoitus ehkäisevästä päihdetyöstä tehty, toteutunut K/E</p>
<p>Moniammatillinen yhteistyö ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa; Sotetu-palveluiden kehittäminen ja moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen em. palveluissa</p>	<p>Hyvinvoinnin edistämisen palvelupolut määritelty ja kuvattu yhteistyössä Laphan ja 3. sektorin kanssa</p> <p>Järjestöyhteistyö</p> <p>-Yhdessä järjestetään tapahtumia, kerhoja ja harrastuksia</p>	<p>Yhteinen tapahtumien vuosikello nettisivuilla, toteutunut K/E</p> <p>Tapahtumien lkm/vuosi</p>
<p>Rakentava keskustelukulttuurin ylläpito, tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus; Kunnan hyvinvointia edistävä työ ja hyvinvointikertomus tiedolla johtamisen välineenä</p>	<p>Hytetu-työryhmän toiminnan kehittäminen</p> <p>Kehittämistiimimallin rakentaminen</p> <p>Hyvinvointikertomuksen käyttöönotto tiedolla johtamisen välineenä</p>	<p>Tehtävät määritelty, toteutunut K/E</p> <p>Malli laadittu, toteutunut K/E</p> <p>Toteuttavien suunnitelmien toimeenpano, lkm/vuosi</p>

C48 Liikuntapalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	97	0	0	0 %	0	0
Maksutuotot	17 052	17 500	3 500	-80 %	3 500	3 500
Tuet ja avustukset	31 891	81 204	90 842	12 %	90 842	90 842
Muut toimintatuotot	3 434	3 100	3 100	0 %	3 100	3 100
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>52 473</b>	<b>101 804</b>	<b>97 442</b>	<b>-4 %</b>	<b>97 442</b>	<b>97 442</b>
Henkilöstökulut	-79 093	-161 092	-188 895	17 %	-188 895	-188 895

Palvelujen ostot	-13 903	-41 066	<b>-34 600</b>	<b>-16 %</b>	<b>-34 600</b>	<b>-34 600</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27 130	-27 810	<b>-17 774</b>	<b>-36 %</b>	<b>-17 774</b>	<b>-17 774</b>
Avustukset	-5 150	-6 300	<b>-7 300</b>	<b>16 %</b>	<b>-7 300</b>	<b>-7 300</b>
Muut toimintakulut	-2 996	-15 060	<b>-23 450</b>	<b>56 %</b>	<b>-20 450</b>	<b>-20 450</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-128 273</b>	<b>-251 328</b>	<b>-272 019</b>	<b>8 %</b>	<b>-269 019</b>	<b>-269 019</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-75 799</b>	<b>-149 524</b>	<b>-174 577</b>	<b>17 %</b>	<b>-171 577</b>	<b>-171 577</b>

### 3.6 Elinvoimalautakunta

<b>B40 Elinvoimalautakunta</b>	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos- %	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	714 790	686 159	<b>734 327</b>	<b>7 %</b>	<b>734 327</b>	<b>734 327</b>
Maksutuotot	82 339	57 500	<b>57 550</b>	<b>0 %</b>	<b>57 550</b>	<b>57 550</b>
Tuet ja avustukset	74 780	130 660	<b>140 000</b>	<b>7 %</b>	<b>75 000</b>	<b>75 000</b>
Muut toimintatuotot	2 206 418	1 416 434	<b>1 426 050</b>	<b>1 %</b>	<b>1 423 050</b>	<b>1 423 050</b>
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>3 078 327</b>	<b>2 290 753</b>	<b>2 357 927</b>	<b>3 %</b>	<b>2 289 927</b>	<b>2 289 927</b>
Henkilöstökulut	-910 246	-1 101 827	<b>-1 252 346</b>	<b>14 %</b>	<b>-1 252 346</b>	<b>-1 230 886</b>
Palvelujen ostot	-1 187 758	-1 667 145	<b>-1 621 661</b>	<b>-3 %</b>	<b>-1 561 661</b>	<b>-1 561 661</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-807 886	-1 032 420	<b>-908 742</b>	<b>-12 %</b>	<b>-908 742</b>	<b>-908 742</b>
Avustukset	-65 131	-85 450	<b>-92 500</b>	<b>8 %</b>	<b>-97 500</b>	<b>-97 500</b>
Muut toimintakulut	-529 381	-488 838	<b>-420 021</b>	<b>-14 %</b>	<b>-720 021</b>	<b>-720 021</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-3 500 402</b>	<b>-4 375 680</b>	<b>-4 295 269</b>	<b>-2 %</b>	<b>-4 540 269</b>	<b>-4 518 809</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-422 075</b>	<b>-2 084 927</b>	<b>-1 937 343</b>	<b>-7 %</b>	<b>-2 250 343</b>	<b>-2 228 883</b>

#### 3.6.1 Hallinto- ja tukipalvelut

##### Tehtävän kuvaus

Elinvoimajohtaja johtaa elinvoimalautakunnan alaisena elinvoimapalvelujen hallintoa, taloutta, kehittämistä, seurantaa ja muuta toimintaa tehokkaalla ja taloudellisella tavalla. Hallinto- ja tukipalvelut hallinnoivat ja koordinoivat palvelualuekokonaisuutta sekä sen alaisia yleisiä kuntastrategiaa toteuttavia ohjelmia, palvelualueen tehtäviin liittyvää edunvalvontaa sekä yhteistyötä. Tulosalueeseen kuuluvat elinvoimalautakunnan kokoustoiminnan lisäksi mm. maankäyttöpäalvelut ja kaavoituksen ohjaus sekä neuvonta- ja asiakaspalvelu.

Tehtäväaluevastaava: Elinvoimajohtaja

##### Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Hallinto- ja tukipalvelujen yleistavoitteena on vahvistaa kunnan elinvoimaisuutta, veto- ja pitovoimaa sekä kestävä kasvua ja kilpailukykyä mm. ohjaamalla maankäyttöä ja rakentamista maapolitiikalla, kaavoituksella, riittävällä tonttitarjonnalla ja liikenneverkkosuunnittelulla. Tavoitteena on luoda edellytyksiä terveelliseen, turvalliseen ja viihtyisään asumiseen Muoniossa sekä kaikkien halukkaiden Muonioon muuttajien kotouttamiseen ja kotiuttamiseen. Tavoitteena on pysyä muuttovoittoisena kuntana (nettomuutto).

Yleistavoitteena on tukea alueen ekologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyttä edistämällä mm. infran järkevää rakentamista ja ylläpitoa, asianmukaista jätteenkäsittelyä, kestävän liikennejärjestelmän ja liikkumisen sekä alueen ympärikuotisen elinkeino- ja työelämän toimintaedellytyksiä.

Elinvoimapaalvelujen sujuvia ja saavutettavia palveluja kehitetään yhä enemmän yhteistyössä muiden toimijoiden, kuntalaisten ja strategisesti tärkeiden kumppaneiden kanssa. Hallinto- ja tukipalvelut ovat keskeisessä roolissa palvelujen järjestämisen koordinoimisessa, edunvalvonnassa ja asiantuntijana omistajaohjauksessa.

Seuraamme toimintalapauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018
tonttitarjonnan kehittyminen					
kokonaisnettomuutto (as.)	-23	34	-1	17	-20
vireille tulevat kaavat					
valmistuneet kaavat					
aluekehityksen kokonaispistemäärä (pisteet 0-100)	59				
nopean laaja-kaistan saataavuus %	4	3,77	21	21	21

#### Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti uuden päiväkotiesikoulukiinteistön rakentamisen on määrä alkaa talousarviovuoden aikana. Vuoden 2024 aikana lisäksi kunnanviraston ja arkiston toimitilaratkaisut tulee suunnitella osana kunnan toimitilaohjelmaa. Vuoden 2024 aikana toteutetaan kunnantoimiston muutto Kielaan. Tarkistetaan liikennejärjestelyiden toimivuutta muuttuvassa kyläkuvasa (esim. Koulukeskus ja vt21).

Ravitsemis- ja siisteyspalvelut organisoituvat uuteen yhtiöön ja em. tehtäväalue sellaisenaan siirtyy pois elinvoimapaalvelujen toiminnan alta. Painopisteenä on tukea toiminnan vakaata käynnistymistä, vahvistaa kuntayhteistyötä ja toteuttaa tuloksellista omistajaohjausta yhtiössä. Elinvoimapaalvelujen henkilöstötilanne tulee muuttumaan muutoksen myötä.

Vesihuollon ja ulkoilureittien kokonaisvaltainen kehittäminen sekä niihin liittyvät järjestelyt ovat keskeisessä osassa talousarviovuotta 2024.

Kunnille kaavailtu ilmastolaki ei aiemmasta tiedosta poiketen velvoita kuntia laatimaan ilmastosuunnitelmaa. Muonion kuntastrategiassa todetaan, että ekologisesti kestävä kunnan tiekartan ja toimenpideohjelman laatiminen on siitä huolimatta aiheellista tehdä tavoitteellisen luontoympäristöstä huolehtimisen tueksi.

Vuoden 2024 keskeisinä painopistealueina ovat kestävä kiinteistöratkaisut ja niihin liittyvien sujuvien siirtymien tukeminen sekä kestävä maankäytön, vesihuollon ja ulkoilureittien kehittämisen pitkän tähtäimen toiminnan kirkastaminen.

Pyritään hyödyntämään ulkopuolista rahoitusta, etenkin infrahankkeissa.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet:

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Palveluiden laadun, saavutettavuuden ja asiakaslähtöisyyden kehittäminen; palveluprosessin muotoilun käynnistäminen	Kaavoitusprosessin kuvaus	Määrittely toteutunut, K/E
Kestävän maankäytön ja rakentamisen ohjaaminen; maankäytön pitkän tähtäimen painopisteet ja linjaukset	Maapoliittisen ohjelman laadinta	Valmis ohjelma, toteutunut K / E
Kestävä ja järvevä infran ylläpito; tonttitarjonnan vahvistaminen	Aktiivinen maahankinta	Hankittujen maa-alueiden määrä (25 000 m <sup>2</sup> tai 5 kaavatonttia)

<b>C50 Hallinto ja tukipalvelut, elinvoima</b>	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	5 323	4 000	6 000	50 %	6 000	6 000
Tuet ja avustukset	6 552	0	0	0 %	0	0
Muut toimintatuotot	313	160	160	0 %	160	160
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>12 189</b>	<b>4 160</b>	<b>6 160</b>	<b>48 %</b>	<b>6 160</b>	<b>6 160</b>
Henkilöstökulut	-179 694	-130 158	-132 384	2 %	-132 384	-138 124
Palvelujen ostot	-50 705	-249 730	-270 690	8 %	-270 690	-270 690
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 061	-6 100	-9 050	48 %	-9 050	-9 050
Muut toimintakulut	-21 477	-2 580	-2 580	0 %	-2 580	-2 580
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-265 936</b>	<b>-388 568</b>	<b>-414 704</b>	<b>7 %</b>	<b>-414 704</b>	<b>-420 444</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-253 748</b>	<b>-384 408</b>	<b>-408 544</b>	<b>6 %</b>	<b>-408 544</b>	<b>-414 284</b>

### 3.6.2 Rakennusvalvontapalvelut

## Tehtävän kuvaus

Rakennusvalvonta on maankäytön prosessin viimeinen lenkki. Sen tehtävänä on valvoa ja ohjata rakentamista, eli huolehtia siitä, että suunnittelu ja rakentaminen tapahtuvat maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen (MRL, MRA) ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten (ml. rakennusjärjestys) sekä voimassa olevan kaavan mukaisesti.

Rakennusvalvonta antaa ohjeita ja neuvoja rakentajille, käsittelee rakentamiseen ja maiseman muuttamiseen tarvittavat luvat, suorittaa lupiin liittyvät tarkastukset, vastaa rakennetun ympäristön valvonnasta sekä hoitaa rakentamisen arkisto- ja tietopalvelua.

Tehtäväaluevastaava: rakennustarkastaja

## Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Rakennusvalvonnan tavoitteena on laadukas asiakaspalvelu, sujuvat ja saavutettavat palvelut sekä alueen kestävän kasvun sujuvoittaminen. Rakennusvalvonta tukee osaltaan terveellistä, turvallista ja viihtyisää asumista sekä elinkeinotoiminnan sijoittumista Muonioon. Rakennusvalvonta tarjoaa luvanhakijoille apua hankkeen ensimmäisiltä loppukatselmukseen asti. Tavoitteena on käsitellä hakemukset viivytyksettä.

Seuraamme toimintalupauksen vaikuttavuutta mm. seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018
myönnetyt luvat	104	62	89	80	60
suunnittelutarveratkaisut	5	1	1	2	2
poikkeamisluvat	11	3	7	11	5

## Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Uuden rakentamislain on määrä astua voimaan vuoden 2025 alusta. Lakiuudistus aiheuttaa muutoksia mm. ohjeistuksiin ja rakennusjärjestykseen. Vuoden 2024 painopistealueena on em. rakennusjärjestyksen päivittäminen.

Rakennusvalvonnan kuntayhteistyön selvittämistä ja rakennusvalvonnan arkiston digitointia jatketaan. Kunnanviraston ja arkiston mahdollisen muuton vuoksi rakennusvalvonnan arkiston digitointi on välttämätöntä. Talousarviossa on 110 000 €:n määrärahavaraus arkiston digitoinnin toteuttamiseksi.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet:

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Paikkariippumattomat,	Rakennusvalvonnan arkiston digitointi	Digitointi valmis, toteutunut K/E

sujuvat ja saavutettavat palvelut; palveluprosessien kehittäminen digitoimilla		
Kestävän maankäytön ja rakentamisen ohjaaminen; rakennusjärjestys	Rakennusjärjestyksen päivittäminen	Rakennusjärjestys päivitetty, toteutunut K/E

<b>C51 Rakennustarkastuspalvelut</b>	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos- %	SU 2025	SU 2026
Maksutuotot	82 339	57 500	<b>57 550</b>	0 %	57 550	57 550
Muut toimintatuotot	240	160	<b>240</b>	50 %	240	240
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>82 579</b>	<b>57 660</b>	<b>57 790</b>	<b>0 %</b>	<b>57 790</b>	<b>57 790</b>
Henkilöstökulut	-84 118	-83 064	<b>-95 982</b>	16 %	-95 982	-93 782
Palvelujen ostot	-26 712	-34 160	<b>-37 900</b>	11 %	-37 900	-37 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-414	-600	<b>-600</b>	0 %	-600	-600
Muut toimintakulut	-2 714	-3 300	<b>-3 300</b>	0 %	-3 300	-3 300
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-113 958</b>	<b>-121 124</b>	<b>-137 782</b>	<b>14 %</b>	<b>-137 782</b>	<b>-135 582</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-31 379</b>	<b>-63 464</b>	<b>-79 992</b>	<b>26 %</b>	<b>-79 992</b>	<b>-77 792</b>

## Kiinteistö- ja tiepalvelut

## Tehtävän kuvaus

Kiinteistö- ja tiepalvelujen tehtävänä on kunnan suorassa omistuksessa olevien kiinteistöjen ylläpito ja peruskorjaus, uusien tilojen rakentaminen ja kunnan omistamien kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden isännöinnistä ja vuokrauspalvelusta huolehtiminen. Kiinteistö- ja tiepalvelut vastaavat myös kunnan kaavateiden ja yleisten alueiden kunnossapidosta, uusien rakentamisesta ja hulevesiverkoston toimivuudesta.

Tehtäväaluevastaava: kunnossapitopäällikkö

## Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Kiinteistö- ja tiepalvelut toimii ennakoivasti ja suunnitelmallisesti vastuullisina kiinteistönomistajina sekä tekee kiinteistönhuoltoa ja pitää huolta infrastruktuurista taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla.

Tehtäväalueen tavoitteena on edistää osaltaan muoniolaisten onnellista arkea ja arjen turvallisuutta sekä lisätä alueen houkuttelevuutta ja elinympäristön viihtyisyyttä muun muassa tekemällä ympäristötöitä kuntalaisille ja matkailijoille vetovoimaisissa paikoissa ja ottamalla huomioon kestävä ja turvallisen liikkumisen mahdollisuudet teiden ja yleisten alueiden kunnossapidossa.

Seuraamme palvelulupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018
Investoinnit puistoihin ja yleisiin alueisiin (euro/asuka)	-	-	27,43	16,90	3,04
Kunnan vuokra-asuntojen käyttöaste	98,44	99,10	99,30	98,42	98,65
Peruskorjattujen asuntojen määrä (lkm/vuosi)	2	1	3	3	1

## Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti uuden päiväkotiesikoulukiinteistön rakentamisen on määrä aloittaa talousarviovuoden aikana. Vuoden 2024 aikana myös kunnanviraston ja arkiston toimitilapäätösten toimeenpano tulee ajankohtaiseksi.

Vuoden 2024 painopistealueina ovat kunnan toimitilajohtamisen kehittämissuunnitelman käyttöönotto, kestävien kiinteistöratkaisujen toimeenpano, sähköisen huoltokirjan kokonaisvaltaisen käytön kehittämisen jatkaminen, vahtimestaripalvelujen jatkon selvittäminen, päällystettyjen kaavateiden peruskorjausten toteuttaminen ja kunnan 150-vuotisjuhluvuoden investointien toteuttaminen.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Kestävän maankäytön ja rakentamisen ohjaaminen; liikenneverkkosuunnittelu	Kaavateiden kunnossapito-ohjelman käyttöönotto ja pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelman laatiminen	Suunnitelma laadittu, toteutunut K/E
Kestävä ja järkevä infran ylläpito; Kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpito, sopeuttaminen ja rakentaminen	Toimitilajohtamisen kehittämissuunnitelman käyttöönotto	Ohjelma otettu käyttöön, toteutunut K/E

C56 Kiinteistö- ja tiepalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	115 473	44 140	52 824	20 %	52 824	52 824
Muut toimintatuotot	2 183 732	1 416 114	1 425 650	1 %	1 422 650	1 422 650
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>2 299 205</b>	<b>1 460 254</b>	<b>1 478 474</b>	<b>1 %</b>	<b>1 475 474</b>	<b>1 475 474</b>
Henkilöstökulut	-302 043	-307 622	-324 971	6 %	-324 971	-324 971
Palvelujen ostot	-647 559	-796 436	-657 851	-17 %	-662 851	-662 851
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-664 250	-805 535	-687 579	-15 %	-687 579	-687 579
Avustukset	-29 856	-30 000	-35 000	17 %	-40 000	-40 000
Muut toimintakulut	-450 692	-421 878	-372 032	-12 %	-372 032	-372 032
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-2 094 401</b>	<b>-2 361 471</b>	<b>-2 077 432</b>	<b>-12 %</b>	<b>-2 087 432</b>	<b>-2 087 432</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>204 804</b>	<b>-901 217</b>	<b>-598 958</b>	<b>-34 %</b>	<b>-611 958</b>	<b>-611 958</b>



### 3.6.3 Liikuntapaikat ja reitistöt

#### Tehtävän kuvaus

Liikuntapaikat ja reitistöt tehtäväalueen tehtävänä on kunnan hallinnoimien ulkoliikuntapaikkojen ja ulkoilureittien kunnossapito, kehittäminen ja koordinointi.

Tehtäväaluevastaava: elinvoimajohtaja

Tehtäväyksikkövastaava: reittivastaava

#### Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tehtäväalueen yleistavoitteena on tukea kuntalaisten ja matkailijoiden hyvinvointia mahdollistamalla monipuolinen ja turvallinen ulkoilmassa ja puhtaassa luonnossa liikkuminen. Ulkoilureittejä ylläpidetään, kunnostetaan, kehitetään ja monipuolistetaan siten, että ne ovat vetovoimaisia, turvallisia ja helppoja käyttää ja ne tukevat Muonion kunnan elinvoimaisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Kehittämistyön tukena toimii reittityöryhmä, matkailuyritykset, liikuntatoimen henkilöstö ja erilaiset verkostot. Ulkoilureitistöt ovat keskeinen osa alueen yritysten toimintaympäristöä.

Seuraamme palvelulupauksen toteutumista mm. seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018
Virkistys- ja urheilualueet (aluet/1000 asukasta)	-	62,47	61,96	62,39	59,59
Pyöräilykuntien verkosto (pistettä)	100	0	0	0	0
Rekisteröidyt yöpymiset	123 750	89 984	81 586	120 682	117 914

#### Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Vuoden 2023 aikana on henkilöstömuutoksista sekä käynnissä olevista hankkeista johtuen kokeiltu vesihuoltolaitoksen päällikön ja reittivastaavan tehtävien eriyttämistä toisistaan: kunnassa on vuoden 2023 ajan työskennellyt kokoaikainen reittivastaava. Vuodelle 2024 varataan investointiosaan varaus 2 tampparin hankintaan ja käyttötalouteen kuljettajien palkat (2,5 htv) kunnossapidon käynnistämiseksi omana toimintana syksyllä 2024.

Talousarviovuoden pääpainopisteenä on ulkoilureittien laadun parantaminen ja toiminnan saattaminen laadullisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväälle pohjalle luomalla pitkän aikavälin toimintamalli ulkoilureiteistä vastaamiseen.

Vuoden 2024 painopistealueina ovat em. painopisteen lisäksi reittien monipuolinen kehittäminen mm. tiivistämällä yhteistyötä naapurikuntien kanssa, hankkeistamalla ja lisäämällä reitteihin liittyvää digitaalista markkinointia ottamalla käyttöön uusia karttapalveluja. Kehittämistoimet painottuvat kesäreitistöön (mm. pyöräily).

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024:

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Ympärivuotinen ja kansainvälinen elinkeinoelämä; reittien löydettävyyden parantaminen	Digitaalinen neuvonta: Reittitiedot karttapalveluihin (esim. Retkikartta, Trailmap)	Reittitiedot löytyvät vähintään 5 eri karttapalvelusta.
Ympärivuotinen ja kansainvälinen elinkeinoelämä; lumettoman ajan matkailun kehitys	Tehdään maastopyöräilyn kärkireittejä 1-3 kpl/vuosi	Uudet maastopyöräreitit (lkm/vuosi)  Kesäajan majoitustilastojen positiivinen kehitys (touko-lokakuu)

C58 Liikuntapaikat ja reitistöt	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos- %	SU 2025	SU 2026
Muut toimintatuotot	315	0	0	0 %	0	0
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>315</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Henkilöstökulut	-43 777	-72 879	-138 180	90 %	-138 180	-132 680
Palvelujen ostot	-91 350	-186 890	-158 800	-15 %	-158 800	-158 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 668	-25 740	-46 028	79 %	-46 028	-46 028
Avustukset	-26 943	-2 250	-2 500	11 %	-2 500	-2 500
Muut toimintakulut	-10 376	-5 340	-6 900	29 %	-6 900	-6 900
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-186 115</b>	<b>-293 099</b>	<b>-352 408</b>	<b>20 %</b>	<b>-352 408</b>	<b>-346 908</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-185 801</b>	<b>-293 099</b>	<b>-352 408</b>	<b>20 %</b>	<b>-352 408</b>	<b>-346 908</b>

### 3.6.4 Kuntakehittäminen ja työllisyyspalvelut

Kuntakehittämisen ja työllisyyspalveluiden tehtävänä on järjestää ja tuottaa yritys- ja työllisyyspalveluja, kehittää elinkeinoelämän toimintaympäristöä ja alueen saavutettavuutta. Tehtävänä on edistää työnhakijan työllistymistä avoimille työmarkkinoille, tukea asiakkaan polkua kohti yrittäjyyttä tai työllistymistä sekä ennaltaehkäistä pitkäaikaistyöttömyyden syntyä. Kunnan tarjoamia yritys- ja työllisyyspalveluita ovat mm. yritysneuvonta, työpajatoiminta, ohjaus, työkokeilut ja palkkatuettu työ. Työtä tehdään monialaisesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Tehtäväalue vastaa em. lisäksi kärkihankkeiden koordinoinnista, strategisesta kuntakehittämisestä ja kylien kehittämisestä yhdessä kylätoimijoiden kanssa sekä kuntamarkkinoinnin, kansainvälisen yhteistyön ja joukko liikenteen koordinoinnista.

Tehtäväaluevastaava: kehittämisspäällikkö

Tehtäväyksikkövastaava kuntakehittäminen: kehittämisspäällikkö

Tehtäväyksikkövastaava työllisyyspalvelut: työllisyysvastaava

Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Tehtäväalue osaltaan edistää muoniolaisten onnellista arkea, kunnan veto- ja pitovoimaa, ympärivuotisen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja kestävästä kasvusta sekä erilaisissa elämäntilanteissa olevien henkilöiden työllistymismahdollisuuksia.

Yleistavoitteena on vahvistaa alueen työllisyyttä, yrittäjyyttä, työttömien työkykyä ja valmentautujien valmiuksia resurssiinsaasti kestävästä kehityksen periaatteita noudattaen. Tavoitteena on tarjota oikea-aikaisia, yksilöllisiä, helposti saavutettavia ja kohderyhmien tarpeita vastaavia palveluja. Lisäksi tavoitteena on positiivisen kuntakuvan luominen, kunnan saavutettavuuden ja löydettävyyden sekä joukkoliikenneyhteyksien lisääminen.

Seuraamme palvelulupauksen vaikuttavuutta seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018
Yritysten toimipaikkojen liikevaihto (euroa/hlö)	-	249	165	165	167
Majoitusliikkeiden käyttöaste (%)	46,4	39,3	43,9	46,6	52,8
rekisteröidyt yöpymiset	123 750	89 984	81 586	120 682	117 914
yrityskanta (yritykset/1000 asukasta)	137,51	129,36	124,84	118,61	113,53
työllisyysaste (%)	-	75,56	70,07	78,33	74,33
Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki (euroa/asukas)	16,2	18,9	13,9	14,2	22,9
Valmentautujista on kokenut sosiaalista vahvistumista työpajajakson aikana	88 %	90 %	95 %	-	-

Sijoittuminen työpajajakson jälkeen % työttömäksi	11,1	3,4	-	10,7	15
Työttömyysaste % työvoimasta	12,75	15,88	17,50	11,99	14,24
Vaikeasti työllistytävät (rakennetyöttömyys) %	3,9	4,4	3,2	3	3,2
Työkyvyttömyyseläkkeen saajat 16–64-vuotiaista %	2,59	2,33	2,22	2,34	2,74
Nuorisotyöttömyys %	12,53	14,06	20,57	15,64	19,91

#### Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Tehtäväalueen keskeisin toimintaympäristön muutos ja talousarviovuoden painopistealue on TE-palvelut 2024 –uudistus, jossa nykyisin valtion vastuulla olevat sekä työnhakijoiden, että työnantajien palvelut siirtyvät kunnille tammikuussa 2025. Vuoden 2024 talousarviossa tulee ottaa huomioon uudistuksen valmisteluun liittyvät tehtävät, kuten kuntayhteistyön yhteistyöelimen perustaminen, työnjako- ja resurssisopimukset kuntien kesken sekä uuden organisaation luominen, muutokset hallintosäätöön, henkilöstö- ja toimitilaratkaisut, sopimus hyvinvointialueyhteistyöstä, monialaiset palvelut ja kumppanuussopimukset.

Talousarviossa on erillinen 10 000 euron määrärahavaraus TE-palvelut 2024 uudistuksen valmisteluun, 18 000 euron määrärahavaraus tuotantoyhtiöyhteistyöhön, 3 000 euron määrärahavaraus kuntouttavan työtoiminnan aterioihin sekä 35 000 euron määrärahavaraus yhteistoimintaan matkailun alueorganisaation kanssa. Lisäksi talousarviossa on määrärahavaraus osa-aikaisen, määräaikaisen hanke- ja markkinointikoordinaattorin palkkaamiseen, jonka määrärahavaraus katetaan elinkeinoasiamiehen tehtävävarauksesta.

#### Kuntastrategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Ympärivuotisen elinkeinoelämän edistäminen; saavutettavuuden parantaminen	Markkinointiyhteistyö uusien kesäajan liikenneyhteyksien avaamiseksi	Saapuvien matkailijoiden määrä toukokuu  Uudet vireillä olevat liikenneyhteydet (väh. 1 kpl)

Sujuvat ja saavutettavat palvelut yhteistyöllä; yhteistoiminnan käynnistyminen	TE24-uudistuksen toimeenpanotehtävät			Tehty, toteutunut K/E		
<b>C60 Kuntakehitt. ja työllisyyspalvelut</b>	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	5 486	72 000	<b>37 600</b>	<b>-48 %</b>	<b>37 600</b>	<b>37 600</b>
Tuet ja avustukset	68 228	130 660	<b>75 000</b>	<b>-43 %</b>	<b>75 000</b>	<b>75 000</b>
Muut toimintatuotot	2 420	0	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>76 134</b>	<b>202 660</b>	<b>112 600</b>	<b>-44 %</b>	<b>112 600</b>	<b>112 600</b>
Henkilöstökulut	-190 299	-363 236	<b>-371 435</b>	<b>2 %</b>	<b>-371 435</b>	<b>-360 435</b>
Palvelujen ostot	-159 335	-219 479	<b>-215 020</b>	<b>-2 %</b>	<b>-215 020</b>	<b>-215 020</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 379	-25 690	<b>-24 422</b>	<b>-5 %</b>	<b>-24 422</b>	<b>-24 422</b>
Avustukset	-8 331	-53 200	<b>-55 000</b>	<b>3 %</b>	<b>-55 000</b>	<b>-55 000</b>
Muut toimintakulut	-34 228	-53 740	<b>-33 209</b>	<b>-38 %</b>	<b>-333 209</b>	<b>-333 209</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-396 573</b>	<b>-715 345</b>	<b>-699 086</b>	<b>-2 %</b>	<b>-999 086</b>	<b>-988 086</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>-320 439</b>	<b>-512 685</b>	<b>-586 486</b>	<b>14 %</b>	<b>-886 486</b>	<b>-875 486</b>

### 3.6.5 Vesihuoltolaitos

#### Tehtävän kuvaus

Vesihuoltolaitos huolehtii toiminta-alueellaan raakaveden hankinnasta, veden käsittelystä, talousveden johtamisesta kuluttajille sekä puhdistaa käyttäjiltä tulevat jätevedet määräysten mukaisesti. Talous hoidetaan vesihuoltolain 18 § mukaisesti asiakkailta perittävillä maksuilla.

Talousvettä käsitellään kahdella alkalointilaitoksella ja käytössä on kaksi varavedenottamo. Suurten korkeuserojen vuoksi ja jakelupaineen stabiloimiseksi vesijohtoverkostossa on kaksi paineenkorottamo. Jätevedet johdetaan kirkonkylän jätevedenpuhdistamolle myös Oloksen ja Särkijärven alueelta. Viemäriverkostossa on yhteensä 16 jätevesipumppaamoja, joiden kautta jätevedet ohjataan puhdistamolle.

#### Palvelulupaus ja yleistavoitteet

Yleistavoitteena on mahdollistaa muoniolaisten sujuva ja onnellinen arki sekä elinvoiman kestävä vahvistuminen toimittamalla puhdasta laatuvaatimukset täyttävää vettä sekä huolehtia luonnon ekologisesta kestävydestä puhdistamalla jätevettä määräysten mukaisesti.

Vesihuollon sujuvaa toimintaa tuetaan kehittämällä ja huoltamalla vesihuoltoverkostoa sekä laitoksia systemaattisesti uutta teknologiaa hyödyntäen. Tavoitteena on vesihuoltoverkoston vuotovesimäärien pienentäminen lähemmäs valtakunnallista keskitasoa (n. 10 % lasku tavoitteena) ja näin vähentää "hävikkiä".

Tehtäväaluevastaava: vesihuoltolaitoksen päällikkö

Seuraamme palvelulupauksen toteutumista mm. seuraavilla indikaattoreilla:

Indikaattori	2022	2021	2020	2019	2018

Veden ominaiskäyttö*, l/as/vrk (*Indikaattori esittää kunnan vesilaitoksen vuorokaudessa verkostoon pumppaaman talousveden määrän suhteessa verkostoon liittyneiden asukkaiden määrään.)	-	-	148,01	235,36	165,03
Ennakoimattomien putkirikojen määrä [kpl/verkoston kokonaispituus]	-	-	0,06	-	-
Laskuttamattoman talousveden osuus* (Indikaattori esittää laskuttamattoman talousveden osuuden verkostoon pumpatun veden kokonaismäärästä.  Laskuttamaton talousvesi muodostuu vuotovedestä sekä vedenkäytöstä vesijohtoverkoston puhdistus- ja huoltotoimenpiteisiin.)	-	-	148,01	235,36	165,05
Typen määrä käsitellyssä jätevedessä	-	51,53	33,3	60,48	49,92

Toimintaympäristön muutokset ja painopisteet

Talousarviovuoden 2024 painopistealueena on vesihuollon kokonaiskehittäminen kunnan alueella. Vesihuolto-laitoksen toimintamuoto ja toiminta-alueen laajuus vaikuttaa pitkän tähtäimen investointisuunnitelmaan, joka tulee laatia.

Painopisteitä ovat myös mm. juomavesidirektiivin jalkautus, jätevedenpuhdistamon lietteenkompostoinnin kehittäminen kestäväen kehityksen mukaisesti ja sähköisen tiedonhallinnan kehittäminen. Etäluettavien vesimittareiden vaihtaminen jatkuu.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024

Talousarviotavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Ekologisen kestävyuden edistäminen; investointisuunnitelma	Pitkän tähtäimen investointisuunnitelma	Tehty K / E
Kestävä ja järkevä infran ylläpito/sopeuttaminen/rakentaminen: uusien teknologien käyttöönotto	Laitosten käyttöpäiväkirjan sähköistäminen kunnossapito-ohjelman alle.	Jätevedenpuhdistamon laitekortit tehty K / E Huolto-ohjelma jätevedenpuhdistamolle tehty K / E

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
<b>C64 Vesilaitos</b>						
Myyntituotot	588 507	566 019	<b>637 903</b>	<b>13 %</b>	<b>637 903</b>	<b>637 903</b>
Tuet ja avustukset	0	0	<b>65 000</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Muut toimintatuotot	19 398	0	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>607 905</b>	<b>566 019</b>	<b>702 903</b>	<b>24 %</b>	<b>637 903</b>	<b>637 903</b>
Henkilöstökulut	-110 315	-144 868	<b>-189 393</b>	<b>31 %</b>	<b>-189 393</b>	<b>-180 893</b>
Palvelujen ostot	-212 097	-180 450	<b>-281 400</b>	<b>56 %</b>	<b>-216 400</b>	<b>-216 400</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-111 114	-168 755	<b>-141 063</b>	<b>-16 %</b>	<b>-141 063</b>	<b>-141 063</b>
Muut toimintakulut	-9 893	-2 000	<b>-2 000</b>	<b>0 %</b>	<b>-2 000</b>	<b>-2 000</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-443 419</b>	<b>-496 073</b>	<b>-613 855</b>	<b>24 %</b>	<b>-548 855</b>	<b>-540 355</b>
<b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>	<b>164 487</b>	<b>69 946</b>	<b>89 047</b>	<b>27 %</b>	<b>89 047</b>	<b>97 547</b>

## 4 Tuloslaskelmaosa

### Toimintakate

Toimintakate osoittaa kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla sekä rahoitustuotoilla, joista on vähennetty rahoituskulut.

Kunnan toimintakate on 2024 talousarviovuonna 8 851 386 euroa (toimintatuotot -toimintakulut) ja toimintakate kasvaa vuoden 2023 muutettuun talousarvioon nähden 4 %. Toimintatuottojen osuus toimintakuluista on 27,4 %.

### Verotulot

Verotuloja arvioidaan talousarviovuonna 2024 (2023) kertyvän yhteensä 6,38 milj. euroa (6,30 milj. euroa). Ansioverotuloiksi on arvioitu 4,28 milj. euroa (3,90 milj. euroa), kiinteistöverotuloksi 1,30 milj. euroa (1,20 milj. euroa) ja yhteisöverotuotoksi 0,80 milj. euroa (1,20 milj. euroa). Verotulokertymä kasvaa 1 prosenttia (80 000 euroa) edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnan tuloveroprosentiksi vuodelle 2024 esitetään 8,90 %. Vakituisten asuntojen kiinteistövero on 0,45 %, yleinen kiinteistövero 1,15 %, maapohjan kiinteistövero 1,30 %, muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero 1,20 %, asuntotarkoitukseen kaavoitetun rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero 6% ja voimalaitosvero 3,1 %.

### Valtionosuudet

Valtionosuudet ovat 3 805 204 euroa. Edellisen vuoden talousarvioon verrattuna kasvua on 2 %. Vuoden 2023 lopulliseen maksettavaan valtionosuuteen verrattuna vuoden 2024 valtionosuus on lähes vuoden 2023 tasolla. Summasta 3 618 648 euroa on peruspalveluiden ja 186 556 euroa opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta. Kuntien valtionosuuksien yhteydessä maksettavat esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset erotetaan valtionosuustilityksistä ja kirjataan käyttötalouteen tulot myyntituottoihin ja menot asiakaspalveluiden ostoihin. Kotikuntakorvauksien netto on tuloa 27 510 euroa.

### Rahoituserät

Rahoituseriin on budjetoitu korkomenoja 150 000 euroa ja muita rahoituskuluja 2 000 ja -tuottoja 7 000 euroa. Sitova taso, rahoituserät netto on menoja 145 000 euroa. Viimeisen vuoden aikana tapahtunut merkittävä korkojen nousu on nostanut korkomenoja 400 % edelliseen vuoteen verrattuna.

### Vuosikate

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulokate. Vuosikate ilmoittaa riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot.

Vuosikate on talousarviossa 1 188 818 euroa, noin 520 euroa/asukas, vähennystä edelliseen vuoteen 21 %. Vuosikatteen osuus poistoista on 132 %.

Suunnitelman mukaisia poistoja on budjetoitu 900 000 euroa.

### Tilikauden tulos ja yli/alijäämä

Talousarviovuoden ylijäämäksi jää 318 368 euroa. TE-palveluiden siirtyminen kunnan vastuulle vuoden 2025 alusta lukien painaa suunnitelmavuoden 2025 tuloksen alijäämäiseksi arviolta noin 100 000 euroa. Vuonna 2026 tuloksen arvioidaan kääntyvän niukasti positiiviseksi.

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos- %	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	2455524	2064709	1194377	-42 %	1194377	1194377
Maksutuotot	713075	161300	148250	-8 %	148250	148250
Tuet ja avustukset	503345	433976	530926	22 %	459326	453926
Muut toimintatuotot	2805048	1453114	1466650	1 %	1463650	1463650
Valmisteverastojen muutos	0	0	0	-100 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	-100 %	0	0



TOIMINTATUOTOT	6476992	4113099	<b>3340203</b>	<b>-19 %</b>	<b>3265603</b>	<b>3260203</b>
Henkilöstökulut	-9699802	-6428379	<b>-6404250</b>	<b>0 %</b>	<b>-6453156</b>	<b>-6473290</b>
Palvelujen ostot	-11144708	-3625886	<b>-3771721</b>	<b>4 %</b>	<b>-3726421</b>	<b>-3717421</b>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1566120	-1664650	<b>-1217452</b>	<b>-27 %</b>	<b>-1217202</b>	<b>-1217202</b>
Avustukset	-457857	-246950	<b>-252500</b>	<b>2 %</b>	<b>-257500</b>	<b>-257500</b>
Muut toimintakulut	-2673506	-658711	<b>-545666</b>	<b>-17 %</b>	<b>-848666</b>	<b>-841666</b>
TOIMINTAKULUT	-25541993	-12624576	<b>-12191588</b>	<b>-3 %</b>	<b>-12502945</b>	<b>-12507079</b>
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-19065001	-8511477	<b>-8851386</b>	<b>4 %</b>	<b>-9237343</b>	<b>-9246876</b>
Verotulot	11025603	6300000	<b>6380000</b>	<b>1 %</b>	<b>6390000</b>	<b>6560000</b>
Valtionosuudet	10354994	3746902	<b>3805204</b>	<b>2 %</b>	<b>3888825</b>	<b>3888825</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	219190	-21200	<b>-145000</b>	<b>584 %</b>	<b>-175000</b>	<b>-195000</b>
VUOSIKATE	2534785	1514225	<b>1188818</b>	<b>-21 %</b>	<b>866482</b>	<b>1006949</b>
Poistot ja arvonalentumiset	-858837	-850000	<b>-900000</b>	<b>6 %</b>	<b>-1000000</b>	<b>-1000000</b>
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	<b>0</b>	<b>-100 %</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
TILIKAUDEN TULOS	1675948	664225	<b>288818</b>	<b>-57 %</b>	<b>-133518</b>	<b>6949</b>
Varausten ja rahastojen muutos	29548	-470450	<b>29550</b>	<b>-106 %</b>	<b>29550</b>	<b>29550</b>
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	1705496	193775	<b>318368</b>	<b>64 %</b>	<b>-103968</b>	<b>36499</b>

## 5 Investointiosa

Investointiosassa varataan määrärahat aineettomiin hyödykkeisiin, talo- ja yhdyskuntatekniikan rakentamiseen, sekä pienhankintarajan ylittävien koneiden ja kaluston hankintaan. Pienhankintaraja on 11 000 euroa. Investoinnit ovat sitovia hankeryhmittäin osatehtävätasolla nettona. Lisäksi yli 1 milj. euron hanke on sitova hanketasolla.

Vuoden 2024 investointibudjetti on brutto 2,33 milj. euroa ja netto 2,27 milj. euroa. Suunnitelmavuosien investointibudjetti on netto 2,0 milj. euroa vuonna 2025 ja 0,83 milj. euroa vuonna 2026. Vuosien 2024-2025 suurin investointihanke on uuden päiväkotiesikoulun rakentaminen alakoulun yhteyteen (2,1 milj. euroa). Vuoden 2024 hankkeena on mm. Kielan muuttaminen kunnanvirastoksi (0,5 milj. euroa) sekä vuosina 2024-2026 Muonion ja Oloksen vesihuollon perusparannus hanke (0,3 milj. euroa/vuosi)

Investoinnit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	SU 2025	SU 2026
154 Ohjelmistot yhteensä					
Investointimenot	8 365	50 200	<b>-15 000</b>	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	<b>0</b>	0	0
Luovutustulot	0	0	<b>0</b>	0	0
NETTO	8 365	50 200	<b>-15 000</b>	0	0
155 Rakennusvaslvonnan arkis.digitalisointi					
Investointimenot	0	0	<b>-110 000</b>	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	<b>0</b>	0	0
Luovutustulot	0	0	<b>0</b>	0	0
NETTO	0	0	<b>-110 000</b>	0	0

<b>A01 Aineettomat hyödykkeet yhteensä</b>					
Investointimenot	8 365	50 200	-125 000	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>8 365</b>	<b>50 200</b>	<b>-125 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
150 Maanosto/Maanmyynti yhteensä					
Investointimenot	12 000	50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	-15 958	-33 000	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>-3 958</b>	<b>17 000</b>	<b>-50 000</b>	<b>-50 000</b>	<b>-50 000</b>
<b>A02 Maa- ja vesialueet yhteensä</b>					
Investointimenot	12 000	50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	-15 958	-33 000	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>-3 958</b>	<b>17 000</b>	<b>-50 000</b>	<b>-50 000</b>	<b>-50 000</b>
203 Kirjasto yhteensä					
Investointimenot	0	60 000	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>0</b>	<b>60 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
210 Hyvinvointikeskus yhteensä					
Investointimenot	0	0	-30 000	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-30 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
215 Marjapaikan kunnostusta yhteensä					
Investointimenot	133 889	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>133 889</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
216 Päiväkoti+esikoulu yhteensä					
Investointimenot	0	40 000	-800 000	-1 300 000	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0

NETTO	0	40 000	-800 000	-1 300 000	0
217 Päiväkoti Mustikka yhteensä					
Investointimenot	46 138	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	46 138	0	0	0	0
226 Lukio yhteensä					
Investointimenot	0	0	0	0	-310 000
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	0	0	0	0	-310 000
232 Kiela kvirastoksi yhteensä					
Investointimenot	0	0	-500 000	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	0	0	-500 000	0	0
<b>A04 Muu talonrakennus yhteensä</b>					
<b>Investointimenot</b>	<b>180 027</b>	<b>100 000</b>	<b>-1 330 000</b>	<b>-1 300 000</b>	<b>-310 000</b>
<b>Rahoitusosuudet</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Luovutustulot</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>NETTO</b>	<b>180 027</b>	<b>100 000</b>	<b>-1 330 000</b>	<b>-1 300 000</b>	<b>-310 000</b>
312 Kaavateiden rakentaminen yhteensä					
Investointimenot	30 430	50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	30 430	50 000	-50 000	-50 000	-50 000
314 Ojustien ja Koulutien pyörätie yhteensä					
Investointimenot	0	10 000	-100 000	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	30 000	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	0	10 000	-70 000	0	0
<b>A05 Liikenneväylät yhteensä</b>					
<b>Investointimenot</b>	<b>30 430</b>	<b>60 000</b>	<b>-150 000</b>	<b>-50 000</b>	<b>-50 000</b>
<b>Rahoitusosuudet</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>30 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Luovutustulot</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

<b>NETTO</b>	<b>30 430</b>	<b>60 000</b>	<b>-120 000</b>	<b>-50 000</b>	<b>-50 000</b>
516 Urheilukentän peruskorjaus yhteensä					
Investointimenot	27 600	0	0	-100 000	-100 000
Rahoitusosuudet	0	0	0	30 000	30 000
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>27 600</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-70 000</b>	<b>-70 000</b>
A06 Liikunta-alueet yhteensä					
Investointimenot	27 600	0	0	-100 000	-100 000
Rahoitusosuudet	0	0	0	30 000	30 000
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>27 600</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-70 000</b>	<b>-70 000</b>
15 Aalto-hanke yhteensä					
Investointimenot	0	0	-10 000	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-10 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
313 Luis Filipin puisto					
Investointimenot	0	0	-11 000	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-11 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
509 Ulkoilureittien suunn ja raken yhteensä					
Investointimenot	21 341	100 000	-50 000	-50 000	-50 000
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>21 341</b>	<b>100 000</b>	<b>-50 000</b>	<b>-50 000</b>	<b>-50 000</b>
553 Reittiohjelma-hanke yhteensä					
Investointimenot	0	160 000	-16 000	0	0
Rahoitusosuudet	0	-128 000	8 000	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
<b>NETTO</b>	<b>0</b>	<b>32 000</b>	<b>-8 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
554 Vesistöjen kunnostushanke yhteensä					
Investointimenot	21 400	50 000	-50 000	0	0
Rahoitusosuudet	-10 700	-25 000	25 000	0	0

Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	10 700	25 000	-25 000	0	0
<b>A07 Yleiset alueet yhteensä</b>					
<b>Investointimenot</b>	<b>42 741</b>	<b>310 000</b>	<b>-137 000</b>	<b>-50 000</b>	<b>-50 000</b>
<b>Rahoitusosuudet</b>	<b>-10 700</b>	<b>-153 000</b>	<b>33 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Luovutustulot</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>NETTO</b>	<b>32 041</b>	<b>157 000</b>	<b>-104 000</b>	<b>-50 000</b>	<b>-50 000</b>
803 Muonion ja Oloksen vesihuoltol yhteensä					
Investointimenot	0	100 000	-300 000	-300 000	-300 000
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	0	100 000	-300 000	-300 000	-300 000
815 Kirkonkylän puhdistamo yh- teensä					
Investointimenot	50 445	52 000	0	-100 000	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	50 445	52 000	0	-100 000	0
<b>A08 Vesilaitos yhteensä</b>					
<b>Investointimenot</b>	<b>50 445</b>	<b>152 000</b>	<b>-300 000</b>	<b>-400 000</b>	<b>-300 000</b>
<b>Rahoitusosuudet</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Luovutustulot</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>NETTO</b>	<b>50 445</b>	<b>152 000</b>	<b>-300 000</b>	<b>-400 000</b>	<b>-300 000</b>
152 Osakkeiden osto/myynti yh- teensä					
Investointimenot	139	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	-5 309	0	0	0	0
NETTO	-5 170	0	0	0	0
A11 Osakkeiden osto/myynti yh- teensä					
Investointimenot	139	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	-5 309	0	0	0	0
NETTO	-5 170	0	0	0	0

164 Varhaiskasvatuksen kalusto yhteensä					
Investointimenot	0	30 500	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	0	30 500	0	0	0
B30 Sivistyslautakunta yhteensä					
Investointimenot	0	30 500	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	0	30 500	0	0	0
179 Varavoimakone yhteensä					
Investointimenot	0	90 000	-60 000	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	0	90 000	-60 000	0	0
180 Latukone yhteensä					
Investointimenot	0	0	-180 000	-120 000	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	0	0	-180 000	-120 000	0
B40 Elinvoimalautakunta yhteensä					
Investointimenot	0	90 000	-240 000	-120 000	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	0	90 000	-240 000	-120 000	0
A12 Irtain omaisuus yhteensä					
Investointimenot	0	120 500	-240 000	-120 000	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	0	120 500	-240 000	-120 000	0
Investointimenot	1 065 805	1 200 200	-2 332 000	-2 070 000	-860 000
Rahoitusosuudet	-101 361	-349 740	63 000	30 000	30 000
Luovutustulot	-21 267	-33 000	0	0	0
NETTO	943 177	817 460	-2 269 000	-2 040 000	-830 000

## 6 Rahoitusosa

Rahoituslaskelma on keskeinen osa kunnan talousarviota ja tilinpäätöstä. Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka paljon kunnan toiminnan ja sen investointien rahavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman ja investointien muuttamiseen.

Rahoitusosan sitovia tasoja ovat antolainat ja ottolainat nettotasolla.

Talousarvio sisältää vuodelle 2024 investointien rahoittamiseksi pitkäaikaista lainanottoa 1 milj. euroa. Vuodelle 2025 investointien rahoittamiseksi on suunnitelmavuodelle esitetty 1 milj. euroa lisää pitkäaikaista ja 0,5 milj. euroa lyhytaikaista lainaa. Investointisuunnitelmien aktivoituessa päätetään kuitenkin vielä hankekohtaisesti mahdolliset toiset rahoitusvaihtoehdot (esim. leasing rahoitus). Kunnalla on käytössä Kuntarahoituksen kuntatodistusohjelma lyhytaikaisen lainan nostoa varten. Vuoden 2024 lopussa kunnan lainakannaksi arvioidaan noin 4,5 milj. euroa, noin 2 000 e/as ja lainojen ja vuokravastuiden noin 8,3 milj. euroa, noin 3 600 e/as. Suunnitelmavuosien investointibudjetteihin perustuen vuokravastuiden ja lainojen määräksi arvioidaan 4 000 e/as v.2025 ja 3 700 e/as v. 2026.

<b>RAHOITUSLASKELMA</b>	<b>TP 2022</b>	<b>TA 2023</b>	<b>TA 2024</b>	<b>TASUUN 2025</b>	<b>TASUUN 2026</b>
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 534 785	1 694 225	1 188 818	866 482	1 006 949
Tulorahoituksen korjauserät	-67 862				
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 065 805	-1 200 200	-2 332 000	-2 070 000	-860 000
Investointitulot	101 361	332 740	63 000	30 000	30 000
Pysyvien hyöd. luovutustulot	89 129				
	-875 315	-867 460	-2 269 000	-2 040 000	-830 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 591 608	826 765	-1 080 182	- 1 173 518	176 949
Rahoituksen rahavirta					
Antolainojen lisäykset	0				
Antolainojen vähennykset	20 000				

Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-820 000	-707 500	-500 000	-550 000	-600 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	1 000 000	1 000 000	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-800 000	0	0	500 000	0
Muut maksuvalmiuden muut.					
Saamisten muutos	-329 246				
Korottomien velkojen muutos	410 707				
Liittymismaksutulot		50 000	50 000	50 000	50 000
Rahoituksen rahavirta	-1 518 539	30 000	550 000	1 000 000	-550 000
Rahavarojen muutos	73 069	-326 210	-530 182	-173 518	-373 051

## 7 Muu taseyksikkö

Vesihuoltolaitos on perustettu vuonna 2002 ja sitä on käsitelty kunnan kirjanpidossa laskennallisena taseyksikkönä. Vuoden 2015 alusta lukien noudatetaan kirjanpidollisen taseyksikön mallia, jossa kirjanpidollisen eriyttämisen lisäksi noudatetaan tasejatkuvuutta, mutta joka kuitenkin pidetään talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä.

Eriyttämisen yhteydessä kunta sijoitti vesihuoltolaitokseen pääomaa sen liiketoimintaa varten. Muonion vesihuoltolaitos ei ole maksanut koko aikana jäännöspääomasta korkoa, silti alijäämää on kertynyt vuoden 2022 loppuun mennessä 1 539 277 euroa. Kirjanpidollisen taseyksikön taseeseen on merkitty liiketoimintaan kohdistuva aikaisemmilta tilikausilta kertynyt yli- ja alijäämä.

Vesihuoltolaitoksen tulosbudjetin sitova erä valtuustoon nähden on tilikauden tulos. Investointibudjetin osalta sitova taso on sama kuin muissakin kunnan investoinneissa eli osatehtävätaso hankeryhmittäin nettona. Rahoitusbudjetissa sitovia eräiä ovat rahoituksen rahavirtaan sisältyvät antolainauksen, ottolainauksen ja oman pääoman muutosten erät nettomääräisenä.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on pitää putkistot ja käsittelylaitoksen toiminta kunnossa ja toimittaa kuluttajille puhdasta vettä sekä puhdistaa käyttäjiltä tulevat jätevedet.



Tulosbudjetti	TA 2023	TA 2024	SUUN 2025	SUUN 2026
Toimintatulot	566 019	<b>702 903</b>	637 903	637 903
Toimintamenot				
Materiaalit	-349 205	<b>-422 463</b>	-357 463	-357 463
Henkilöstökulut	-144 868	<b>-189 393</b>	-189 393	-180 893
Muut kulut	-2 000	<b>-2 000</b>	-2 000	-2 000
Toimintakate	69 946	<b>89 047</b>	89 047	97 547
Rahoitustulot ja -menot				
Vuosikate	69 946	<b>89 047</b>	89 047	97 547
Poistot	-180 000	<b>-120 000</b>	-130 000	-130 000
Tilikauden yli-/alijäämä	-110 054	<b>-30 953</b>	-40 953	-32 453

Rahoitusosa	TA 2023	TA 2024	SUUN 2025	SUUN 2026
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	69 946	<b>89 047</b>	89 047	97 547
Investointimenot	-172 000	<b>-300 000</b>	-400 000	-300 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-102 054	<b>-210 953</b>	-310 953	-202 453
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Lainakannan muutokset				
Oman pääoman muutokset				
Maksuvalmiuden muutokset	102 054	<b>210 953</b>	310 953	202 453

Investoinnit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	SU 2025	SU 2026
803 Muonion ja Oloksen vesihuoltol yhteensä					
Investointimenot	0	100 000	<b>-300 000</b>	-300 000	-300 000
Rahoitusosuudet	0	0	<b>0</b>	0	0
Luovutustulot	0	0	<b>0</b>	0	0
NETTO	0	100 000	<b>-300 000</b>	-300 000	-300 000
815 Kirkonkylän puhdistamo yh- teensä					

Investointimenot	50 445	52 000	0	-100 000	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	50 445	52 000	0	-100 000	0
<b>A08 Vesilaitos yhteensä</b>					
<b>Investointimenot</b>	<b>50 445</b>	<b>152 000</b>	<b>-300 000</b>	<b>-400 000</b>	<b>-300 000</b>
<b>Rahoitusosuudet</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Luovutustulot</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>NETTO</b>	<b>50 445</b>	<b>152 000</b>	<b>-300 000</b>	<b>-400 000</b>	<b>-300 000</b>